

**UCHWAŁA NR VI/54/2015
RADY GMINY PAWŁOWICE**

z dnia 24 marca 2015 r.

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy Pawłowice do 2025 roku „Pawłowice 2025”

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz.594 z późn. zm.) oraz po pozytywnym zaopiniowaniu przez Komisję Gospodarki i Mienia Komunalnego i Komisję Działalności Społecznej

**Rada Gminy Pawłowice
uchwała**

§ 1. Przyjąć Strategię Rozwoju Gminy Pawłowice do roku 2025 „Pawłowice 2025” stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Pawłowice.

§ 3. Traci moc Uchwała Nr XXXVII/483/2006r. w sprawie przyjęcia „Strategii Rozwoju Gminy Pawłowice do 2014 roku” z dnia 15 września 2006 r.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Aleksander Szymura

Strategia Rozwoju Gminy Pawłowice do roku 2025 „Pawłowice 2025”

Załącznik do uchwały nr VI/54/2015 z dnia 24 marca 2015 r. Rady Gminy Pawłowice

Pawłowice, marzec 2015r.

Opracowanie:
Urząd Gminy Pawłowice
Referat Promocji i Integracji Europejskiej
Aleksandra Zachraj
ul. Zjednoczenia 60
43-250 Pawłowice

SPIS TREŚCI

Wstęp	3
1. Podstawowe wyzwania rozwojowe gminy Pawłowice.....	5
2. Obszar priorytetowy – rozwój w sferze przestrzennej	6
3. Obszar priorytetowy- rozwój w sferze społecznej.....	11
4. Obszar priorytetowy – rozwój w sferze gospodarczej.....	16
5. Obszar priorytetowy- ochrona środowiska przyrodniczego.....	18
6. Wdrożenie strategii i pomiar rezultatów	20
7. Zgodność z innymi dokumentami strategicznymi	21

Załączniki:

1. Charakterystyka i diagnoza stanu rozwoju Gminy Pawłowice w latach 2006-2014.
2. Raport z badań przeprowadzonych na potrzeby Strategii Gminy Pawłowice do 2025r.

Wstęp

Każda gmina, powiat, region, kraj jest żywym organizmem, który nieustannie się zmienia. To, co było ważne 10 lat temu, niekoniecznie jest aktualne dzisiaj, ponieważ zawsze pojawiają się nowe problemy i wyzwania. Łatwo to zrozumieć odnosząc się do własnych doświadczeń: obecny emeryt, który 10 lat temu pracował, musiał codziennie dojeżdżać do pracy, opiekować się dorastającymi dziećmi, budował dom lub kupował mieszkanie, miał zupełnie inne potrzeby i oczekiwania niż dzisiaj.

Z punktu widzenia funkcjonowania gminy jest podobnie: w ciągu ostatnich 10 lat wyremontowano szkoły, wybudowano kanalizację, drogi, centrum sportu i rekreacji czy nowe centrum kultury. W Gminie Pawłowice zaszło wiele zmian, nie tylko w jej przestrzeni i infrastrukturze, ale także w jej społeczności (stylu życia mieszkańców, sposobie spędzania wolnego czasu, strukturze demograficznej). Wiele projektów zakończono, inne są w trakcie realizacji, pojawiły się też nowe problemy i wyzwania, z którymi musi zmierzyć się gmina i jej mieszkańcy w ciągu kolejnych lat.

Właśnie w ten kontekst wpisuje się strategia rozwoju, ponieważ pozwala na podsumowanie i ocenę rzeczywistości, a następnie na spojrzenie w przyszłość i wyznaczenie kierunków działań. Innymi słowy, pozwala odpowiedzieć na pytania:

Jakie są potrzeby mieszkańców? Z jakimi problemami należy się zmierzyć? Jakim kwestiom i jakim problemom należy poświęcić więcej uwagi?

Warto zaznaczyć, że realizacja strategii nie powoduje zaniedbania innych, nie wymienionych w niej kwestii, wskazuje jedynie te obszary, które wymagają zmiany, głębszej analizy, a w konsekwencji konkretnych działań.

Strategia Rozwoju Gminy Pawłowice „Pawłowice 2025” jest dokumentem przygotowanym przez Urząd Gminy Pawłowice, jej własnym sumptem z udziałem pracowników, mieszkańców oraz Ośrodka Badań Społecznych „Sonda” (odpowiedzialnego za przeprowadzenie badań ankietowych wśród mieszkańców). W dokumencie wykorzystano zdjęcia, które są publicznie dostępne w Internecie. Ich celem jest zobrazowanie proponowanych zmian, czyli sytuacji pożądanej.

Prace nad strategią w Gminie Pawłowice i harmonogram prac

Prace nad Strategią zostały podzielone na dwa etapy.

Pierwszy, poświęcony diagnozie – ocenie obecnej sytuacji oraz drugi - poświęcony wskazaniu celów i kierunków dalszych działań – czyli stworzeniu właściwej Strategii Rozwoju Gminy Pawłowice. Diagnoza jest potrzebna, aby zdobyć rzetelne i potwierdzone informacje z pewnych źródeł, a następnie porównać je z tym „co myślimy” lub z tym „jak nam się wydaje nam się, że jest”. Opracowana diagnoza stanowi załącznik nr 1 do niniejszego dokumentu. Zawiera wiele danych liczbowych, pochodzących z różnych źródeł: Głównego Urzędu Statystycznego, Starostwa Powiatowego w Pszczynie, Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego oraz własnych danych Urzędu Gminy Pawłowice.

Prace nad diagnozą rozpoczęły się w kwietniu, a zakończyły w czerwcu w 2014r. Diagnoza, została podzielona na 4 rozdziały, ściśle związane ze sferami funkcjonowania gminy, czyli:

-sferą przestrzenną – ponieważ gmina i jej mieszkańcy funkcjonują na określonym terytorium i określonej przestrzeni (w tym miejscu diagnoza zawiera opis i ocenę dostępności komunikacyjnej gminy, polityki przestrzennej, infrastruktury technicznej m.in. sieci kanalizacyjnej, gospodarki odpadami),

-sferą ekologiczną – ponieważ gmina i jej mieszkańcy są częścią środowiska naturalnego (poruszono zatem kwestie związane m.in. z jakością powietrza, wody, zagrożeń dla środowiska naturalnego),

-sferą społeczną – ponieważ gmina to mieszkańcy, którzy tworzą określoną społeczność (tutaj zawarto opis i prognozę m. in. struktury demograficznej mieszkańców, stanu zdrowia, bezpieczeństwa na drogach),

-sferą gospodarczą – ponieważ gmina jest też miejscem produkcji i wymiany handlowej (w tym rozdziale diagnozy przeanalizowano m. in. struktury podmiotów gospodarczych, rolnictwa i gospodarstw rolnych).

Dodatkowo, w celu lepszego zrozumienia potrzeb i zmian zachodzących w naszej społeczności zdecydowano się na przeprowadzenie 300 wywiadów z mieszkańcami gminy Pawłowice. Dobór osób miał zapewnić obiektywność badania, dlatego biorąc pod uwagę liczbę ludności w sołectwach oraz strukturę wiekową ustalono, ile osób i w jakim przedziale wiekowym ma być przebadanych w każdym sołectwie.

Badania społeczne rozpoczęły się w maju, a zakończyły w lipcu 2014r. Badanie było koordynowane przez Urząd Gminy Pawłowice, natomiast wsparcie merytoryczne oraz opracowanie raportu powierzono Ośrodkowi Badań Społecznych „Sonda” z Rybnika.

Raport stanowi załącznik nr 2 do niniejszego dokumentu.

Strategia była opracowywana w okresie od lipca do października 2014 r., a w styczniu 2015 r. została oddana do konsultacji społecznych.

1. Podstawowe wyzwania rozwojowe gminy Pawłowice

Poniżej przedstawione priorytety rozwojowe służą realizacji, jednej, nadrzędnej wizji, którą można wyrazić w następujący sposób:

„Gmina Pawłowice ma być miejscem, w którym liczy się środowisko naturalne, rozwijany jest wewnętrzny potencjał gospodarczy i społeczny, a mieszkańcy czują się jak w domu, tworząc zintegrowaną lokalną społeczność, dobrze połączoną z otoczeniem zewnętrznym”.

Podstawowe wyzwania rozwojowe zostały sformułowane na podstawie przeprowadzonej diagnozy Gminy Pawłowice. Do 5 priorytetów należą:

- I. **Gmina powiązana wewnątrznie i zewnątrznie**, czyli posiadająca dobre powiązania komunikacyjne (drogowe, kolejowe, autobusowe) z większymi ośrodkami Województwa Śląskiego wraz z odpowiednim zapleczem infrastrukturalnym. Gmina powiązana wewnątrznie poprzez sieć dróg, tras rowerowych i linii autobusowych, korzystająca z dostępu do różnego typu e-usług z rozwijającą się współpracą międzynarodową. Gmina powiązana wewnątrznie poprzez współdziałających, zintegrowanych i aktywnych mieszkańców.
- II. **Gmina zwarta i uporządkowana**, czyli z dobrze zarządzaną przestrzenią, której estetyka nawiązuje do wiejskiego charakteru miejscowości i jednocześnie odpowiada potrzebom mieszkańców. Gmina, w której zapobiega się rozproszonemu

zabudowie i zabezpiecza zasoby terenów naturalnych i otwartych. Gmina, w której otwarta i dostępna przestrzeń sprzyja interakcji mieszkańców.

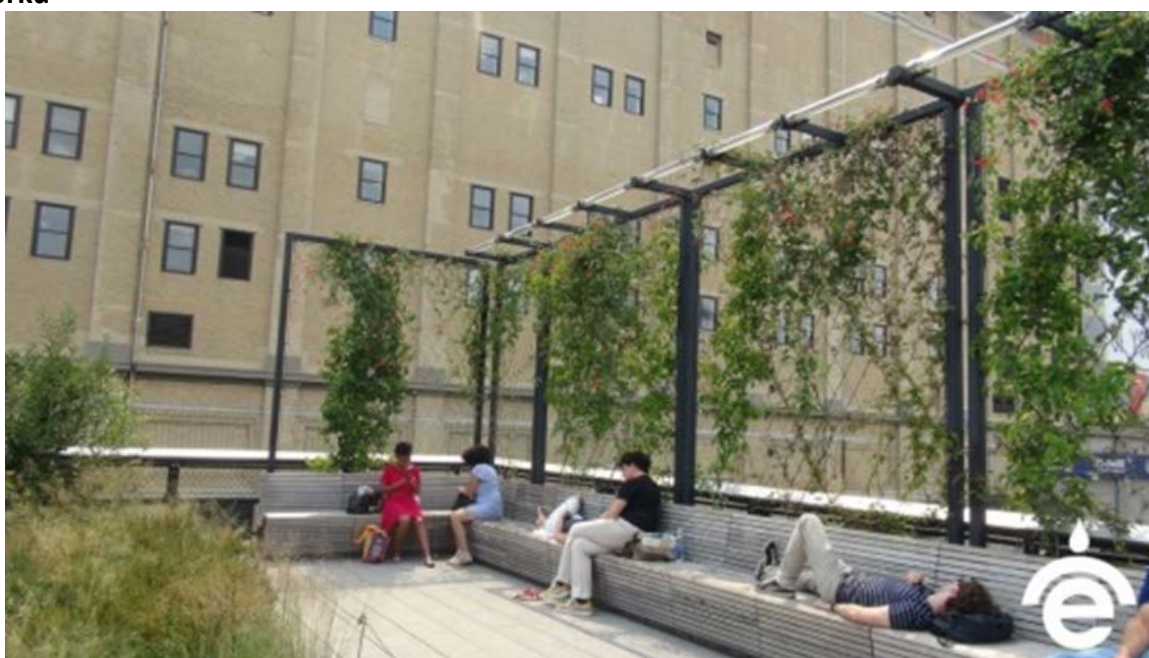
- III. **Gmina zdrowa i mądra**, czyli posiadająca odpowiednią infrastrukturę terenów zielonych i rekreacyjnych, łatwo dostępnych dla szerokiego grona mieszkańców. Gmina, w której podejmowanych jest szereg działań profilaktycznych, promuje się i sprzyja zdrowemu stylowi życia. Dostrzegane są problemy osób starszych i wymagających opieki. Gmina mądra, czyli oferująca wysoki poziom kształcenia, dostosowany do rynku pracy w Województwie Śląskim. Gmina, gdzie ludzie, zdobywają wiedzę, ale także potrafią ją zastosować w codziennym życiu, rozumiejąc i szanując otaczający ich świat.
- IV. **Gmina zielona i czysta** - z dobrym stanem środowiska naturalnego, zorganizowaną i dobrze zarządzaną gospodarką wodno-ściekową, wykorzystującą odnawialne źródła energii, z czystym powietrzem, w której zwiększa się arealy zadrzewione.
- V. **Gmina wykorzystująca swój własny potencjał** - wykorzystanie przemysłowo - rolniczego charakteru gminy i funkcjonujących tutaj gospodarstw rolnych i rybackich, promująca samozatrudnienie i gospodarczą inicjatywę mieszkańców.

2. Obszar priorytetowy – rozwój w sferze przestrzennej

Przestrzeń gminy można różnie definiować. Po pierwsze, pojęcie to może odnosić się do fizycznego rozmieszczenia ludzi, o określonych cechach na wskazanym obszarze. Po drugie, przestrzeń jest społeczna, ponieważ jest wytwarzana przez człowieka. O jej kształcie decydują nie tylko czynniki przyrodnicze, ale także społeczne i kulturowe. Innym sposobem rozumienia przestrzeni jest wskazywanie na charakterystyczny dla niej rodzaj aktywności człowieka. Takie pojmowanie uprawnia do wyróżniania np. przestrzeni pracy, przestrzeni wypoczynku czy przestrzeni konsumpcji. Po drugie, pojęcie „przestrzeń” odnosi się do faktu, iż przestrzeń stanowi dla człowieka określoną wartość. Wartość ta może mieć charakter ekonomiczny, czyli przekładać się na wymierne korzyści, a także charakter symboliczny, odnoszący się do szerszego systemu wartości, przeżyć człowieka. Gmina Pawłowice w ciągu ostatnich 20 lat przeżywa głębokie zmiany. Przeobrażenia dokonują się w sferze gospodarczej, społecznej, przestrzennej. Ma to związek z przekształceniami w rolnictwie, wydobywaniem węgla, ale także z gwałtownym rozwojem budownictwa jednorodzinnego. Gmina Pawłowice znajduje się w strefie oddziaływania

dużych miast. Jesteśmy świadkami procesu tzw. suburbanizacji¹. Ten trend, jeżeli nie jest kontrolowany, może doprowadzić do dezorganizacji przestrzennej, utraty tożsamości społecznej i krajobrazowej. Miejscowości wchodzące w skład gminy Pawłowice stoją przed dylematem, czy walczyć o zachowanie samodzielności i wiejskiego charakteru, czy też zaakceptować przekształcenie w dzielnicę miasta. Decyzja o przekształceniu w dzielnicę miasta oznacza zmianę we wcześniej przyjętej organizacji, funkcji jaką pełni miejscowość oraz o jej zagospodarowaniu przestrzennym. Niezbędna jest w takim wypadku dobra kompozycja urbanistyczna całej miejscowości. Z jednej strony, powinna chronić tereny naturalne takie jak: lasy, stawy, pola, a z drugiej zapewnić tworzenie i lepsze wykorzystanie nowych walorów. Powinna pozytywnie wpływać nie tylko na odbiór estetyczny, ale i na powodzenie inwestycji komercyjnych (np. handel i usługi) oraz publicznych (np. transport publiczny). W przypadku decyzji o zachowaniu wiejskiego charakteru należy zdecydowanie ograniczać nowe osadnictwo w wymiarze przestrzennym i demograficznym. W takiej sytuacji kluczowe jest utrzymanie związków z gospodarką i kulturą rolną oraz nawiązywanie do dziedzictwa kulturowego i ochrona zasobów historycznych. W obu wypadkach, jest to zadanie bardzo trudne i wymaga konsekwencji ze strony władz przy ograniczaniu presji budowlanej oraz przy inspirowaniu mieszkańców podczas prowadzenia działań modernizacyjnych i remontowych².

Zdjęcie.1 Zieleń w przestrzeni miasta - przykład zagospodarowania przestrzeni w Nowym Jorku

Źródło:<http://www.empirecovers.com/blog/post/empire-patio-the-high-line-the->

¹ jedna z faz rozwoju miasta, polegająca na wyludnianiu się centrum i rozwoju strefy podmiejskiej. Wynikiem suburbanizacji jest rozwój infrastruktury (zabudowa mieszkaniowa, punkty handlowo-usługowe, połączenia komunikacyjne) na obszarach podmiejskich oraz tworzenie się tzw. miast-sypialni, których mieszkańcy dojeżdżają do pracy w centrum miasta. (<http://pl.wikipedia.org/wiki/Suburbanizacja>), na dzień 26 stycznia 2015r.

² Na podstawie (pod red.) P. Lorens, J. Martyniuk-Pęczek, „ Problemy kształtowania przestrzeni publicznej”, Miasto-metropolia-region, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2010.

[ultimate-urban-green-space](#), na dzień 20.10.2014 r.

W celu przybliżenia możliwości pozytywnego kształtowania przestrzeni w tym rozdziale zamieszczono kilka zdjęć, które są przykładem zagospodarowania przestrzeni w mieście. Projekty są odpowiedzią na potrzeby mieszkańców związane z zagospodarowaniem zieleni i zwiększenie łatwodostępnych terenów rekreacyjnych w mieście.

Zdjęcie 2. Przekształcenie parku w Nowym Jorku-projekt

Źródło: http://www.west8.com/press_releases/29_aug_2012/, na dzień 20.10.2014r.

W kontekście przeprowadzonych analiz zdecydowano, iż w latach 2015-2025 będą realizowane następujące priorytety, związane z kształtowaniem przestrzeni w Gminie Pawłowice.

Priorytet 1. Gmina dostępna wewnątrz i zewnątrz

Cel. 1 Bezpieczne sieci komunikacyjne wewnątrz i na zewnątrz gminy

Kierunki działań

- Rozwój komunikacji opartej na segregacji ruchu kołowego i pieszego wraz z wyznaczonymi ścieżkami,
- Poprawa bezpieczeństwa na drodze DK-81,
- Rozwój połączeń z głównymi miastami Województwa Śląskiego,

- Rozwój dostępu do elektronicznych usług publicznych Urzędu Gminy Pawłowice i jego jednostek poprzez dalszą informatyzację,
- Rozwój współpracy zagranicznej,
- Zintegrowani i współpracujący ze sobą mieszkańcy.

Priorytet 2. Gmina zwarta i uporządkowana

Cel 2. Harmonijna i zagospodarowana przestrzeń

Kierunki działań

- Identyfikacja i ochrona terenów otwartych,
- Zabezpieczenie zasobów naturalnych przed zabudową,
- Zabieganie rozproszonej zabudowie,
- Efektywne wykorzystanie wybudowanej infrastruktury i terenów przeznaczonych pod zabudowę,
- Eliminowanie barier architektonicznych i komunikacyjnych, które ograniczają spójność gminy, w celu tworzenia przestrzeni otwartej i przyjaznej sprzyjającej kontaktom mieszkańców (np. rozbiórka murów, demontaż barier, a w zamian tworzenie otwartych miejsc przyjaznych kontaktom międzyludzkim),
- Zapewnienie różnorodności dobrze dostępnych funkcji komercyjnych i publicznych w gminie,

Zdjęcie.3 Dziecięca fontanna – przykład „Interaktywny Park Wodny w Waszyngtonie”

Źródło: <http://www.empirecovers.com/blog/post/empire-patio-the-high-line-the-ultimate-urban-green-space>, na dzień 15.10.2014 r.

Główni uczestnicy projektów:

- Urząd Gminy Pawłowice,
- Organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy, mieszkańcy, Rada Gminy Pawłowice,
- Rady Sołeckie,
- Spółdzielnia Mieszkaniowa.

Wskaźniki rezultatu

Nazwa wskaźnika	Wartość bazowa	Wartość docelowa w 2025 roku	Źródło danych
Liczba km ścieżek rowerowych	68,7 (2014r.)	130	Urząd Gminy Pawłowice
Liczba kolizji na DK-81	124 (2013r.)	86	Urząd Gminy Pawłowice
Liczba połączeń autobusowych do ważnych ośrodków	80 (2014r.)	120	Urząd Gminy Pawłowice
Liczba nowych projektów związanych z poszerzeniem możliwości wypoczynku w zieleni	-----	5	Urząd Gminy Pawłowice

Projekty kluczowe służące realizacji priorytetu:

1. Przygotowanie planu zarządzania zielenią i rewitalizacji przestrzeni publicznej w gminie m. in. zagospodarowanie przestrzeni osiedla (projekt osiedla – zielona oaza),
2. Przeprowadzenie badań potrzeb mieszkańców związanych z kursami poza gminę,
3. Przygotowanie infrastruktury ułatwiającej transport zbiorowy np. tworzenie miejsc typu park and ride,
4. Stworzenie gminnej sieci ścieżek rowerowych.

3. Obszar priorytetowy - rozwój w sferze społecznej

W przeprowadzanej diagnozie, sfera społeczna objęła kwestie związane z liczbą ludności, wiekiem mieszkańców, bezrobociem, pomocą społeczną, stanem i ochroną zdrowia, oświatą i wychowaniem, kulturą oraz aktywnością społeczną.

W ciągu kolejnych dziesięciu lat liczba ludności gminy nie ulegnie znacznej zmianie, natomiast zmieni się jej struktura, zwiększy się liczba osób, które przeprowadzą się do gminy, ponieważ wybudują tutaj dom. Zmieni się również struktura wiekowa, można przypuszczać, że w 2025 liczba osób powyżej 60 roku życia wyniesie ponad 25% (szacunki mówią, że liczba dzieci w wieku 0-9 lat, będzie mniejsza od liczby osób w wieku powyżej 70 roku życia).

Dobra sytuacja gospodarcza sprawia, iż bezrobocie w gminie jest niskie, a ze środowiskowej pomocy społecznej korzysta ok. 261 osób, co stanowi 1,4% ogólnej liczby mieszkańców. Jednak w gminie nadal problemem jest przemoc w rodzinie i alkoholizm. Obecnie w gminie mieszka około 600 osób niepełnosprawnych (dla porównania, liczba mieszkańców sołectwa Pniówek to 527 osób, a Jarząbkowic 649 osób). Brakuje regularnych inicjatyw, których celem jest aktywna integracja mieszkańców. Innym problemem jest zagospodarowanie czasu wolnego osób starszych oraz organizacji opieki nad nimi.

W gminie około 15% mieszkańców choruje na choroby układu krążenia tzw. CHUK, w tej grupie najwięcej, bo 10% cierpi na nadciśnienie tętnicze.

Drugim zagrożeniem dla zdrowia mieszkańców Pawłowice są choroby nowotworowe. Prognozy dotyczące zachorowalności na nowotwory złośliwe w Polsce mówią o systematycznym wzroście liczby zachorowań. Na podstawie przeprowadzonych szacunku w 2013r., w gminie Pawłowice na nowotwory zachorowało ok. 30 osób, natomiast w roku 2025 na nowotwory złośliwe może zachorować ok. 80 mieszkańców.

Z kolei wyzwania związane z oświatą i wychowaniem dotyczą przede wszystkim zapewnienia opieki nad dziećmi w wieku od 0 do 3 lat. Obecnie, w gminie Pawłowice mieszka 646 dzieci w wieku od 0 do 3 lat – natomiast do niepublicznego żłobka uczęszcza 50 dzieci z gminy.

Innym problemem jest dostosowanie kształcenia do zmieniających się potrzeb rynku pracy. Pierwsze wyzwanie dotyczy podniesienia jakości kształcenia, uczniowie w szkołach gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych osiągają co roku, średnio około 50% punktów możliwych do zdobycia na egzaminach. Takie wyniki nie są wystarczające, aby umożliwić młodym mieszkańcom kontynuację nauki na lepszych, bardziej prestiżowych uczelniach. Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 „Śląskie 2020+”, mówi o rozwojowych sektorach gospodarki w naszym województwie tzw. inteligentnej specjalizacji regionalnej. Do sektorów, które uznaje się za rozwojowe należą:

- Energetyka – ważny sektor gospodarczy regionu. Województwo Śląskie jest doskonałym zapleczem testowania i wdrażania rozwiązań innowacyjnych, głównie ze względu na rozbudowaną infrastrukturę (z zakresu produkcji, przesyłu i konsumpcji energii), gęstości zaludnienia i lokalizacji przemysłu w regionie. Rozwój sektora energetyki oddziałuje i wpływa na rozwój i innowacje w powiązanych ze sobą obszarach: rozwiązań w zakresie ochrony środowiska, informatyki i automatyzacji, wykorzystania odnawialnych źródeł energii czy przemysłu maszynowego.
- Medycyna - jeden z atutów Województwa Śląskiego przez wysoki poziom świadczonych usług medycznych oraz rozpoznawalność produktów inżynierii medycznej. Rozwój sektora medycznego będzie oddziaływał na rozwój zaawansowanych technologii inżynierii medycznej, biotechnologii, inżynierii materiałowej, informatyki i elektroniki.
- Technologie informacyjne i komunikacyjne - mają ogromne znaczenie dla rozwoju technologicznego, gospodarczego i społecznego regionu. Rozwój tego sektora umożliwi uczestnictwo w globalnych sieciach współpracy i tworzenie systemów transakcyjnych i zarządzania związanych z inteligentnymi rynkami. Wykorzystywanie tego typu technologii jest jedną ze współczesnych kompetencji cywilizacyjnych zarówno jednostek i społeczności.

Na terenie Gminy Pawłowice aktywnie działają 42 różne organizacje, w tym 16 klubów sportowych, 7 stowarzyszeń, 5 kół gospodyń wiejskich, 3 Koła Emerytów i Rencistów oraz 6 ochotniczych straży pożarnych. W Gminie Pawłowice głównie dofinansowuje się obszar sportu.

Badania ankietowe wykazały, że mieszkańcy najczęściej uprawiają turystykę rowerową, biegają, pływają.

Innym wyzwaniem jest uczestnictwo kobiet w zajęciach sportowych organizowanych przez kluby sportowe. W gminie w 2012 roku sport w klubach uprawiało 2575 mężczyzn i 525 kobiet.

W przeprowadzonym badaniu na potrzeby Strategii „Pawłowice 2025+” mieszkańcy wskazują, że potrzebują terenów zielonych, otwartych i łatwo dostępnych, gdzie mogliby np. swobodnie spędzić czas, pospacerować, odpocząć, urządzić piknik z rodziną.

W kontekście przeprowadzonych analiz zdecydowano, iż w latach 2015-2025 będą realizowane następujące priorytety związane z kształtowaniem sfery społecznej w gminie Pawłowice:

Priorytet 3. Gmina zdrowa i mądra

Cel 3. Poprawa kondycji zdrowotnej mieszkańców Gminy Pawłowice

Kierunki działań

- Podjęcie działań związanych z potrzebami osób 50+ dotyczących zagospodarowania czasu wolnego, opieki zdrowotnej, dostępu do kultury, edukacji i szkoleń,
- Przygotowanie programu promowania zdrowego stylu życia,
- Zwiększenie udziału kobiet i dziewcząt w zajęciach sportowych realizowanych w ramach zadań publicznych w obszarze sportu m. in. znalezienie sposobu na finansowanie grup młodzików i młodziczek,
- Rozwój łatwo dostępnej infrastruktury aktywnego spędzania wolnego czasu m. in. seria imprez sportowych propagujących nowe i tanie dyscypliny sportowe,
- Wykorzystanie współpracy z organizacjami pozarządowymi w celu realizacji strategii związanej z poprawą kondycji zdrowotnej mieszkańców,
- Zapewnienie wzrostu uczestnictwa w sporcie różnym grupom mieszkańców poprzez zapewnienie większej różnorodności organizowanych zajęć. Innymi słowy, stworzenie „szerokiej bazy społecznej sportu”, czyli doprowadzenie do sytuacji, w której jak największa ilość osób (z różnych grup wiekowych, społecznych, o różnym poziomie sprawności) będzie miała kontakt ze sportem. Kontakt ten powinien być dopasowany do indywidualnych możliwości - jedni mogą chcieć „ostro” ćwiczyć codziennie, inni mogą woleć spokojny ruch dwa razy w tygodniu.

Główni uczestnicy projektów:

- Urząd Gminy Pawłowice, Gminny Ośrodek Sportu, Gminny Ośrodek Kultury, Starostwo Powiatowe w Pszcznie, Lokalna Grupa Działania „Ziemia Pszczyńska”, Lokalna Grupa Rybacka „Żabi Kraj”,
- Biblioteki,
- Organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy, mieszkańcy,
- Rady Sołeckie
- Szkoły działające na terenie gminy.

Wskaźniki rezultatu

Nazwa wskaźnika	Wartość bazowa	Wartość docelowa w 2025 roku	Źródło danych
Liczba dzieci w wieku 0-3 lata w żłobku	50 (2014r.)	130	Urząd Gminy Pawłowice
Liczba kobiet w klubach sportowych	525 (2013r.)	1000	Główny Urząd Statystyczny

Cel 4. Poprawienie warunków życia mieszkańców

Kierunki działań

- Podjęcie działań zapewniających możliwość opieki nad osobami zależnymi³,
- Podjęcie działań mających na celu regularny wzrost uczestnictwa osób starszych i niepełnosprawnych,
- Przygotowanie planu działań związanych ze zwiększeniem powierzchni terenów zielonych i rekreacyjnych, łatwo dostępnych dla mieszkańców np. miejsca na piknik, spacer, zabawę dla dzieci tworzenie miejsc zielonych (tzw. idea zielonych stref).

Główni uczestnicy

- Urząd Gminy Pawłowice, Gminny Ośrodek Sportu, Gminny Ośrodek Kultury, Starostwo Powiatowe w Pszczynie, Lokalna Grupa Działania „Ziemia Pszczyńska”, Ośrodek Pomocy Społecznej.
- organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy, mieszkańcy .

Projekty kluczowe:

1. Powstanie instytucji zajmującej się opieką nad osobami zależnymi (dorosłe osoby niepełnosprawne i osoby starsze, dzieci w wieku 0-3 lat).
2. Organizacja pomocy osobom pozostającym w domach i wymagających czasowej i stałej pomocy/opieki.
3. Powstanie centrum rehabilitacyjno-rekreacyjnego (z małą częścią do ćwiczeń i rehabilitacji w wodzie, jacuzzi i masaży wodnych, sauną, grotą lodową, tężnią i grotą solną, hydromasażami).

³ Osoba zależna -osoba wymagająca ze względu na stan zdrowia lub wiek stałej opieki, połączona więzami rodzinnymi lub powinowactwem z osobą objętą usługami lub instrumentami rynku pracy lub pozostająca z nią we wspólnym gospodarstwie domowym /art.2 ust.1 pkt.21 ustawy Ustawy z dnia 20.04 2004r o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy /t.j. Dz. U. z 2015r. poz. 149/

Cel 5. Rozwój kompetencji i umiejętności mieszkańców

Kierunki działań

- Poprawa jakości nauczania we wszystkich typach szkół,
 - poprawa jakości nauczania we wszystkich typach szkół, ze szczególnym uwzględnieniem przedmiotów ścisłych i języków obcych i nowoczesnych technologii
- Zwiększenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez mieszkańców w kontekście zmieniającej się sytuacji na regionalnym rynku pracy przy uwzględnieniu specjalizacji regionu,
- Zwiększenie dostępu mieszkańców do inicjatyw pozwalających na zdobywanie wiedzy przez doświadczenie i umiejętności zastosowania jej w codziennym życiu.
 - Zwiększenie dostępu mieszkańców do inicjatyw pozwalających na zdobywanie wiedzy przez doświadczenie oraz podnoszenie kwalifikacji i umiejętności, a następnie skutecznego zastosowania życia prywatnym i zawodowym
- Stworzenie wewnątrz gminy systemu ewaluacji postępów w nauce i śledzenie osiągnięć absolwentów.

Główni uczestnicy:

- Urząd Gminy Pawłowice,
- Szkoły funkcjonujące na terenie Gminy Pawłowice,
- Gminny Zespół Oświaty.

Wskaźniki rezultatu

Nazwa wskaźnika	Wartość bazowa 2014r.	Wartość docelowa 2025r.	Źródło danych
Średnie wyniki uczniów szkół podstawowych	28% (średnia art.) 29 % (mediana)	35%	Okręgowa Komisja Egzaminacyjna Oddział w Jaworznie
Średnie wyniki uczniów szkół gimnazjalnych z części matematyczno-przyrodniczej	47,21 % (średnia art. 43% (mediana)	56%	Okręgowa Komisja Egzaminacyjna Oddział w Jaworznie
Średnie wyniki uczniów Liceum Ogólnokształcącego-egzamin maturalny, poziom podstawowy, część pisemna	54,5% (średnia art.)	60%	Okręgowa Komisja Egzaminacyjna Oddział w Jaworznie

Odsetek dorosłych mieszkańców gminy podnoszących kwalifikacje	29% ⁴	35%	Urząd Gminy Pawłowice
---	------------------	-----	-----------------------

Zagadnienia kluczowe:

- Znalezienie nowej ścieżki rozwoju dla Zespołu Szkół Ogólnokształcących w Pawłowicach, tak aby lepiej odpowiadała potrzebom rynku pracy,
- Analiza, a następnie poszerzenie oferty edukacyjnej dla osób dorosłych w Gminie Pawłowice.

4. Obszar priorytetowy – rozwój w sferze gospodarczej

Na terenie Gminy Pawłowice działa 1335 podmiotów gospodarczych, 31 w sektorze publicznym i 1304 w sektorze prywatnym. Blisko 83% zarejestrowanych podmiotów stanowią mikro i małe przedsiębiorstwa. Największym przedsiębiorstwem na terenie gminy jest Kopalnia Węgla Kamiennego „Pniówek”, a najwięcej podmiotów działa w zakresie handlu hurtowego i detalicznego. Niski stopień bezrobocia – 3,3%⁵, stabilna sytuacja materialna mieszkańców pomaga w rozwoju małej przedsiębiorczości, z drugiej strony ogranicza motywację mieszkańców do zakładania własnej działalności. Na terenie gminy funkcjonuje 620 gospodarstw rolnych, 66% stanowią gospodarstwa o powierzchni od 1 do 5 hektara. Bydło hoduje się w 183 gospodarstwach w liczbie 700 sztuk, trzodę chlewną w 310 (10 000 sztuk rocznie), konie w 24 (89 sztuk), drób hoduje 419 gospodarstw w ilości około 250 000 sztuk/rocznie. Gmina posiada średnio atrakcyjne warunki przyrodnicze sprzyjające rozwojowi turystyki, jednak stale rozbudowywana infrastruktura rowerowa, lokalizacja w pobliżu dużych miast sprzyja rozwojowi turystyki weekendowej dla mieszkańców Górnego Śląska (np. weekend w gospodarstwie, tai-chi na trawie).

Rozwojowi gospodarczemu gminy sprzyja silna pozycja gospodarcza Województwa Śląskiego w Polsce. Województwo Śląskie legitymowało się w 2010 r. drugim najwyższym wkładem w tworzenie Produktu Krajowego Brutto (PKB) tj. 184 038 mln zł w Polsce.⁶ Dodatkowo, Województwo Śląskie pod względem oceny atrakcyjności inwestycyjnej polskich

⁴ Wskaźnik przedstawiony w raporcie z badań przeprowadzonych na potrzeby przygotowania strategii gminy Pawłowice.

⁵ Dane za rok 2013 zgodnie z Bankiem Danych Lokalnych, www.stat.gov.pl na dzień 13 stycznia 2015 r.

⁶ Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”, Sejmik Województwa Śląskiego uchwała Nr III/47/1/2010 z dnia 17 lutego 2010 roku.

województw dokonywanej przez IBnGR⁷ zajmuje od 2005 roku niezmiennie najwyższą pozycję. Region można określić mianem zdecydowanie najbardziej atrakcyjnego z punktu widzenia działalności przemysłowej. Do silnych punktów województwa IBnGR zalicza dostępność transportową, jakość zasobów pracy, dobrze rozwinięty rynek zbytu, wysoką jakość infrastruktury. Słabym punktem regionu jest niski poziom bezpieczeństwa publicznego⁸.

W kontekście przeprowadzonych analiz zdecydowano, iż w latach 2015-2025 będą realizowane następujące priorytet związane z kształtowaniem sfery gospodarczej w gminie Pawłowice:

Priorytet 5. Gmina wykorzystująca swój własny potencjał

Cel. 6 Wspieranie przedsiębiorczości wykorzystującej lokalny rynek i potencjał

Kierunki działań

- Promowanie działań podejmowanych w Województwie Śląskim na rzecz rozwoju przedsiębiorstw,
- Promowanie postaw przedsiębiorczych wśród mieszkańców,
- Wykreowanie i promowanie produktu lokalnego,
- Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości w obszarze turystyki oraz usług związanych z zagospodarowaniem czasu wolnego wykorzystujących atrakcje i potencjał lokalny,
- Wsparcie i promocja rozwoju podmiotów działających w obszarze ekonomii społecznej,
- Rozwój mechanizmów wspierających wzrost zatrudnienia i inicjatyw lokalnych w tym zakresie,
- Wsparcie sprzedaży lokalnych produktów.

Główni uczestnicy

- Urząd Gminy Pawłowice
- Rady Sołeckie
- Rolnicy, przedsiębiorcy

Projekty kluczowe

- Stworzenie i promocja lokalnego produktu/imprezy,

⁷ Skróć od Instytutu Badań nad Gospodarką Rynkową

⁸ bezpieczeństwo publiczne, ogół warunków i instytucji chroniących obywateli oraz majątek ogólnonar., ustrój i suwerenność państwa przed zjawiskami groźnymi dla ładu prawnego, gł. w stanach nadzwyczajnych. Obowiązek ochrony bezpieczeństwa publicznego spoczywa na wszystkich organach państw., społ. i na obywatelach; we wszystkich państwach istnieją specjalne organy powoływane do ochrony bezpieczeństwa publicznego (i porządku publicznego); w Polsce funkcję tę spełniają m.in. policja, Agencja Bezpieczeństwa Wewn., Agencja Wywiadu. – Encyklopedia PWN.

- Przygotowanie planu wykorzystania rolniczego charakteru gminy (np. pomoc rolnikom w sprzedaży produktów czy promocja inicjatywy „weekend na wsi),

5. Obszar priorytetowy- ochrona środowiska przyrodniczego

Środowisko przyrodnicze to ogół naturalnych zasobów oraz innych walorów biosfery, która stanowi zewnętrzną część kuli ziemskiej zasiedloną przez żywe organizmy i przez nie wykorzystywaną. Walory i zasoby przyrody w mniejszym i większym stopniu zostały i są stale przekształcane przez człowieka. W miarę rozwoju cywilizacyjnego oddziaływanie człowieka na środowisko przyrodnicze zaburzyło jego równowagę ekologiczną. Zachwianie równowagi oznacza, że przyroda nie może sama dać sobie rady z samodzielnym przetworzeniem zanieczyszczeń i odpadów. Dodatkowo, wzrost liczby ludności oraz coraz wyższe standardy życia powodują zwiększony popyt na zasoby naturalne, takie jak metale, minerały czy żywność. Innymi słowy, działalność człowieka stworzyła presję na środowisko poprzez nadmierną eksploatację zasobów nieodnawialnych, takich jak surowce mineralne oraz zasobów odnawialnych np.: ograniczenie powierzchni łowisk, lasów czy zanieczyszczenie naturalnych ekosystemów. Na skutek działalności człowieka zdegradowano podstawowe dobre, takich jak czyste powietrze, ziemia i woda. W szerszym aspekcie, na czynniki wpływające bezpośrednio na stopień zanieczyszczenia środowiska składają się⁹:

- nieracjonalne użytkowanie zasobów naturalnych i błędne zagospodarowanie środowiska,
- zmiany krajobrazu, ekosystemów oraz przekształcanie powierzchni ziemi,
- degradacja gleb,
- wytwarzanie oraz składowanie odpadów przemysłowych i komunalnych,
- zanieczyszczanie powietrza atmosferycznego, cieków i zbiorników wód powierzchniowych i podziemnych,
- pozamaterialne zanieczyszczanie przestrzeni, emisja hałasu i wibracji,
- niszczenie flory, fauny oraz rzadkich ekosystemów i układów przyrodniczych.

Perspektywa i pomysły na działania dotyczące ochrony środowiska zmieniały się na przestrzeni dziesięcioleci. W latach 70 i 80 ubiegłego wieku kładziono nacisk na tradycyjne zagadnienia związane ze środowiskiem naturalnym, takie jak ochrona gatunków, poprawa jakości powietrza i wody poprzez ograniczenie zanieczyszczeń. Obecnie, polityki europejskie i krajowe są bardziej systematyczne i skupiają na wspólnych aspektach

⁹ Horyj A., „Teoretyczne podstawy środowiska naturalnego”, Zeszytu Naukowe nr 4, Wyższa Szkoła Ekonomiczna w Bochni, 2006r. str. 32

poszczególnych problemów i na ich wymiarze globalnym. Oznacza to przejście od naprawiania skutków degradacji środowiska naturalnego do zapobiegania im. Pod koniec 2011 r. rządy państw członkowskich UE przyjęły „Plan działania na rzecz zasobooszczędnej Europy”. Jego autorzy zwracają uwagę na potrzebę olbrzymiej zmiany, jaka musi nastąpić w gospodarce, polityce i w zachowaniu każdego z nas. Plan obejmuje wiele etapów, które realizowane w różnych dziedzinach polityki w ciągu 40 lat doprowadzą Europę do stworzenia gospodarki zapewniającej wysoki standard życia przy zdecydowanym ograniczeniu jej skutków na środowisko. Europejską gospodarkę należy przekształcić tak, aby uzyskiwała większą wartość, zużywając mniej surowców naturalnych, niezbędne są również zmiany wzorców konsumpcji. Strategie polityczne wspierające badania naukowe, wprowadzanie innowacji ekologicznych na rynek oraz informowanie konsumentów – wszystkie te działania przyczyniają się do tej transformacji. Nie uciekniemy od tego, że Europa i jej środowisko naturalne stoją przed poważnymi wyzwaniami globalnymi. Jak wcześniej wspomniano, te wyzwania to przede wszystkim rosnąca liczba ludzi na świecie, rozwijająca się klasa średnia o wysokich potrzebach konsumpcyjnych, szybki wzrost gospodarczy rozwijających się gospodarek, stale wzrastające zapotrzebowanie na energię oraz narastająca konkurencja w pozyskiwaniu zasobów naturalnych. Na większość z tych czynników nie mamy bezpośredniego wpływu, jednakże UE może pomagać innym krajom na drodze do bardziej zrównoważonego rozwoju, popularyzując w całym świecie skuteczniejsze zarządzanie w zakresie środowiska¹⁰.

W ten kontekst wpisuje się problem ochrony środowiska na terenie gminy Pawłowice. Z jednej strony, największe problemy nie różnią się od tych, których doświadczają inne gminy w całej Europie, a które dotyczą zanieczyszczenia powietrza, hałasu, ochrony krajobrazu oraz innych, związanych z zapobieganiem dalszej degradacji środowiska. Z drugiej strony, nieraz decyzje i działania podejmowane na poziomie lokalnym, będą musiały być podporządkowane przyjętym przez Komisję Europejską rozporządzeniom. Na podstawie przeprowadzonej na potrzeby niniejszej Strategii diagnozy oraz w świetle przyjmowanych przez Komisję Europejską decyzji sformułowano następujący priorytet dotyczący ochrony środowiska przyrodniczego:

Priorytet 6. Gmina zielona i czysta

Cel 7. Dobry stan środowiska naturalnego

Kierunki działań

- Poprawa jakości powietrza, przede wszystkim poprzez walkę z niską emisją,
- Minimalizacja zagrożenia hałasem,
- Zapobieganie szkodom górniczym,

¹⁰ „Zrozumieć politykę Unii Europejskiej- Środowisko” - http://europa.eu/pol/pdf/flipbook/pl/environment_pl.pdf, na dzień 1 października 2014r.

- Poprawa lesistości gminy,
- Promowanie i stosowanie energii odnawialnych i rozwiązań energooszczędnych,
- Zagospodarowanie terenów pokopalnianych,
- Zakończenie odwiertów wód podziemnych, budowa stacji uzdatnia wody oraz budowa nowych rurociągów,
- Dokończenie budowy kanalizacji i organizacja odbioru zanieczyszczeń od osób posiadających przydomowe oczyszczalnie i szamba,
- Wspieranie komunikacji rowerowej i pieszej.

Główni uczestnicy:

- Urząd Gminy Pawłowice, Gminny Zakład Wodociągów i Kanalizacji,
- Państwowe Gospodarstwo Leśne, Lasy Państwowe Nadleśnictwo Kobiór,
- Mieszkańcy,
- Rady Sołeckie
- Jastrzębska Spółka Węglowa

Projekty kluczowe

- Kontynuacja planu dotyczącego ograniczenia niskiej emisji oraz zabezpieczenie środków na ten cel,
- Ochrona mieszkańców przed hałasem m.in. budowa ekranów dźwiękowych oraz wymiana okien na dźwiękoszczelne przy najbardziej zagrożonych hałasem ulicach m.in. obwodnicy południowej oraz DK 81,
- Zagospodarowanie i rewitalizacja Głowicy Wschodniej,
- Promowanie i stosowanie energii odnawialnych na terenie gminy,
- Rewitalizacja terenów pogórnich oraz bieżące usuwanie szkód górniczych w środowisku (likwidacja zalewisk, regulacja cieków i melioracja gruntów),
- Przeciwdziałanie pyleniu hałd oraz usuwanie jej skutków, głównie w sołectwach Krzyżowice i Pniówek (m.in. poprzez systematyczne czyszczenie ulic i chodników w/w sołectwach).

6. Wdrożenie strategii i pomiar rezultatów

Pierwszym krokiem wdrożenia Strategii jest przyjęcie jej uchwałą Rady Gminy Pawłowice. W tej samej uchwale wdrożenie strategii i pomiar rezultatów zostanie powierzony Wójtowi Gminy Pawłowice.

Wójt Gminy powoła zespoły odpowiedzialne za opracowanie projektów kluczowych i wskaże koordynatorów w/w działań.

Ze względu na fakt, iż zarówno otoczenie, jak i potrzeby mieszkańców zmieniają się, dopuszcza się możliwość aktualizacji Strategii, jej celów, kierunków działań czy projektów kluczowych.

Ocenie i ewaluacji może podlegać cała Strategia bądź też wynikające z niej projekty kluczowe i prace poszczególnych Zespołów.

W razie potrzeby Wójt Gminy Pawłowice może przedstawić skład poszczególnych Zespołów Robotniczych Radzie.

Za przebieg prac Zespołów i postępy w realizacji projektów będzie odpowiadał Wójt Gminy Pawłowice lub wyznaczony przez niego koordynator.

7. Zgodność z innymi dokumentami strategicznymi

Strategia Rozwoju Gminy Pawłowice do roku 2025 „Pawłowice 2025” jest zgodna z następującymi dokumentami strategicznymi

-na poziomie regionalnym ze Strategią Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”

-na poziomie krajowym z Strategią Rozwoju Kraju 2020 oraz Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2010-2020r.

-na poziomie europejskim ze Strategią Rozwoju Europy „Europa 2020-strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającemu włączeniu społecznemu”.

Zgodność przedstawia tabela nr 1.

Tabela 1. Zgodność Strategii „Pawłowice 2025” ze Strategią Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”.

	Cele Strategii „Pawłowice 2025”						
	Cel 1. Bezpieczne sieci komunikacyjne wewnątrz i na zewnątrz gminy	Cel 2. Harmonijna i zagospodarowana przestrzeń	Cel 3. Poprawa kondycji zdrowotnej mieszkańców Gminy Pawłowice	Cel 4. Poprawienie warunków życia mieszkańców	Cel 5. Rozwój kompetencji i umiejętności mieszkańców	Cel 6. Wsparcie przedsiębiorczości wykorzystująca lokalny rynek i potencjał.	Cel 7. Dobry stan środowiska naturalnego
Cele Strategii „Śląskie 2020+”							
A1. Innowacyjne i kreatywne przedsiębiorstwa i produkty województwa					+		
A2. Otwarty i atrakcyjny rynek pracy					+		
A3. Konkurencyjna gospodarka województwa oparta na elastyczności i specjalizacji firm oraz struktur sieciowych						+	
A4. Przedsiębiorczość lokalna i społeczna wykorzystująca lokalne rynki i potencjały						+	
B1. Poprawa kondycji zdrowotnej mieszkańców			+	+			

B2. Rozwój kompetencji, umiejętności i wzrost poziomu aktywności mieszkańców					+		
B3. Harmonia społeczna i wysoki kapitał zaufania oraz dogodne warunki życia i mieszkańców		+					
C1. Zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska							+
C2. Zintegrowany rozwój ośrodków różnej rangi	+						
C3. Wysoki poziom ładu przestrzennego i efektywne wykorzystanie przestrzeni	+						
D1. Współpraca z partnerami w otoczeniu	+						
D2. Atrakcyjny wizerunek województwa śląskiego						+	
D3. Region w sieci międzynarodowych i krajowych powiązań infrastrukturalnych	+						

Tabela 2. Zgodność Strategii „Pawłowice 2025” ze Strategią Rozwoju Kraju 2020

	Cele Strategii „Pawłowice 2025”						
	Cel. 1 Bezpieczne sieci komunikacyjne wewnątrz i na zewnątrz gminy	Cel 2. Harmonijna i zagospodarowana przestrzeń	Cel 3. Poprawa kondycji zdrowotnej mieszkańców Gminy Pawłowice	Cel 4. Poprawienie warunków życia mieszkańców	Cel 5. Rozwój kompetencji i umiejętności mieszkańców	Cel. 6 wspierania przedsiębiorczości wykorzystująca lokalny rynek i potencjał.	Cel 7. Dobry stan środowiska naturalnego
Cele Strategii Rozwoju Kraju 2020							
I.1 Przejście od administrowania do zarządzania rozwojem	+						
I.2 Zapewnienie środków na działania rozwojowe							
I.3 Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela			+	+			
II.1 Wzmocnienie stabilności makroekonomicznej							
II.2 Wzrost wydajności gospodarki						+	
II.3 Zwiększenie innowacyjności gospodarki						+	

II.4 Rozwój kapitału ludzkiego					+		
II.5 Zwiększenie wykorzystania technologii cyfrowych	+				+		
II.6 Efektywności energetyczna i poprawa stanu środowiska							+
II. 7 zwiększenie efektywności transportu	+						
III. 1 Integracja społeczna	+						
III.2 Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych	+		+	+			
III.3 wzmocnienie mechanizmów dyfuzji oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych		+					

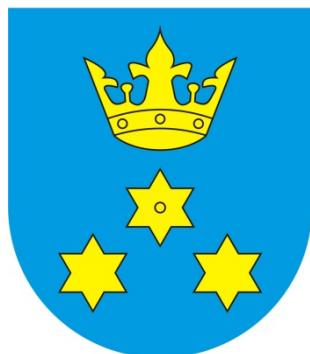
Tabela 3 . Zgodność Strategii „Pawłowice 2025” z Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2010-2020r.

	Cele Strategii „Pawłowice 2025”						
	Cel. 1 Bezpieczne sieci komunikacyjne wewnątrz i na zewnątrz gminy	Cel 2. Harmonijna i zagospodarowana przestrzeń	Cel 3. Poprawa kondycji zdrowotnej mieszkańców Gminy Pawłowice	Cel 4. Poprawienie warunków życia mieszkańców	Cel 5. Rozwój kompetencji i umiejętności mieszkańców	Cel. 6 wspierania przedsiębiorczości wykorzystująca lokalny rynek i potencjał.	Cel 7. Dobry stan środowiska naturalnego
Cele Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego							
Cel 1. Wspomaganie funkcji metropolitarnych ośrodków wojewódzkich i integracja ich obszarów funkcjonalnych	+	+				+	+
Cel 2. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych				+	+	+	
Cel 3. Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie					+		

Tabela 4. Zgodność Strategii „Pawłowice 2025” ze Strategią „Europa 2020”

	Cele Strategii „Pawłowice 2025”						
	Cel. 1 Bezpieczne sieci komunikacyjne wewnątrz i na zewnątrz gminy	Cel 2. Harmonijna i zagospodarowana przestrzeń	Cel 3. Poprawa kondycji zdrowotnej mieszkańców Gminy Pawłowice	Cel 4. Poprawienie warunków życia mieszkańców	Cel 5. Rozwój kompetencji i umiejętności mieszkańców	Cel. 6 wspierania przedsiębiorczości wykorzystująca lokalny rynek i potencjał.	Cel 7. Dobry stan środowiska naturalnego
Priorytety Strategii Europa 2020							
Rozwój inteligentny: rozwój opartej na wiedzy i innowacji	+				+	+	
Rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywnej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej						+	+
Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną			+	+	+	+	

**GMINA
PAWŁOWICE**

Załącznik nr 1
do Strategii Rozwoju Gminy Pawłowice
od roku 2015 do 2025

**„Diagnoza stanu rozwoju gminy obejmująca
lata 2006-2014”**

lipiec 2014r. Pawłowice

Opracowanie:
Urząd Gminy Pawłowice
Referat Promocji i Integracji Europejskiej
Aleksandra Zachraj
ul. Zjednoczenia
43-200 Pawłowice

Spis treści

Wstęp	4
1. Sfera przestrzenna – analiza i diagnoza	4
1.1 Położenie geograficzne.....	4
1.2 Dostępność komunikacyjna.....	4
1.3 Układ funkcjonalno-przestrzenny	6
1.3.1 Sieć osadnicza i struktura przestrzenna.....	6
1.3.2 Struktura gruntów i budynków - wybrane dane.....	8
1.3.3 Zasoby mieszkaniowe	10
1.3.4 Komunikacja	10
1.3.5 Transport rowerowy	12
1.4 Infrastruktura techniczna	13
1.4.1 Gospodarka wodno-ściekowa.....	13
1.4.2 Sieć kanalizacyjna.....	14
1.4.3 Gospodarka energetyczna i ciepła gazownictwo.....	14
1.4.4 Gospodarka odpadami komunalnymi.....	16
1.5 Polityka przestrzenna	16
1.5.1 Dziedzictwo kulturowe.....	18
1.5.2 Strefy Ochrony Konserwatorskiej	19
1.5.3 Gminna ewidencja zabytków	21
2. Sfera ekologiczna	22
2.1 Stan powietrza.....	22
2.2 Wody powierzchniowe i podziemne	26
2.3 Hałas	27
2.4 Zagrożenia i degradacja środowiska.....	27

2. STREFA SPOŁECZNA.....	29
2.1 Charakterystyka społeczności	29
3.1.1 Liczba ludność	29
3.1.2 Wiek mieszkańców.....	30
3.2 Grupy ryzyka społecznego.....	32
3.2.1 Bezrobocie.....	32
3.2.2 Pomoc Społeczna	32
3.3 Stan i ochrona zdrowia.....	34
3.3.1 Infrastruktura społeczna	34
3.3.2 Zdrowie mieszkańców.....	34
3.4 Styl życia mieszkańców.....	38
3.5 Oświata i wychowanie.....	39
3.5.1 Żłobki.....	39
3.5.2 Wychowanie przedszkolne	39
3.5.3 Szkolnictwo podstawowe i gimnazjalne	39
3.5.4 Szkolnictwo ponadgimnazjalne.....	41
3.6 Kultura	43
3.6.1 Biblioteki	43
3.6.2 Centra Kultury	45
3.7 Formy zorganizowania społeczeństwa.....	45
3.8.1 Przesłępczość kryminalna	48
3.8.2 Bezpieczeństwo w ruchu drogowym	49
3. Sfera gospodarcza – analiza i diagnoza.....	49
3.1 Podmioty gospodarcze	49
4.2 Rolnictwo	51
4.3 Turystyka i rekreacja	53
4. Zarządzanie.....	54
5. Podsumowanie diagnozy.....	59
6. Spis tabel, rysunków i wykresów	62
6.1 Spis tabel	62
6.2 Spis rysunków	63
6.3 Spis wykresów	63
7. Wykaz źródeł	64

Wstęp

Analiza i diagnoza jest kluczowym elementem tworzenia Strategii Rozwoju Gminy na lata 2015-2025. Na tym etapie zbiera się informacje zarówno ilościowe, jak i jakościowe pochodzące z różnych źródeł, w celu jak najszerszego poznania obszarów, które potrzebują zmiany. Diagnoza dotyczy stanu aktualnego, bada różne obszary funkcjonowania gminy i jej mieszkańców. Diagnoza nie wyczerpuje wszystkich kwestii związanych z rozwojem i funkcjonowaniem gminy. Jej celem jest zainspirowanie dyskusji i pomysłów, które mogą służyć wypracowaniu ścieżki dalszego rozwoju naszej gminy. To strategia, która zostanie opracowana później, określi stan pożądany, wyznaczy kierunki, cele i spodziewane rezultaty. Strategia to spójna wizja, która nadaje priorytety obszarom, w których zmiana jest potrzebna.

Niniejsza diagnoza będzie uzupełniona badaniem ankietowym przeprowadzonym w czerwcu 2014 r. Przygotowane ankiety będą skierowane do mieszkańców i będą miały na celu ustalenie odpowiedzi na pytania:

- czego mieszkańcy i ich rodziny potrzebują od gminy, a czego mogą potrzebować za 10 lat,
- jakich zmian mających poprawić jakość ich życia oczekują mieszkańcy.

1. Sfera przestrzenna – analiza i diagnoza

1.1 Położenie geograficzne

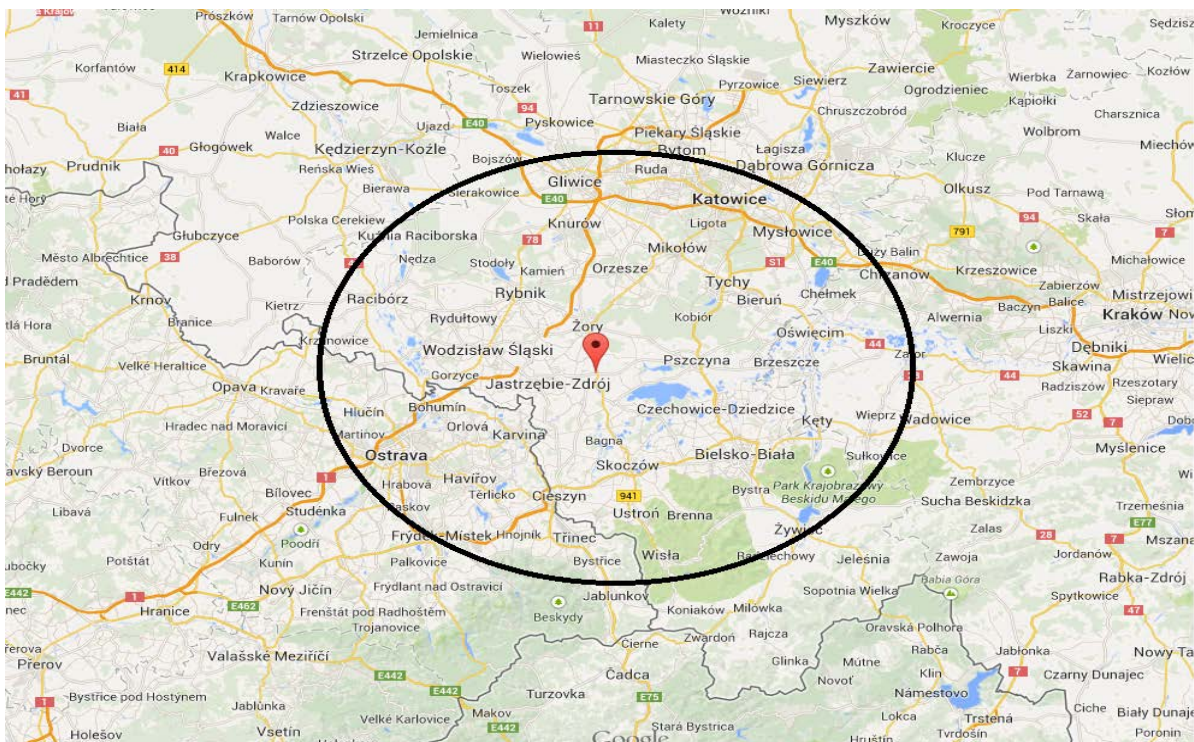
Gmina Pawłowice jest gminą wiejską, położoną w powiecie pszczyńskim w południowej części województwa śląskiego. W aktualnym kształcie administracyjnym gmina funkcjonuje od 2 stycznia 1973 roku. W latach 1975-1998 gmina położona była w województwie katowickim. Pod względem fizycznogeograficznym położona jest na styku Wyżyny Śląskiej i Kotliny Oświęcimskiej. Zachodnia część gminy wchodzi w skład mezoregionu Płaskowyżu Rybnickiego, natomiast część wschodnia i południowo - wschodnia w skład mezoregionów: Równina Pszczyńska i Dolina Górnej Wisły, jednak granica między nimi nie zaznacza się w terenie gminy.

1.2 Dostępność komunikacyjna

Rysunek 1 przedstawia dostępność komunikacyjną Gminy Pawłowice. W obrębie 50 km od gminy znajdują się ważne ośrodki edukacyjno-kulturalne: Miasto Rybnik, Katowice, Gliwice czy Bielsko-Biała, a także Ostrava w Czechach. Gmina Pawłowice jest włączona w obszar tworzącej się metropolii śląskiej. Gmina jest spójna terytorialnie posiada dobry

system dróg lokalnych, znajduje się w pobliżu autostrady A1, do której czas dojazdu wynosi ok. 15 minut. Na dostępność komunikacyjną gminy będzie wpływała planowana obwodnica. Najbliższe lotniska Katowice Pyrzowice (czas dojazdu 55 minut) i Kraków Balice (czas dojazdu 1 h i 15 minut), lotnisko Ostrava (czas dojazdu 1 godzina). Przez obszar przebiega linia kolejowa, jednak nie ma znaczenia dla mieszkańców, gdyż jest na razie wykorzystywana jako linia towarowa.

Rys.1 Dostępność komunikacyjna Gminy Pawłowice

Źródło: <https://www.google.pl/maps/place> na dzień 16.04.2014 r.

Podsumowanie:

- Gmina ma dobre położenie lokalizacyjne znajduje się blisko większych ośrodków, jest włączona w obszar tworzącej się metropolii śląskiej.
- Decydujące znaczenie w dalszym rozwoju gminy będą pełniły powiązania transportowe zapewniające łatwy dostęp do rynków dóbr, pracy i usług położonych w obrębie 50 km.

1.3 Układ funkcjonalno-przestrzenny

1.3.1 Sieć osadnicza i struktura przestrzenna

Gmina składa się z 7 sołectw. Centrum gminy znajduje się w sołectwie Pawłowice. Gminę, w porównaniu ze średnią krajową, charakteryzuje duża gęstość zaludnienia, bo 238 os/km²¹ (dla porównania średnia gęstość zaludnienia w Polsce to 123 os/km², średnia gęstość zaludnienia w województwie śląskim 374 os/km², a województwa podlaskiego 59 os/km²).

Gmina jest podzielona przez drogę krajową nr 81 i linię kolejową. Przez centrum gminy przebiega droga powiatowa nr 933. Sieć osadnicza jest rozproszona, luźny układ zabudowań, wzdłuż ulicy. Duży dział w kształtowaniu terenu ma rolnicze wykorzystanie gruntów, działalność górnictwa oraz rozwijająca się zabudowa. W krajobrazie gminy cechą charakterystyczną są zabudowania kopalni „Pniówek” oraz przyległe zwałowisko „Kościelniok”. Na terenie gminy Pawłowice można zaobserwować tendencję do tzw. semiurbanizacji, co przejawia się we wprowadzaniu miejskiej zabudowy na wieś i zaniku pierwotnej funkcji rolniczej na rzecz podmiejskiej. Rysunek 2 przedstawia różnice w charakterze zabudowy między sołectwami Pielgrzymowice i Pawłowice. Widok z lotu ptaka na sołectwo Pielgrzymowice jest przykładem rozproszonej zabudowy, natomiast widok z lotu ptaka na sołectwo Pawłowice, przykładem zwartej zabudowy. Zwarta zabudowa pozwala na efektywniejsze wykorzystanie gruntów (więcej domów, na mniejszej powierzchni), a w dalszej perspektywie wiąże się z niższymi kosztami funkcjonowania (np. rozbudowa sieci wodociągowej, ciepłowniczej czy kanalizacyjnej, ułatwia organizację komunikacji lokalnej, budowę oświetlenia etc.).

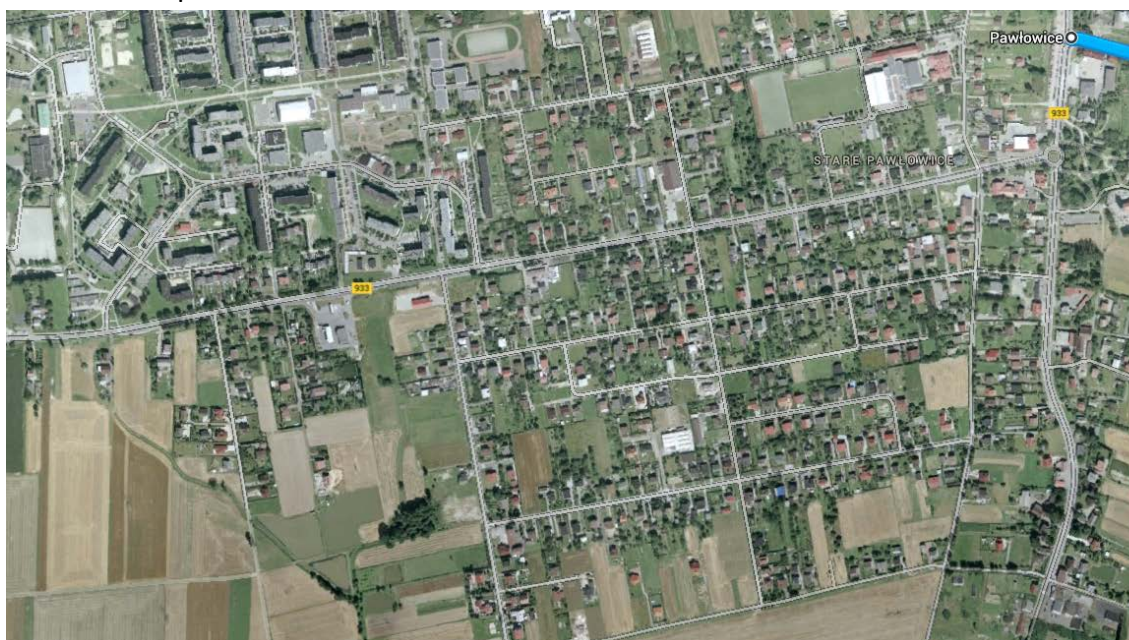
¹ www.stat.gov.pl, dane za rok 2013.

Rys. 2 Przykład zabudowy sołectwa Pielgrzymowice i Pawłowice

Widok z lotu ptaka na sołectwo Pielgrzymowice

Widok z lotu ptaka na sołectwo Pawłowice

Źródło: <https://www.google.pl/maps> na dzień 15.04.2014r.

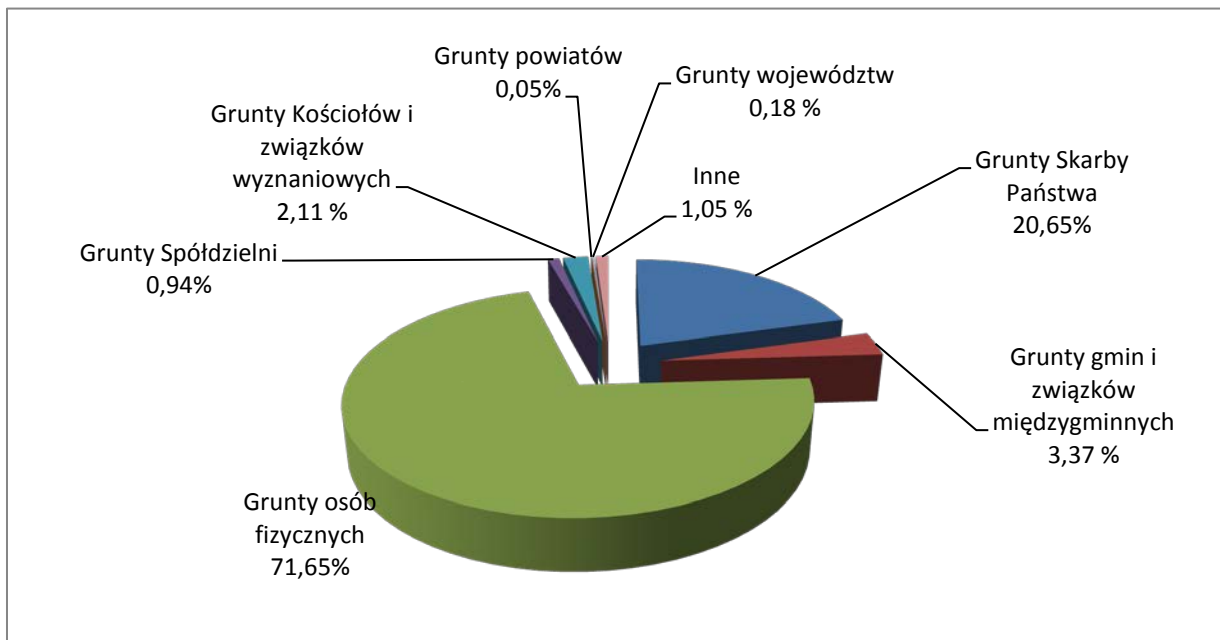
1.3.2 Struktura gruntów i budynków - wybrane dane

Powierzchnia gminy to 7521 hektarów (powierzchnia ewidencyjna).

Ze względu na strukturę własności ponad 70% gruntów jest własnością osób fizycznych, a 20,65 % jest własnością Skarbu Państwa, następnie 3,37% to grunty gmin i związków międzygminnych, grunty spółdzielni to 0,94%, grunty Kościołów i związków wyznaniowych stanowią 2,11 %, grunty powiatów (tereny pod drogami powiatowymi), 0,05 % grunty województw (tereny pod drogą krajową) 0,14%, inni właściciele, niż wyżej wymienieni stanowią 1,05%. Szczegółowy podział gruntów ze względu na własność przedstawia wykres 1. Biorąc pod uwagę charakter użytkowania gruntów zgodnie z wykresem 2, najczęściej stanowią użytki rolne (74% powierzchni), w tym grunty orne, które są związane z działalnością rolniczą to 52% powierzchni gminy, czyli około 3922 hektarów, natomiast grunty zabudowane i zurbanizowane 15%.

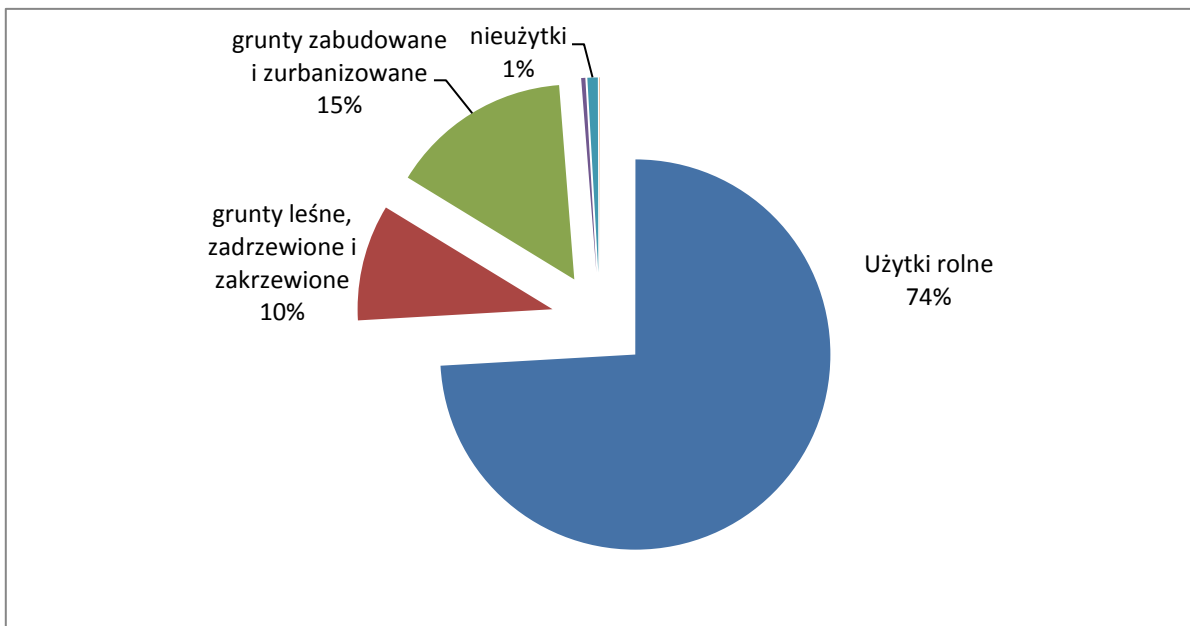
Podział i klasyfikacja gruntów jest skomplikowana i nie pozwala jednoznacznie określić przeznaczenia gruntów, nie do końca przedstawiając stan faktyczny. Przykładem jest podział powierzchni gminy na poszczególne funkcje. Wykres 3 przedstawia wyliczenia powierzchni pod poszczególne: rolniczą, mieszkaniową, usługową, produkcyjną etc., które są zawarte w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Pawłowice. Zgodnie z zapisami, w przyszłości, pod funkcję rolniczą zostanie przeznaczona 45,6 % powierzchni (obecnie 74% powierzchni). Jednak kategoria „funkcja rolnicza” włącza również przydomowe ogrody, trawniki, które w rzeczywistości nie są gruntami służącymi faktycznej działalności rolniczej. Można zatem założyć, że powierzchnia gruntów ornych będzie systematycznie spadała na rzecz zabudowy jednorodzinnej, produkcyjnej czy usługowej.

Wykres 1. Podział gruntów w Gminie Pawłowice ze względu na własność na dzień 01.01.2014 r.

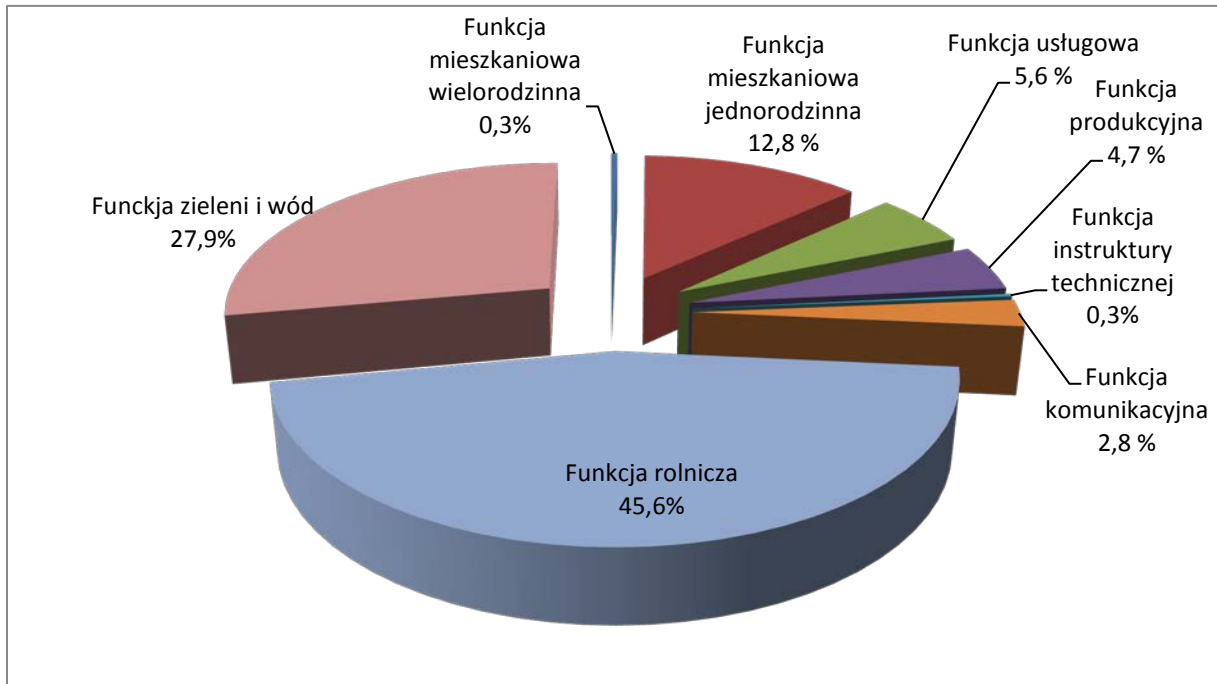
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Pawłowice na dzień 15.04.2014 r.

Wykres 2. Podział gruntów w Gminie Pawłowice wg charakteru użytkowania w roku 2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Pawłowice na dzień 15.04.2014 r.

Wykres 3. Podział powierzchni pod poszczególne funkcje w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Pawłowice w roku 2010

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Pawłowice na dzień 15.04.2014 r.

1.3.3 Zasoby mieszkaniowe

Dominującą formą zabudowy w gminie Pawłowice stanowi budownictwo jednorodzinne i zagrodowe, osiedle zabudowy wielorodzinnej występuje tylko w sołectwie Pniówek i Pawłowice. W 2012 r. w gminie Pawłowice znajdowało się 2847 budynków mieszkalnych, na jednego mieszkańca przypadało 98,3 m² powierzchni użytkowej mieszkania (dla porównania średnia powierzchnia mieszkania na mieszkańca w województwie śląskim wynosi 70m²). W gminie znajduje się 31 mieszkań socjalnych o łącznej powierzchni 724 m². Zasoby mieszkaniowe gminy charakteryzuje również bardzo wysoki standard dotyczy to wyposażenia w instalacje wodno-kanalizacyjne i centralne ogrzewanie.

1.3.4 Komunikacja

Sieć drogową tworzą drogi publiczne: krajowe, wojewódzkie, powiatowe i gminne.

Gmina posiada dobrze rozwiniętą sieć drogową w dobrym stanie technicznym, w tym:

- 201,6 km dróg gminnych,
- 37,8 km dróg powiatowych,
- 13,7 km dróg wojewódzkich,
- 10,6 km dróg krajowych².

² dane Ug Pawłowice, stan na 31.12.2013 r.

Rysunek 3 przedstawia planowaną obwodnicę. Będzie ona przebiegać na odcinku od drogi krajowej nr 81 do granicy miasta Jastrzębie-Zdrój oraz fragmentu Drogi Głównej Południowej (DGP) łączącej Wodzisław Śląski, Pszów, Rydułtowy, Gminę Godów, Gminę Mszana, Jastrzębie-Zdrój.

Rys 3. Przebieg planowanej obwodnicy

Źródło: www.google/maps 22 kwietnia 2014r.

Zgodnie z informacją Starostwa Powiatowego na dzień 6 maja 2014 w gminie Pawłowice było zarejestrowanych 4575 samochodów, w tym 4315 samochodów osobowych oraz 260 ciężarowych. Średnio rzecz biorąc oznacza to, że w Gminie Pawłowice średnio 1 samochód osobowy przypada na 3 osoby dorosłe. Warto zauważyć, że z roku na rok systematycznie wzrasta liczba nowo zarejestrowanych samochodów, w roku 2000 zarejestrowano 570 samochodów osobowych, a w 2013 zarejestrowano prawie o 2,5 razy więcej samochodów, bo 1297 samochodów osobowych.

Obecnie połączenie komunikacyjne z sąsiadującymi miastami jest obsługiwane przez linie prywatne i MZK Jastrzębie. Główne połączenia zewnętrzne dotyczą:

Miasta Katowice: 31 kursów dziennie (obsługiwana przez 2 przewoźników prywatnych)

Miasto Żory: 31 kursów dziennie

Miasto Jastrzębie Zdrój: 28 kursów dziennie

Miasto Pszczyna: 13 kursów dziennie

Miasto Cieszyn: 18 kursów dziennie

Miasto Bielsko-Biała: nie bezpośrednio, połączenie przez Pszczynę i Cieszyn

Miasto Kraków: 3 kursy dziennie (przewoźnik prywatny).

Nie przeprowadzono badań związanych z potrzebami mieszkańców związanych z zapewnieniem transportu poza gminę. Jednak potwierdzeniem rosnącej potrzeby przemieszczenia się i dojazdu do większych miast GOP (Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego), jest zmiana charakteru centrum Pawłowic, które nabiera nowej funkcji typu „park and ride” czyli „parkuj i jedź”. Dodatkowo, z parkingu zlokalizowanego w centrum

Pawłowic korzystają nie tylko mieszkańcy gminy, ale także mieszkańcy pobliskich miejscowości.

Przez gminę przebiega linia kolejowa, jest zamknięta i niewykorzystywana.

W 2013 roku uruchomiono system komunikacji gminnej, trasy obsługiwane są przez 4 linie. Średnio w ciągu dnia wykonywanych jest 55 kursów i średnio dziennie przewożonych jest 900 pasażerów.

Rys 3. Przebieg planowanej obwodnicy

Źródło: www.google/maps 22 kwietnia 2014r.

1.3.5 Transport rowerowy

Gmina Pawłowice posiada bardzo dobre warunki do rozwoju transportu rowerowego. W obrębie gminy wyznaczono 68,7 km 'rekreacyjnych' tras rowerowych, są to ścieżki przebiegające przez atrakcje turystyczne gminy.

Do najważniejszych barier ograniczających rozwój transportu rowerowego należą:

- niewystarczająca infrastruktura sprzyjająca korzystaniu z rowerów np. bezpieczne miejsca parkingowe przy szkołach, przystankach, wysokie krawężniki etc.
- brakuje działań zmieniających postawę mieszkańców i zachęcających do korzystania z roweru jako środka transportu, a także promowanie roweru jako codziennego środka transportu, a nie tylko rekreacyjnego, „od święta”.

Podsumowanie

- Gmina posiada rozwinięty układ drogowy,
- Planowana obwodnica odciąży centrum sołectwa Pawłowice,
- Następuje zmiana funkcji rolniczej gminy w kierunku funkcji podmiejskiej,
- Rozproszona zabudowa prowadzona wzdłuż dróg ogranicza tereny otwarte,
- Wewnętrzna dostępność gminy jest ograniczona przez przebiegającą tędy drogę krajową i planowaną obwodnicę,
- Zwiększenie funkcji przesiadkowej w centrum gminy,
- Rosnąca mobilność mieszkańców może wymagać podjęcia działań na rzecz poprawy komunikacji związanej z transportem poza obszar gminy,
- Gmina ma potencjał w obszarze rozwoju transportu rowerowego w sensie użytkowym, nie tylko rekreacyjnym.

1.4 Infrastruktura techniczna

1.4.1 Gospodarka wodno-ściekowa

Gmina Pawłowice jest całkowicie zwodociągowana. W roku 2012, średnie zużycie wody na mieszkańca wynosiło 33,6 m³. Liczba ludności zaopatrywanej w wodę to ok. 18145 osób. Producentem i dystrybutorem wody przeznaczonej do spożycia jest Gminny Zakład Wodociągów i Kanalizacji z siedzibą w Krzyżowicach.

Obecnie woda dostarczana mieszkańcom częściowo pochodzi ze złóż wód głębinowych w Golasowicach, a częściowo pochodzi z Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S. A., do którego należy stacja uzdatniania wody w Strumieniu. Stacja w Strumieniu jest zasilana wodą z dwóch ujęć, tj.:

- ujęcia brzegowego w km 21 lewego brzegu rzeki Wisły, w cofce zbiornika Goczałkowice,
- ujęcia zlokalizowanego na zbiorniku Goczałkowice.

Kierując się względami ekonomicznymi (1m³ wody zakupionej to 2zł/m³, dla porównania wodę z własnego odwiertu GZWik uzyskuje za 1zł/m³), jak i chęcią zapewnienia mieszkańcom wody jak najlepszej jakości kontynuuje się działania mające na celu usamodzielnienie Gminy od zewnętrznych dostawców. W roku 2015 w Warszowicach zostanie oddana do użytku kolejna stacja uzdatniania wody pochodząca ze złóż

podziemnych. Roczne wydobycie ze stacji w Golasowicach i Warszowicach w 100% odpowiada zapotrzebowaniu na wodę pitną w Gminie Pawłowice.

1.4.2 Sieć kanalizacyjna

Do sieci kanalizacyjnej w Gminie Pawłowice jest podłączonych 2855 posesji (tzn. gospodarstw domowych, szkół, kościołów, firm). Gospodarstwa niekorzystające z sieci kanalizacyjnej odprowadzają nieczystości do systemów przydomowych.

Na terenie gminy 427 nieruchomości nie jest podłączonych do kanalizacji sanitarnej. Zebrane informacje wskazują, iż w rzeczywistości w większości przypadków są to zbiorniki mogące być nieszczelne, a nieczystości wytworzone przez domowników mogą trafiać do rowów, pobliskich cieków, czy wód gruntowych. Obecnie, problemem jest zobowiązanie właścicieli nieruchomości do przekazywania nieczystości do firm posiadających stosowne pozwolenie na ich odbiór. Trudność w tej kwestii jest związana z wysokim kosztem odbioru nieczystości przez firmy, w porównaniu z kosztem odprowadzenia ich do sieci wodociągowej. W kolejnych latach planuje się budowę kanalizacji sanitarnej na terenie nie objętym systemem kanalizacyjnym w Pielgrzymowicach. Jej realizacja przewidziana jest w latach 2013 - 2016 r i będzie dotyczyła ul. Rzecznej, Borowej, Gruntowej, Jastrzębskiej, Stromej, Sosnowej, Świerkowej, Olchowej, Zebrzydowickiej, Zielonej, Podlesia, Cieszyńskiej, natomiast w Warszowicach - ul. Krótkiej, a w sołectwie Pniówek: ul. Dąbkowej, Kanarkowej. Do roku 2015 zostaną ukończone także prace w Krzyżowicach przy ul. Kuboszka, w Warszowicach przy ul. Osińskiej, Stawowej, Poprzecznej oraz w Pawłowicach ul. Wyzwolenia, ul. Zapłocie, ul. Zwycięstwa, ul. Korfantego.

1.4.3 Gospodarka energetyczna i ciepła gazownictwo

Zaopatrzenie elektryczne Gminy Pawłowice jest wystarczające. Szacuje się, iż gospodarstwa domowe mogą zużywać ok. 9550 MWh rocznie, na co wydają łączną kwotę ok. 4,8 mln zł rocznie.

Rozwój nowych technologii w zakresie energii odnawialnej oraz presja związana z ochroną środowiska (dotycząca chęci ograniczania emisji CO₂) w przyszłości umożliwi mieszkańcom i jednostkom gminy produkcję energii we własnym zakresie.

W gminie tylko częściowo istnieje zorganizowany system zaopatrzenia w ciepło. W układzie przestrzennym największe zagęszczenie sieci ciepłej występuje w Sołectwie Pawłowice, ze względu na zlokalizowane tutaj osiedle mieszkaniowe. Rozwój sieci ciepłej poza obszarem Sołectwa Pawłowice jest nieuzasadnione ze względu na efektywność ekonomiczną.

Na terenie gminy ogrzewanych jest 2827 budynków zamieszkałych. Podstawowe źródła ciepła to:

- kotły gazowe ok. 250 sztuk budynków,
- kotły węglowe z podajnikiem ok. 450 sztuk budynków,
- pompy ciepła gruntowe ok. 3 sztuk budynków,
- kotły lub kominki na drewno 15 sztuk,
- sieć ciepłowniczą 19 sztuk budynków jednorodzinnych
- sieć ciepłownicza 32 budynków wielorodzinnych (zamieszkałych przez prawie 6 tys. osób-osiedle),
- 2058 sztuk budynków posiada kotły węglowe zasypowe opalane mułem, miałem lub węglem.

Duży udział paliwa stałego tj. węgla i miału do produkcji ciepła i wykorzystywane zasypowe piece węglowe to obecnie najpoważniejszy powód zanieczyszczenia powietrza pyłami zawieszonymi czyli tzw. niskiej emisji (problem niskiej emisji jest omówiony w rozdziale 2 - jakość powietrza).

Dodatkowo, w kontekście ogrzewania i energii cieplnej dużym problemem jest wysoka energochłonność budynków, czyli ilość energii jaką trzeba dostarczyć, aby w domu, podczas okresu grzewczego otrzymać temperaturę 21 stopni. Energochłonność budynku zależy od okresu w jakim został wybudowany, a więc dostępnych w danym okresie technologii, materiałów czy wiedzy. Domy wybudowane przed 1970, aby zapewnić w okresie grzewczym temperaturę 21 stopni muszą dostarczyć 170 kWh energii na m² (w celu dostarczenia takiej ilości energii należy dostarczyć około 30 kg węgla lub 20 m³ gazu). Domy budowane obecnie potrzebują około 120 kWh na m² (czyli do ogrzania m² potrzebują około 21,60 kg węgla lub 14,5 m³ gazu). Dla porównania, dostępne materiały i technologię umożliwiają budowę domów niskoenergetycznych czy pasywnych. Domy niskoenergetyczne wymagają dostarczenia 30-40 kWh na m², natomiast domy pasywne- 10-15 kWh/m² (dom pasywny tzw. energooszczędny posiada wysokie standardy izolacyjne oraz szereg rozwiązań mających na celu zminimalizowanie zużycia energii w trakcie eksploatacji).

W gminie Pawłowice, 1851 budynków zostało wybudowanych przed 1995, można przypuszczać, że większość z nich posiada bardzo wysoką energochłonność.

W okresie kolejnych 10 lat, zaopatrzenie w energię i ciepło należy również rozważyć w kontekście przyjętych ustaleń wynikających z podpisanych przez Polskę umów i zobowiązań związanych z ochroną klimatu i ograniczeniem emisji CO₂. Do kluczowych elementów i ram polityki na 2030 r. należą m.in. ograniczenie emisji gazów cieplarnianych, produkcja energii ze źródeł odnawialnych obowiązujący na całym obszarze EU czy efektywność energetyczna (związana z podjęciem kroków służących ograniczeniu zużycia energii i ciepła np. termomodernizacja i oświetlenie LED).

Należy również liczyć się z tym, iż będzie następował trwały wzrost cen energii. Zgodnie z komunikatem Komisji Europejskiej z dnia 29 stycznia 2014 roku, ceny energii wzrosły w prawie każdym państwie członkowskim od 2008 r., głównie z powodu podatków i opłat, ale także ze względu na wyższe koszty sieci.

Ogólnie w Unii Europejskiej ceny energii elektrycznej rosły co roku o 4% w okresie od 2008-2012., przewyższając wskaźnik inflacji, natomiast ceny gazy wzrastały corocznie o 3%.

Trendy potwierdzają prognozy badania przeprowadzonego na zlecenie Polskiego Komitetu Energii Elektrycznej w 2020 roku udział wydatków na energię w budżecie domowym będzie wynosić 16,5%, natomiast w 2030 już 23,5%³⁴.

1.4.4 Gospodarka odpadami komunalnymi

Na terenie gminy w 2013 r. najwięcej ok. 70% zebranych selektywnie odpadów komunalnych pochodziło z gospodarstw domowych (głównie odpady zmieszane). W roku 2005 w całej gminie zebrano prawie 3200 ton odpadów, a w roku 2012 prawie 5600 ton odpadów.

Najważniejsze wnioski:

- Gmina posiada dobrze rozwiniętą infrastrukturę techniczną.
- Nowe możliwości technologiczne i finansowe pozwalają wykorzystać szansę na produkcję energii elektrycznej i ciepłej przez mieszkańców gminy i jej jednostki.
- Duża liczba budynków mieszkalnych jest źródłem emisji pyłów zawieszonych, ze względu na zastosowanie pieców zasypowych do ogrzewania oraz paliw złej jakości.
- Problemem jest kontrola i organizacja odbioru nieczystości od 400 gospodarstw posiadających bezodpływowe szamba.
- Dużą liczbą budynków jednorodzinnych jest wysoce energochłonna.

1.5 Polityka przestrzenna⁵

Gmina posiada aktualne Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, określające politykę przestrzenną gminy oraz zasady koordynacji działań. Wynika z niego, że przestrzeń gminy jest kształtowana przez dominujące funkcje: mieszkalną, górniczą i rolniczą. Te uwarunkowania utrudniają kształtowania harmonijnej,

³ "Ocena skutków wdrożenia pakietu energetycznego -klimatycznego dla Polski do roku 2030r." badanie na zlecenie Polskiego Komitetu Energii Elektrycznej, Warszawa 2008.

⁴ COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE COUNCIL, THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE AND THE COMMITTEE OF THE REGIONS Energy prices and costs in Europe Brussels, 29.1.2014 COM(2014) 21 /2,

⁵ Rozdział na podstawie Uchwały Rady Gminy Pawłowice nr XXVII/314/2009 z dnia 24 listopada 2009 roku.

uporządkowanej całości. Jednak, podstawową ideą w zagospodarowaniu obszaru gminy jest przeciwdziałanie rozpraszaniu zabudowy i ochrona terenów cennych przyrodniczo i krajobrazowo.

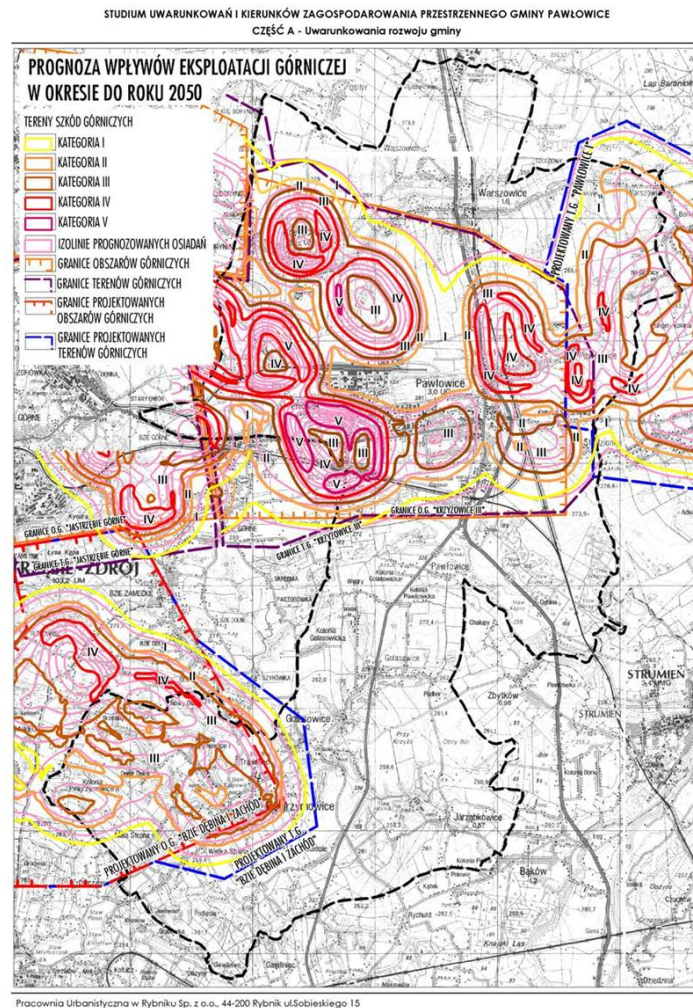
Stan czystości gminy wykazuje dobrą jakość zarówno pod względem, ochrony zdrowia, jak i ochrony roślin, nie powoduje konieczności podejmowania działań naprawczych w tej dziedzinie.

Planowana eksploatacja bogatych złóż węgla kamiennego w północno-wschodniej i południowo-zachodniej części gminy stworzy zagrożenia dla przestrzeni i środowiska. Można zakładać, że do roku 2050 eksploatacja górnicza negatywnie wpłynie na walory przyrodnicze i zabudowę sołectw Krzyżowice, Warszowice i Pielgrzymowice. Rysunek 4 przedstawia prognozę wpływów eksploatacji górnicznej w okresie do roku 2050.

Środowisko biologiczne gminy na przeważającym obszarze jest podporządkowane działalności człowieka, dlatego w szczególny sposób należy chronić pozostałe, nieliczne ekosystemy, najbardziej zbliżone do naturalnych, dotyczy to fragmentów lasów w środkowej i południowej części gminy, zbiorowisk łąkowych i stawów.

Dodatkowo, elementy środowiska gminy nie posiadają wybitnych walorów przyrodniczych i dotychczas nie planowało się utworzenia prawnych form ochrony ich wartości.

Rys. 4. Prognoza wpływów eksploatacji górniczej do roku 2050 w gminie Pawłowice.

Źródło: załącznik do uchwały Rady Gminy Pawłowice nr XXVII/314/2009 z dnia 24 listopada 2009 roku.

1.5.1 Dziedzictwo kulturowe

Na terenie gminy znajduje się 12 zabytków wpisanych do rejestru zabytków województwa śląskiego. Są to obiekty o znaczeniu lokalnym, regionalnym i ponadregionalnym. Tabela nr1 przedstawia obiekty wpisane do rejestru zabytków województwa śląskiego. Dodatkowo, ze względu na nierozwiązaną sytuację prawną na poziomie krajowym, nadal nie został uchwalony istniejący już „Program opieki nad zabytkami na terenie Gminy Pawłowice na lata 2013-2017”.

Tabela 1. Obiekty wpisane do rejestru zabytków województwa śląskiego

Lp.	Rodzaj obiektu	Miejscowość	Datowanie	Nr rejestru	Znaczenie
1.	Katolicki kościół parafialny p.w. św Jana Chrzciciela	Pawłowice	1596	A/455 /65	Ponadregionalne
2.	Ruina barokowego pałacu z parkiem krajobrazowym przy ulicy Zjednoczenia 12	Pawłowice	1789	A/533 /65	Ponadregionalne
3.	Katolicki kościół parafialny p.w. św Michała	Krzyżowice	1793- 1799	A/445 /65	ponadregionalne
4.	Plebania przy kościele parafialnym	Krzyżowice	1788	A/446 /65	Ponadregionalne
5.	Krzyż przydrożny z figurką Matki Boskiej (ul. Ligonja)	Krzyżowice	1842	B/319 /72	Lokalne
6.	Krzyż przydrożny z figurką Matki Boskiej w zespole obiektów przy i na cmentarzu katolickim(ul. Pszczyńska/Cieszyńska)	Warszowice		B/316 /72	Lokalne
7.	Krzyż przydrożny z figurką Matki Boskiej (ul. Boryńska)	Warszawice	1895	B/317 /72	Lokalne
8.	Kościół ewangelicko-augsburski	Golasowice	1765	434/6 0	Ponadregionalne
9.	Katolicki kościół parafialny p.w. Św. Katarzyny	Pielgrzymowice	1675	A/465 /65	ponadregionalne
10.	2 krzyże z figurką Matki Boskiej przy kościele parafialnym p.w Św. Katarzyny	Pielgrzymowice	1842	B/323 /71	Lokale
11.	Dwór przy ulicy Zamkowej	Jarząbkowice	1798	A/522 /65	Ponadregionalne
12.	Spichlerz przy ulicy Zamkowej	Jarząbkowice	XIX	A/523 2/65	ponadregionalne

Źródło: opracowania na podstawie „Studium uwarunkowań... cit.”, Urząd Gminy Pawłowice - Referat Geodezji i Gospodarki Przestrzennej.

1.5.2 Strefy Ochrony Konserwatorskiej

W studium zagospodarowania przestrzennego przewiduje się podjęcie działań służących objęciem ochroną konserwatorską pewnych obszarów gminy. Może być to ochrona pełna lub pośrednia. W studium proponuje się ustanowienie stref ochrony ekspozycji oraz stref ochrony krajobrazu.

Tabela 2. Tereny znajdujące się i proponowane do objęcia ochroną konserwatorską.

Teren już znajdujący się pod ochroną konserwatorską	Park przy Willi Reizentsteinów w Pawłowicach		
Tereny proponowany do pełnej ochrony konserwatorskiej	Teren proponowany do pośredniej ochrony konserwatorskiej	Teren proponowany do ochrony ekspozycji i krajobrazu	Teren proponowany do ochrony i obserwacji archeologicznej
Teren kościoła parafialnego p.w św. Michała Anioła z plebania i cmentarzem w Krzyżowicach	Teren dawnego folwarku przy ul. Ligonia w Krzyżowicach	Teren na południowy-wschód oraz południowy-zachód od kościoła parafialnego p.w św. Michała Archanioła rozciągający się do ul. Ligonia w Krzyżowicach	Tereny w rejonie przedstawionych w tabeli stanowisk archeologicznych wg badań AZP
Teren dawnego folwarku przy ul. Ligonia wraz z przyległym parkiem w Krzyżowicach	Teren dawnego folwarku przy dworze w Golasowicach	Teren położony na zachód od kościoła p.w. św. Jana Chrzciciela do ulicy Zjednoczenia w Pawłowicach	Teren wzgórze, na którym zlokalizowany jest kościół p. w św. Katarzyny w Pielgrzymowicach
Teren kościoła parafialnego p.w. św. Jana Chrzciciela z cmentarzem rzymsko katolickim i budynkiem parafialnym w Pawłowicach	Teren dawnego założenia parkowo-pałacowego przy ul. Zjednoczenia wraz z folwarkiem w Pawłowicach	Teren położony na wschód oraz na zachód od kościoła ewangelickiego w Golasowicach	Tereny lokalizacji założeń i obiektów wpisanych do rejestru zabytków i postulowanych do wpisania
Teren kościoła ewangelicko-augsburskiego z terenem cmentarza w Golasowicach		Teren położony na północ oraz na zachód od kościoła parafialnego p.w. św. Katarzyny w Pielgrzymowicach	
Teren posiadłości dawnego założenia dworsko-parkowego w Golasowicach		Teren cmentarza rzymsko-katolickiego przy ul. Pszczyńskiej w Warszowicach	
Teren dawnego założenia pałacowo-parkowego w Golasowicach		Teren cmentarza ewangelickiego przy ul. Boryńskiej w Warszowicach	
Teren dawnego założenia pałacowo-parkowego z folwarkiem w Jarząbkowicach		Pozostałości kompozycji krajobrazowej związanej z dworem i parkiem-system stawów i kanałów rozciągających się na wschód, południe i północ od założenia dworsko-	

		parkowego oraz folwarku w Golasowicach	
Teren kościoła parafialnego p.w. św. Katarzyny z cmentarzem w Pielgrzymowicach		Pozostałości cmentarza rzymsko-katolickiego przy nieistniejącym obecnie kościele w Golasowicach	
Teren założenia dworsko-pałacowego przy ulicy Plebiscytowej		Teren kompozycji przestrzennej związanej z danymi założeniem pałacowo-parkowym w Jarząbkowicach	

Źródło: opracowania na podstawie „Studium uwarunkowań... cit.”, Urząd Gminy Pawłowice - Referat Geodezji i Gospodarki Przestrzennej.

1.5.3 Gminna ewidencja zabytków⁶

W gminnej ewidencji zabytków znajduje się w sumie 211 obiektów, głównie figury i krzyże przydrożne, budynki mieszkalne, domy parafialne, zabudowania folwarczne. Zabytki są w dobrym stanie i są najczęściej własnością osób prywatnych. Stworzenie gminnej ewidencji zabytków jest obowiązkiem wynikającym z ustawy o ochronie i opiece zabytków – art. 21 i jest podstawą do sporządzenia wojewódzkiej ewidencji zabytków. Jej celem jest zmniejszenie zagrożeń związanych z ich degradacją i docelowo ochrona przed likwidacją.

Ewidencja zabytków sporządzona w gminie Pawłowice w 2012 r. została przedstawiona Wojewódzkiemu Konserwatorowi Zabytków, gdzie uzyskała pozytywną opinię. Obecnie, trudno jest określić dalsze działania związane z gminną ewidencją zabytków, ze względu na niejasny stan prawny. W 2013r. zapisy ustawy dot. gminnej ewidencji zabytków zostały zaskarżone przez Rzecznika Praw Obywatelskich. Zarzucił on, brak zapisu zobowiązującego gminy do informowania mieszkańców o rozpoczęciu prac dot. ewidencji i wpisaniu ich własności do powstającej ewidencji. Rzecznik uzasadnił, że brak takiej informacji uniemożliwia właścicielom wyrażenie sprzeciwu wobec wpisania ich zabytku do ewidencji, a w innej sytuacji nawet niesłusznie grozić karami. (W sytuacji przebudowy czy remontu zabytku, każde działanie „ingerujące” w zabytek” będzie prawdopodobnie musiało być skonsultowane z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków. W konsekwencji, nieświadomi faktu wpisania zabytku do ewidencji właściciele rozpoczną prace remontowe lub w innym sposób zaingerują w strukturę zabytku bez konsultacji z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków, za co mogą zostać ukarani).

⁶ wpis do [gminnej ewidencji zabytków](#) nie jest formą ochrony zabytków w myśl *Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z 23 lipca 2003 r.*

W ewidencji gminnej znajduje się 105 obiektów kubaturowych, 64 obiekty małej architektury, 8 obiektów przemysłowych oraz 34 zespoły terenów zielonych (m. in. zespół zabudowy Dworca PKP w Warszowicach, zespół zabudowy dawnej restauracji dawnej sali tanecznej i restauracji w Pielgrzymowicach, ogród plebański w Krzyżowicach przy ulicy Kościuszki).

Podsumowanie:

- Gmina nie posiada wybitnych walorów przyrodniczych i krajobrazowych,
- Należy kontynuować przeciwdziałanie rozpraszaniu zabudowy i chronić tereny cenne przyrodniczo i krajobrazowo,
- Należy udokumentować i zinwentaryzować zabytki, a następnie upowszechnić i promować dziedzictwo kulturowe,
- Należy uwzględnić zmianę zachodzącą w funkcji gminy z rolniczej na podmiejską (która wiąże się ze wzrostem popytu na rynku usług i potrzebą zapewnienia odpowiedniej w tym celu infrastruktury).

2. Sfera ekologiczna

2.1 Stan powietrza⁷

Obszar powiatu pszczyńskiego zaliczany jest do typu klimatu podgórskich nizin i kotlin. Okres wegetacyjny wynosi 210 dni. Strefy mezoklimatyczne nie mają wyraźnych granic i ulegają przesunięciu zależnie od aktualnych fluktuacji klimatu. Powiat pszczyński leży w obrębie Kotliny Oświęcimskiej. Średnia temperatura roczna wynosi 7°C. Najcieplejszym miesiącem jest lipiec, najchłodniejszym styczeń. Opady kształtują się w granicach 700-800 mm rocznie. Wiatry są słabe i bardzo słabe głównie z kierunku zachodniego. Poza czynnikami naturalnymi, ważnym czynnikiem wpływającym na kształtowanie się klimatu powiatu jest działalność gospodarcza człowieka i emitowane zanieczyszczenia.

Inwentaryzacja źródeł emisji na terenie powiatu pszczyńskiego pozwala ustalić źródła punktowe (głównie duże zakłady przemysłowe emitujące pyły, dwutlenku siarki, tlenku azotu, tlenku węgla, metale ciężkie), liniowe (są to głównie zanieczyszczenia komunikacyjne odpowiedzialne za emisję tlenków azotu, tlenków węgla, węglowodorów aromatycznych, metali ciężkich (dawniej głównie ołowiu z etyliny, obecnie platyny, palladu i rodu

⁷ Na podstawie dokumentu „Program ochrony powietrza dla terenu byłej strefy bieruńsko – pszczyńskiej województwa śląskiego, gdzie stwierdzone zostały ponadnormatywne poziomy substancji w powietrzu PROJEKT, Katowice, kwiecień 2013.

z katalizatorów samochodowych) i powierzchniowe (są to paleniska domowe, lokalne kotłownie, niewielkie zakłady przemysłowe emitujące głównie pyły, dwutlenek siarki.)⁸.

Obecnie, na terenie gminy Pawłowice, stwierdza się przekroczenia dopuszczalnego poziomu zanieczyszczeń tj. pyłu zawieszonego PM10⁹ i benzopirenu. W roku 2010 dopuszczalny poziom pyłu zawieszonego (PM10) w Gminie Pawłowice został przekroczony 3-krotnie. W roku 2010, dla stężeń średnich dobowych wartość dopuszczalna przekraczana była 142 razy, a 36 razy wartość maksymalna wyniosła 122,9µg/m³, co stanowi 246% wartości dopuszczalnej. Wartość średnioroczna PM10 wyniosła 64,4µg/m³, co stanowi 161% wartości dopuszczalnej. Tabela 3 przedstawia zestawienia wartości normatywnych i pomiarowych dotyczących roku 2010 ze stacji pomiarowej w Pszczynie. Na stanowisku pomiarowym podwyższone wartości stężeń pyłu PM10 występują w miesiącach zimowych. Można zatem założyć, że odpowiedzialna jest za nie przede wszystkim niska emisja z systemów grzewczych, związana z sektorem komunalno-bytowym. W okresie zimowym częstym zjawiskiem są ponadto szczególnie niekorzystne scenariusze meteorologiczne, obejmujące cisze wiatrowe, niskie położenie warstwy inwersyjnej czy wyż baryczne, utrudniające dyspersję zanieczyszczeń. Oznacza to, że za przekroczenia pyłów zawieszonych w powietrzu są odpowiedzialne indywidualne źródła ciepła, czyli tzw., emisja powierzchniowa, stanowi 61% rocznej emisji pyłu zawieszonego PM10. Wykres 4 przedstawia procentowy udział każdego ze źródeł emisji pyłu zawieszonego PM10.

⁸ Na podstawie: „Program ochrony powietrza dla stref województwa śląskiego, w których stwierdzone zostały ponadnormatywne poziomy stężeń substancji w powietrzu”, Katowice 2010.

⁹ Pył zawieszony jest mieszaniną bardzo drobnych cząstek stałych i ciekłych, które mogą pochodzić z emisji bezpośredniej (pył pierwotny) lub też powstają w wyniku reakcji między substancjami znajdującymi się w atmosferze (pył wtórny). Prekursorami pyłów wtórnych są przede wszystkim tlenki siarki, tlenki azotu i amoniak. Pył zawieszony może zawierać substancje toksyczne takie jak wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne (m.in. benzo(a)piren), metale ciężkie oraz dioksyny i furany. Źródła pyłu zawieszonego w powietrzu można podzielić na antropogeniczne (tych związanych z działalnością człowieka) i naturalne. Wśród antropogenicznych wymienić należy:

- źródła przemysłowe (energetyczne spalanie paliw i źródła technologiczne),
- transport samochodowy (pył ze ścierania oraz pył unoszony),
- spalanie paliw w sektorze bytowo-gospodarczym.

Pył może powodować następujące problemy ze zdrowiem:

- podrażnienie górnych dróg oddechowych,
- kaszel,
- podrażnienie naskórka i śluzówki
- alergię,
- trudności w oddychaniu,
- zmniejszenie czynności płuc,
- astmę,
- rozwój przewlekłego zapalenia oskrzeli,
- arytmie serca,
- atak serca,
- nowotwory płuc, gardła i krtani,
- przedwczesną śmierć związaną z niewydolnością serca lub chorobą płuc.

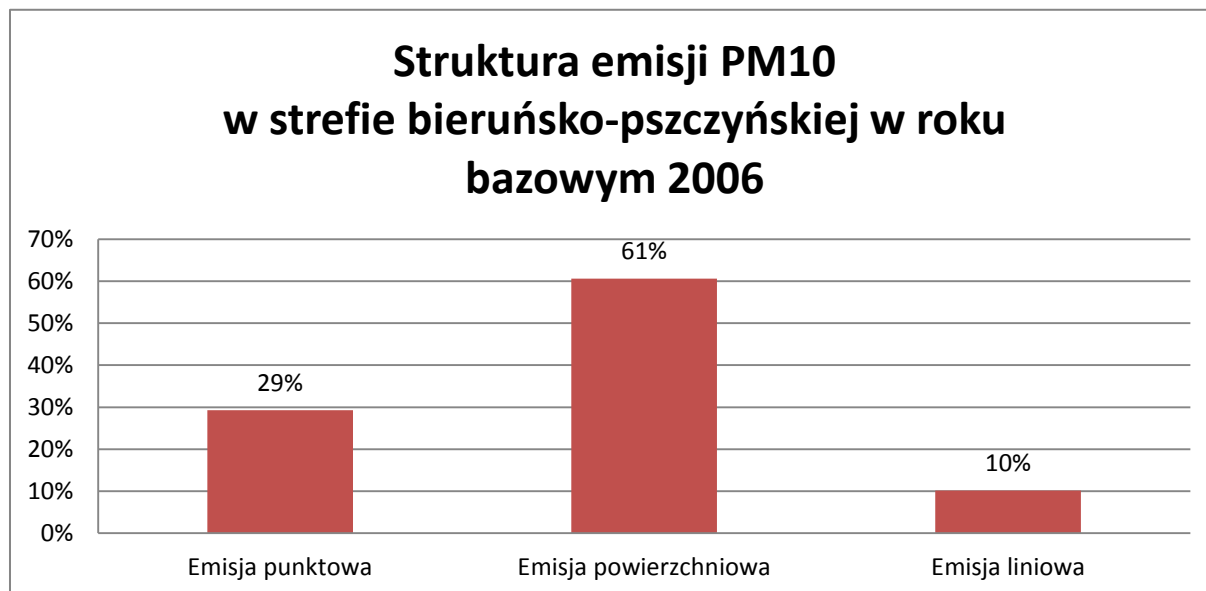
Z badań epidemiologicznych prowadzonych w aglomeracji górnośląskiej wynika, iż wzrost stężenia zanieczyszczeń pyłowych PM10 o 10 µg/m powoduje kilkuprocentowy wzrost zachorowań na choroby górnych dróg układu oddechowego, w tym astmy.

Tabela 3. Wielkość stężeń pyłu zawieszonego PM 10 oraz benzopirenu na terenie powiatu pszczyńskiego w 2010r.

Rodzaj emisji	Norma dobowa	Rzeczywista wielkość stężeń
	Pył zawieszony PM 10	-50 ug/m ³ -przekroczenie dopuszczalne 35 razy w roku
	Norma średnioroczna	Rzeczywista wielkość stężeń
Pył zawieszony PM10	-40 ug/m ³	-64,4 ug/m ³

Źródło: „Program ochrony powietrza dla terenu byłej strefy bieruńsko–pszczyńskiej województwa śląskiego, gdzie stwierdzone zostały ponadnormatywne poziomy substancji w powietrzu- projekt”, Zarząd Województwa Śląskiego, Gdańsk 2012.

Wykres 4. Struktura emisji PM10 w strefie bieruńsko-pszczyńskiej w roku 2010 ze względu na źródło emisji.

Źródło: Program ochrony powietrza dla stref województwa śląskiego, w których stwierdzone zostały ponadnormatywne poziomy stężeń substancji w powietrzu”, Katowice 2010.

Na terenie strefy bieruńsko-pszczyńskiej zinventaryzowano 31 zakładów, w których był emitowany pył PM10 i PM2,5. Tabela 4 pokazuje łączne ładunki pyłów z zakładów. Na terenie gminy Pawłowice największe źródło emisji punktowej stanowi Zespół

Elektrociepłowni Kogeneracyjnych EC „Pniówek”, Zakład Mięсно-Wędliniarki „Mirmax w Pielgrzymowicach oraz Jastrzębskie Zakłady Remontowe, KWK „Pniówek” Wydział W5.

Tabela 4. Źródła emisji punktowej w dawnej strefie bieruńsko-pszczyńskiej w 2006.

Lp.	Zakład	Miejscowość	PM10 [Mg/a]	PM2,5 [Mg/a]
1	Kopalnia Węgla Kamiennego "Krupiński"	Suszec	265,5	110,3
2	Zespół Elektrociepłowni Kogeneracyjnych EC „Pniówek”	Pawłowice Śląskie	88,5	55,8
3	"EKOTERM" Sp. z o.o.	Bieruń	46,3	17,2
4	Nadwiślańska Spółka Energetyczna Sp. z o.o. Zakład Ciepłowniczy "Piast"	Bieruń	25,0	12,5
5	Fabryka Elektrofiltrów ELWO S.A.	Pszczyna	23,3	10,5
6	Kopalnia Węgla Kamiennego "Ziemowit"	Lędziny	14,8	6,1
7	Nadwiślańska Spółka Energetyczna Sp. z o.o. Zakład Ciepłowniczy nr 2 CZEZOTT w Woli	Wola	13,9	7,0
8	Nadwiślańska Spółka Energetyczna Sp. z o.o. Zakład Ciepłowniczy "Ziemowit"	Lędziny	12,5	6,2
9	ELWO S.A.	Pszczyna	6,9	4,8
10	"DANONE" Sp. z o.o. - Fabryka w Bieruniu	Bieruń	5,5	1,7
11	"FAWNET" S.A.	Chełm Śląski	4,7	2,1
12	Zakład Ceramiki Budowlanej Cegielnia „Łąka”	Łąka	3,9	2,9
13	"ISOGLAS" Sp. z o.o.	Bieruń	3,4	1,5
14	ERG Bieruń - Folie Sp. Z o.o.	Bieruń	3,4	0,3
15	Zakład Mięсно-Wędliniarski „Mir-Max” Penkala	Pielgrzymowice	0,97	0,24
16	Fabryka Niskoemisyjnych Kotłów Węglowych Sp. z o.o.	Pszczyna	0,96	0,43
17	Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów w Katowicach	Imielin	0,85	0,38
18	Jastrzębskie Zakłady Remontowe Sp. z o.o.	Pawłowice	0,85	0,38
19	SIL-BEN Sp. Z o.o. z siedzibą w Bieruniu	Bieruń	0,67	0,36
20	Spółka Energetyczna JASTRZĘBIE S.A. EEG Pniówek Elektrociepłownia SUSZEC	Suszec	0,67	0,67
21	KWK „Pniówek” Wydziału W5 w Pawłowicach	Pawłowice	0,39	0,04
22	PPU Skrobel Andrzej	Wisła Wielka	0,39	0,39
23	Kompania Węglowa S.A. Oddział KWK „Piast”	Bieruń	0,33	0,08
24	Zakład Mechaniki i Elektroniki ZAMEL Sp.J.	Pszczyna	0,32	0,14
25	ALMA s.j. St. i M. Smolorz	Pszczyna	0,30	0,23
26	VTM HOLDING Sp. z o.o.	Pszczyna	0,073	0,033
27	"PAMET" Zakłady Mechaniczne	Imielin	0,040	0,018
28	Plesse S.C.	Pszczyna	0,029	0,022
29	Zakład Modelarsko-Stolarsko-Odlewniczy, Artur Rak	Imielin	0,017	0,008
30	Przedsiębiorstwo Inżynierii Komunalnej Sp. z o.o.	Pszczyna	0,016	0,008
31	Zakład Rzeźniczo-Wędliniarski, Hubert Hachuła	Lędziny	0,012	0,006

Źródło: Program ochrony powietrza dla stref województwa śląskiego, w których stwierdzone zostały ponadnormatywne poziomy stężenie substancji w powietrzu”, Katowice 2010

Emisja napływowa

Analiza wielkości stężeń substancji na terenie strefy bieruńsko-pszczyńskiej obejmowała również wielkości emisji ze źródeł znajdujących się poza strefą, a mających wpływ na stężenia na terenie strefy. W strefie bieruńsko-pszczyńskiej emisja napływowa rozpatrywana była pod kątem źródeł zlokalizowanych w sąsiadujących powiatach, istotnych źródeł z terenu Polski oraz spoza granic kraju.

Przeprowadzona analiza emisji napływowej pozwoliła stwierdzić, że w przypadku benzo(a)pirenu sama wartość zanieczyszczeniem pochodząca z obszaru w obrębie 30 km od granic strefy bieruńsko-pszczyńskiej stanowi 24 % stężenia docelowego.

2.2 Wody powierzchniowe i podziemne

Wody powierzchniowe

Rzeka Pszczyńka jest ważnym dorzeczem Wisły. Jednak zgodnie z raportem opublikowanym przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska należy do jednych najbardziej zanieczyszczonych rzek województwa śląskiego.

Wody podziemne

Wody podziemne podlegają szczególnej ochronie stanowiąc ważne źródło wody pitnej. Na terenie Gminy Pawłowice największym zagrożeniem dla jakości wód podziemnych jest negatywne oddziaływanie górnictwa oraz słone odcieki ze zwałowiska „Kościelniok”. Ponadto, dalsze pogłębianie niecki obniżeniowej związanej z eksploatacją węgla może doprowadzić do wystąpienia wód podziemnych na powierzchni. Dodatkowo, zjawiskiem negatywnie oddziałującym na jakości wód podziemnych jest wzrost zużycia nawozów glebowych oraz zanieczyszczenie gleb metalami ciężkimi.

Na obszarze gminy zostały wydzielone wody podziemne o znaczeniu gospodarczym. Są to:

- UPWP Q – Rejonu Górnej Odry, obejmujący swoim zasięgiem większą część powierzchni sołectwa Pielgrzymowice
- UPWP Q- Rejonu Małej Wisły zalegające w dolinie Pawłówki oraz na terenach potoku Hynek
- GZWP Q/7 Jastrzębie (zbiornik 349) podlegający w całości rygorom wysokiej ochrony wód podziemnych (OWO), obejmujące niewielki obszar gminy w rejonie sołectwa Krzyżowice i Warszowice.

2.3 Hałas

Przekroczenie dopuszczalnych poziomów hałasu dla terenów zabudowy mieszkaniowej ma związek z przebiegiem drogi nr 81, nr 938 i nr 933 oraz planowanej obwodnicy.

W projekcie studium celem ochrony i zminimalizowanie zagrożenia hałasem znalazły się zapisy dotyczące:

- Konieczność ograniczenia ruchu samochodowego, a w szczególności ruchu ciężkiego w centrum gminy, w rejonach tworzenia przestrzeni publicznych w sołectwach oraz na terenach mieszkaniowych,
- Zastosowanie ekranów akustycznych wzdłuż drogi krajowego nr 81 na odcinakach, gdzie występują przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu dla terenów zabudowy mieszkaniowej
- Lokalizacja nowej zabudowy wzdłuż drogi nr 81,938 i nr 933 oraz planowanej obwodnicy w ciągu tej drogi wymaga zachowania odległości zapewniającej ochronę przed hałasem w zależności od rodzaju tej zabudowy oraz minimalizowanie zasięgu i wpływu negatywnego oddziaływania tych dróg dla nowej zabudowy poprzez stosowanie barier i przegród akustycznych i strefowanie zabudowy.

2.4 Zagrożenia i degradacja środowiska¹⁰

Gmina Pawłowice znajduje się pod wpływem działających tu zakładów przemysłowych, głównie KWK „Pniówek”, węzła kolejowego oraz silnie rozbudowanej sieci dróg, co wywołuje negatywny wpływ na środowisko przyrodnicze. Obszary zajęte przez przemysł, zabudowę mieszkaniową i inne elementy infrastruktury gminy (drogi, koleje), bądź bezpośrednio do nich przylegające, zostały najbardziej zmienione wskutek działalności człowieka. Tereny o wysokich walorach przyrodniczych występują głównie na obrzeżach gminy.

Innym negatywnym zjawiskiem jest degradacja gleb, nasilająca się szczególnie na terenach będących pod wpływem oddziaływania górnictwa węgla kamiennego (Pniówek, Krzyżowice, Warszawice, Pawłowice, w dłuższej perspektywie Pielgrzymowice). Proces polega na tak zwanej geotechnicznej degradacji gleb na dużym obszarze, czyli na głębokich i trudnych do wyeliminowania zmianach w strukturze gleb, dotyczących zwłaszcza stosunków hydrologicznych (przesuszenie, lokalne leje depresyjne, zawodnienie, zalewiska, zatopiska).

¹⁰ „Program Ochrony Środowiska Gminy Pawłowice”, Beskidzki Fundusz Ekorozwoju S.A na zlecenie Urzędu Gminy Pawłowice, Bielsko-Biała, maj 2002.

Ogólna powierzchnia lasów na terenie gminy Pawłowice wynosi 655 ha, co stanowi 8,6% jej powierzchni. Blisko 90% powierzchni leśnej pozostaje w administracji Lasów Państwowych—Nadleśnictwo Pszczyna (555 ha) oraz Nadleśnictwo Ustroń (24 ha), natomiast lasy innej własności (głównie prywatne) zajmują niewielkie fragmenty (około 76 ha). Największe zwarte kompleksy leśne położone są w zachodniej części Pawłowic (przy granicy z Jastrzębiem Zdrój) oraz wschodniej części (przy granicy z gminą Strumień), natomiast duże rozproszenie niewielkich fragmentów lasów występuje w południowej części gminy głównie w Pielgrzymowicach. Brak dużych kompleksów leśnych stanowi wskaźnik dla mało racjonalnej z przyrodniczego punktu widzenia gospodarki leśnej.

Specyfiką gminy jest stosunkowo duża powierzchnia wód otwartych (stawy hodowlane), skupionych głównie w południowej i centralnej części gminy (Pawłowice, Pielgrzymowice, Golasowice i Jarząbkowice). Hodowla ryb słodkowodnych została wpisana w „Studium uwarunkowań...” jako jeden z projektów priorytetowych w celach ekologicznych gminy, w tym: odbudowa gospodarki rybackiej z XVIII w. oraz przeprowadzenie rekultywacji stawów, stanowiących nieużytki gospodarcze. Gospodarka rybacka może docelowo stanowić swoisty „produkt regionalny”.

Podsumowanie

- w gminie istnieje potencjał do rozwijania gospodarki rybnej,
- gminę charakteryzuje niska lesistość,
- występuje problem tzw. niskiej emisji głównie z indywidualnych palenisk domowych, w jej wyniku kilkakrotnie przekroczone są normy zanieczyszczenia powietrza związane z pyłem zawieszonym PM10 ,
- używane paliwa i sposób ich spalania są powodem wysokiej emisji popiołu i siarki,
- rozwój technologii pozwala na wykorzystanie źródeł energii odnawialnych i stworzenia warunków do produkcji energii w gminie.
- zwałowisko „Kościelniok” jest źródłem zanieczyszczenia powietrza oraz wód podziemnych,
- potrzebne są działania związane z zasadzeniem drzew (ze względu na niską lesistość, dodatkowo, można kształtować obudowy tranzytowych ciągów komunikacyjnych zielenią, w formie alej i szpalerów drzew.
- obszar gminy zlokalizowany w zasięgu Rybnickiego Okręgu Przemysłowego, co naraża ją na silny wpływ zanieczyszczeń,
- obszar gminy przecina droga krajowa nr 81 „Wiślanka”, która powoduje znaczny wzrost zanieczyszczeń, hałasu, nienaturalne rozcięcie obszaru gminy na wschodnią i zachodnią część, droga stanowi barierę ekologiczną,
- deformacje terenu związane z osiadaniem na skutek prowadzonej eksploatacji

węgla kamiennego,

- potrzeba stałego rozwoju przestrzeni zielonej i rekreacyjnej,
- brakuje działań związanych z edukacją ekologiczną,
- mała bioróżnorodność w miejscach prowadzenia wielkoobszarowej działalności rolnej,
- zanieczyszczenie cieków powierzchniowych związane jest z brakiem kanalizacji w południowej części gminy na obszarach zabudowy rozproszonej oraz dopływem zanieczyszczonych wód oraz silne przekształcenia cieków powierzchniowych (Pszczynka, potok Hynek) związane z osiadaniem terenu. Rzeka Pszczynka straciła więź hydrologiczną z otoczeniem, zaburzony został jej spływ grawitacyjny, rzeka miejscami prowadzona jest na wale.
- rzeka Pszczynka należy do najbardziej zanieczyszczonych rzek województwa śląskiego.

2. Strefa społeczna

2.1 Charakterystyka społeczności

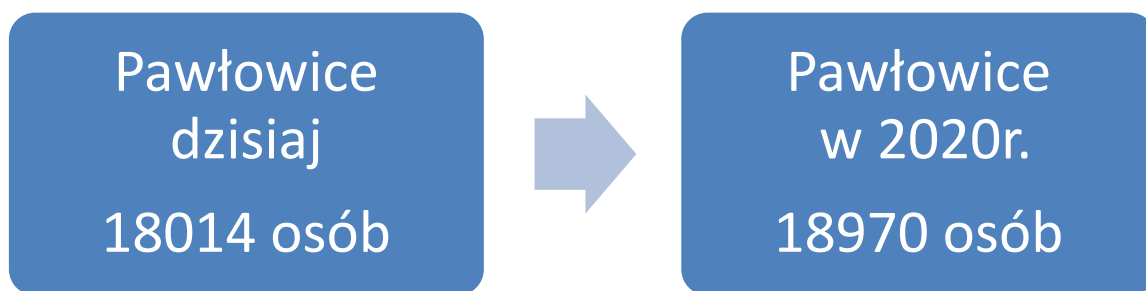
3.1.1 Liczba ludność

Na dzień 31 grudnia 2013r. w Gminie Pawłowice mieszkało 18014 osób, liczba ludności gminy Pawłowice jest stabilna. Szacuje się, że do roku 2020 liczba ludności nie ulegnie dramatycznym zmianom. Szczegóły dotyczące liczby ludności dotyczą liczby ludności gminy Pawłowice w latach 2000-2020, co przedstawia tabela nr 5.

Tabela 5. Liczba ludności gminy Pawłowice w latach 2000-2025.

2000	2005	2010	2013	2015	2020
17632	17899	17911	18014	18955	18970

Źródło: opracowanie własne na podstawie <http://www.stat.gov.pl>, bank danych lokalnych, oraz prognoza dla powiatów i miast na prawie powiatu oraz podregionów na lata 2011 – 2035 na dzień 18 lutego 2014r.

3.1.2 Wiek mieszkańców

Obecnie w gminie, największy odsetek mieszkańców stanowią osoby w wieku 20-49 lat tj. 47%, natomiast jeżeli obecne prognozy dotyczące zmiany struktury ludności sprawdzą się, to w roku 2025, największy odsetek będą stanowiły osoby w wieku 50+ tj. 48%. (obecnie osoby w wieku 60+ stanowią 13% ludności, a w roku 2025 mogą stanowić 25% liczby mieszkańców).

Tabela 6 oraz wykresy 5 i 6 ilustrują stan obecny oraz prognozowane zmiany.

Tabela 6. Struktura mieszkańców Gminy Pawłowice ze względu na wiek w latach 2000-2025.

	2000	2005	2010	2012	2015	2020	2025
0-9 lat	2384	1978	2109	2156	2203	2117	1857
10-19 lat	3856	2962	2284	2127	2059	2014	2139
20-49 lat	8345	9016	8644	8386	8570	8229	7730
50-59	1268	1812	2696	2929	2976	2636	2383
60-69 lat	1268	998	1126	1253	1762	2392	2662
70 +	788	905	1049	1163	1384	1582	1987

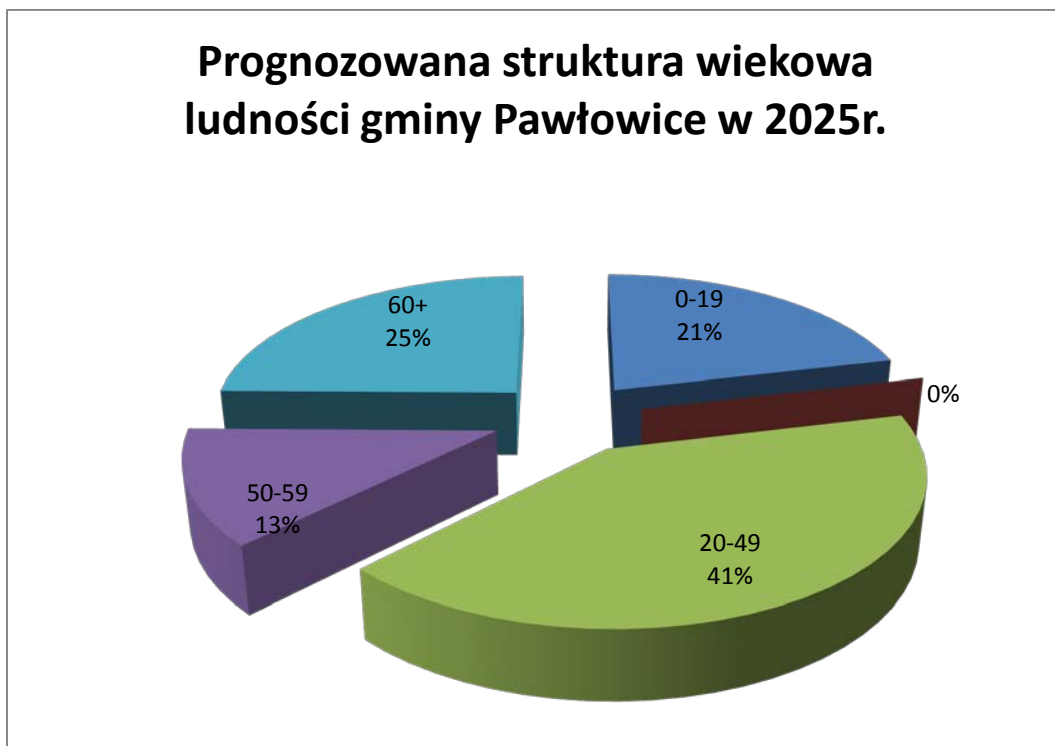
Źródło: opracowanie własne na podstawie <http://www.stat.gov.pl>, bank danych lokalnych, oraz prognoza dla powiatów i miast na prawie powiatu oraz podregionów na lata 2011 – 2035 na dzień 18 lutego 2014r.

Wykres 5. Struktura mieszkańców ze względu na wiek w Gminie Pawłowice w 2012r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie tabeli nr 2.

Wykres 6. Prognozowana struktura ludności Gminy Pawłowice ze względu na wiek w 2025r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie tabeli nr 2.

3.2 Grupy ryzyka społecznego

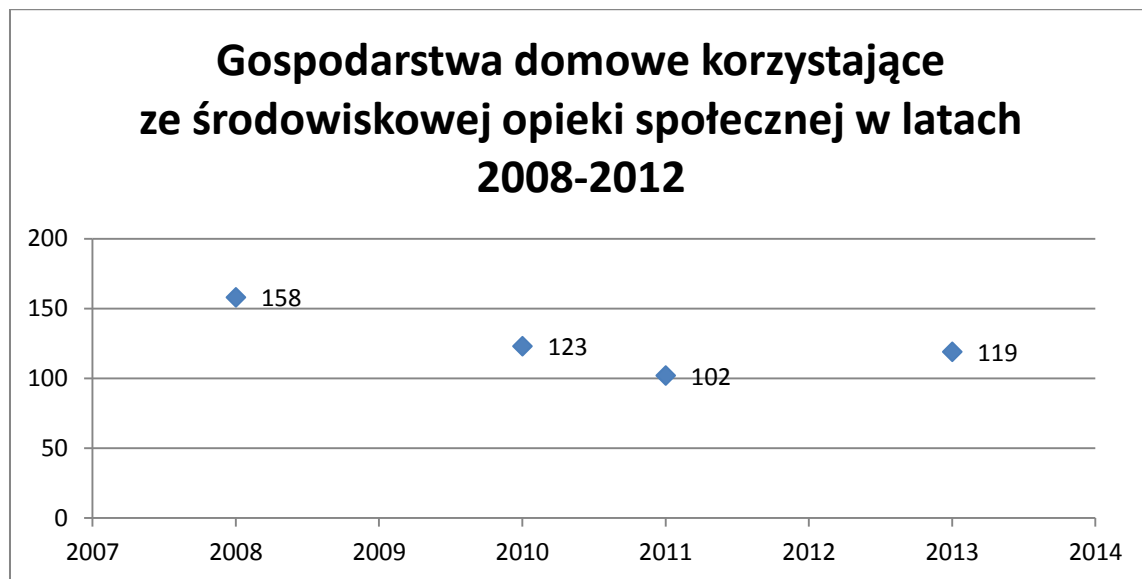
3.2.1 Bezrobocie

Stopa bezrobocia w gminie Pawłowice w roku 2013 wyniosła 4,8 %. Wskaźnik ten jest znacznie niższy od stopy bezrobocia w województwie śląskim, który wynosił 11,2%.

3.2.2 Pomoc Społeczna

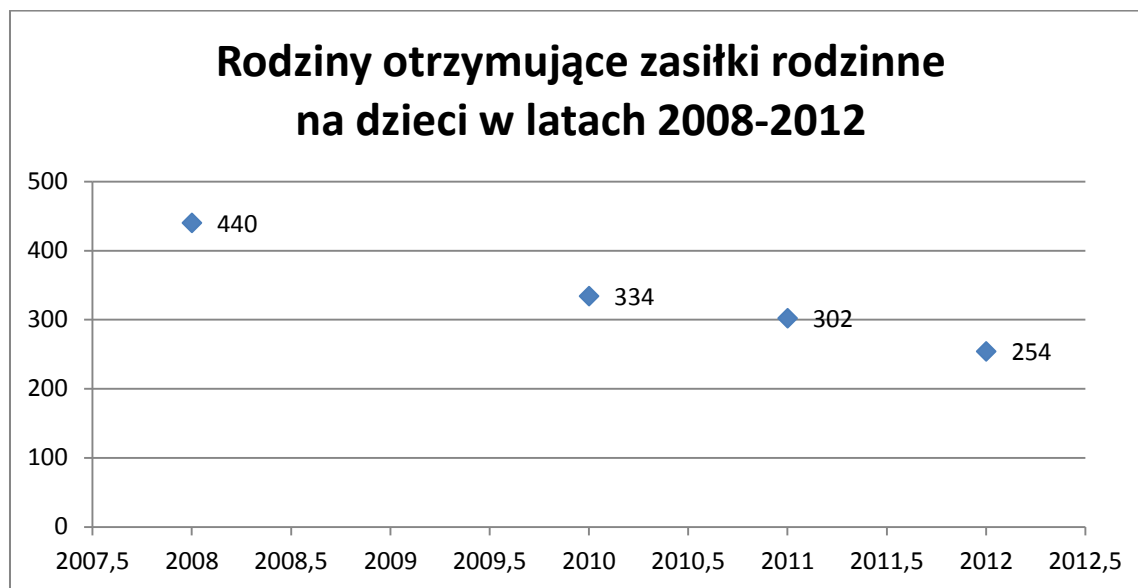
Na terenie gminy pomoc społeczną realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Ze środowiskowej pomocy społecznej korzystało 119 gospodarstw domowych, 261 osób, co stanowi 1,4 % ogólnej liczby mieszkańców. Wykres 7 przedstawia liczbę gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w latach 2008-2012.

Wykres 7. Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej opieki społecznej w Gminie Pawłowice w latach 2008-2012.

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS, 2 maja 2014r.

Wykres 8. Rodziny otrzymujące zasiłki rodzinne na dzieci w Gminie Pawłowice w latach 2008-2012.

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS, 2 maja 2014r.

W 2014 roku na terenie Gminy Pawłowice mieszkało ponad 532 osoby niepełnosprawne (zgodnie z danymi otrzymanymi w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych, jednak dane te są niekompletne), w tym:

- liczba osób z orzeczoną częściową niezdolnością do pracy - 365 (w tym 264 osoby pobierające renty, 101 osób pobierających emerytury),
- liczba osób z orzeczoną całkowitą niezdolnością do pracy -120 (w tym 86 osób pobierających renty, 34 osoby pobierające emerytury),
- liczba osób z orzeczoną całkowitą niezdolnością do pracy i samodzielnej egzystencji – 47 (w tym 35 osób pobierających renty, 12 osób pobierających emerytury).

W 2012 roku 315 osób otrzymywało zasiłki pielęgnacyjne, zgodnie z definicją Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej¹¹, zasiłek pielęgnacyjny przysługuje osobom ze znacznym stopniem niepełnosprawności, dokładnie:

- niepełnosprawnemu dziecku;
- osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia, jeżeli legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności;
- osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała w wieku do ukończenia 21 roku życia;
- osobie, która ukończyła 75 lat.

¹¹ <http://www.mpips.gov.pl/wsparcie-dla-rodzin-z-dziecmi/swiadczenia-rodzinne/rodzaje-i-wysokosc-swadczen-rodzinnych-kryteria-uzyskania/swiadczenia-opiekuncze/zasilek-pielegnacyjny/>, 2 maja 2014r.

Podsumowanie

- w ciągu najbliższych 10 lat zmieni się struktura wiekowa mieszkańców gminy, osoby w wieku 50+ będą stanowiły 40 % ogólnej liczby mieszkańców,
- nieznana dokładna liczba osób niepełnosprawnych,
- brak regularnych działań integrujących osoby zagrożone wykluczeniem,
- niska aktywność osób niepełnosprawnych,
- niska świadomość społeczna dotycząca problemów osób niepełnosprawnych,
- brak systemu wsparcia dla osób opiekujących się osobami zależnymi (tymczasowa opieka etc.).

3.3 Stan i ochrona zdrowia

3.3.1 Infrastruktura społeczna

W roku 2012 na terenie gminy działało 9 przychodni, które udzieliły 80256 porad (tj. ok. 270 porad dziennie, ok. 30 na przychodnie).

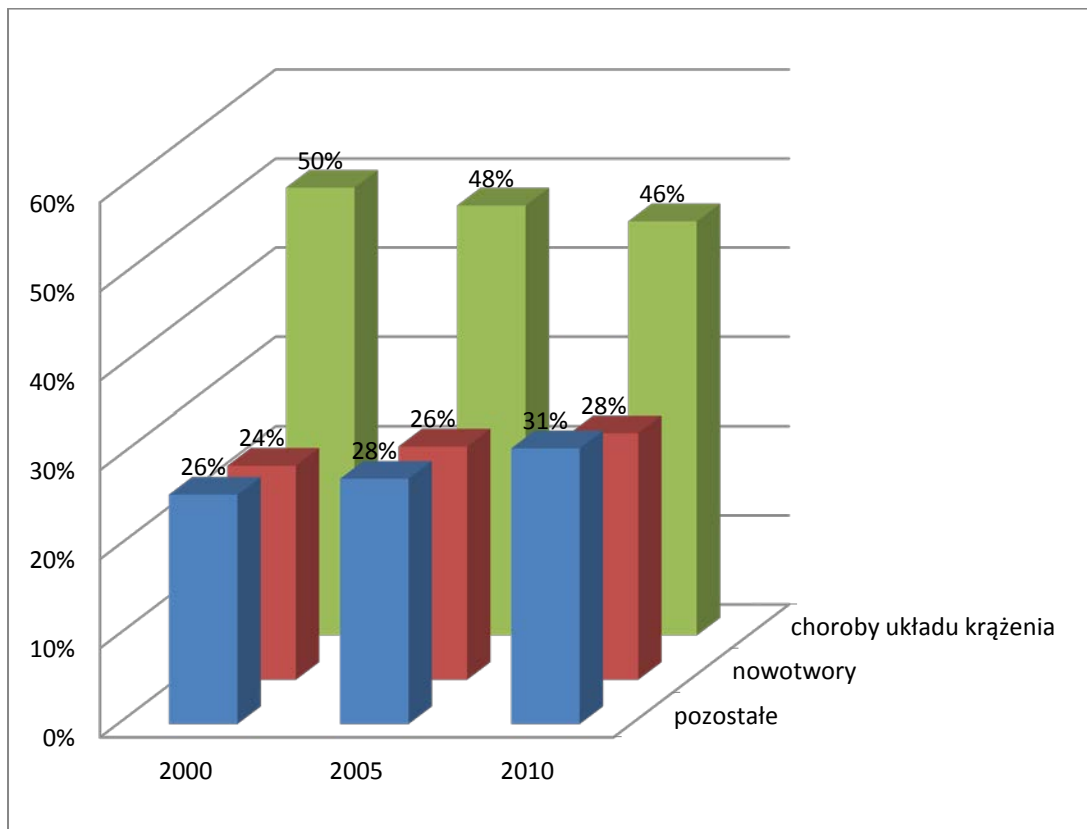
Dodatkowo, na terenie gminy działają 3 apteki i 3 punkty apteczne.

Infrastruktura w zakresie podstawowej ochrony zdrowia jest wystarczająca.

3.3.2 Zdrowie mieszkańców

Stan zdrowia mieszkańców można szacować na podstawie danych pochodzących z raportów regionalnych i krajowych. Obecnie, zgodnie z wykresem nr 9, najczęstszą przyczyną zgonów w województwie śląskim są choroby układu krążenia oraz nowotwory. Do chorób układu krążenia zaliczają się schorzenia związane z nadciśnieniem, poziomem cholesterolu, cukrzycą i paleniem. Wykres 9 przedstawia liczbę zgonów w województwie śląskim ze względu na przyczynę, z którego wynika, iż głównym powodem zgonów (46%) są choroby układu krążenia (CHUK). O ile, jak wynika z wykresu 9 liczba zgonów okresie 2000-2010 ze względu na CHUK maleje, jednak wykres 10 prezentuje tendencję związaną z zachorowalnością. Porównując wykresy 9 i 10 można zauważyć, iż o ile spada liczba osób, które umierają z powodu CHUK, o tyle wzrasta zachorowalność, czyli liczba osób, które będą cierpiały na choroby związane z układem krążenia. Obecnie jak i w przyszłości najwięcej zachorowań jest związanych z nadciśnieniem tętniczym. Można szacować, iż obecnie około 10 społeczności gminy cierpi na nadciśnienie tętnicze, natomiast w roku 2025, o ile tendencje nie ulegną zmianie, na nadciśnienie tętnicze będzie cierpiało około 20% mieszkańców gminy.

Wykres 9. Liczba zgonów w województwie śląskim ze względu na przyczynę w roku 2000, 2005, 2010.

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.stat.gov.pl na dzień 21 lutego 2014 r.

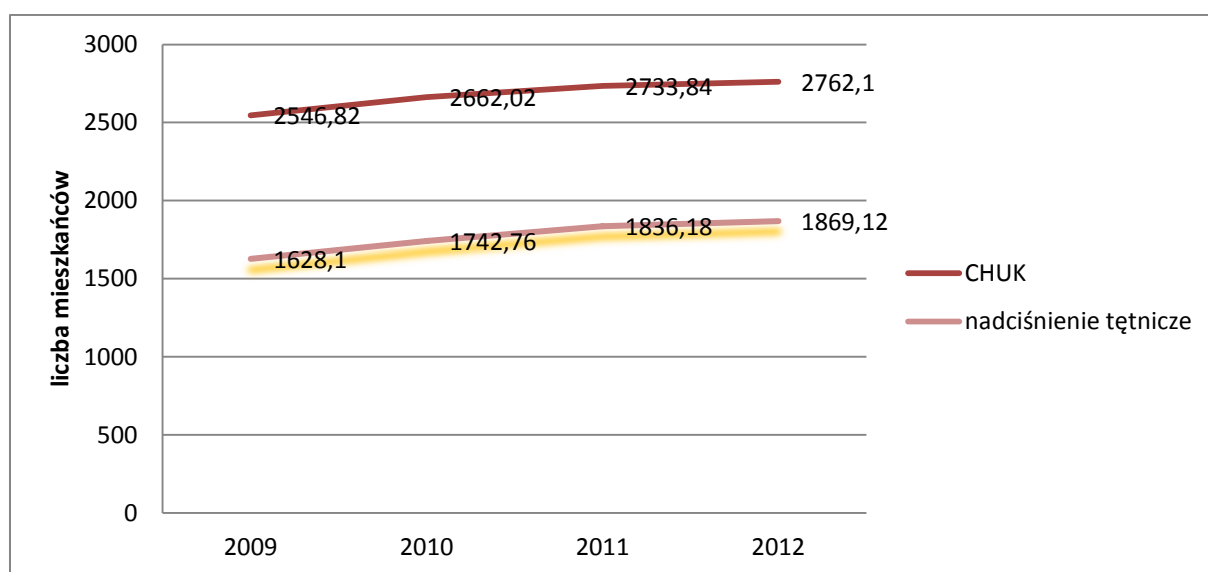
Dzisiaj w Pawłowicach ok. 15% mieszkańców choruje ma choroby układu krążenia, największym zagrożeniem jest nadciśnienie tętnicze, na które obecnie może cierpieć ok. 10% mieszkańców.

Zgodnie z szacunkami, w roku 2025 w Pawłowicach liczba chorych na nadciśnienie tętnicze może wynieść ok. 4000 osób tj. 21% mieszkańców gminy.

Analizy dotyczącej młodszej grupy wieku tj. 18-34 lat (badanie NATPOL 2011) pokazuje niekorzystne tendencje zdrowotne w kontekście nadwagi i otyłości oraz poziomu cholesterolu w tej grupie wiekowej (szczególnie obniżenia się poziomu „dobrego cholesterolu”). Odsetek osób z nadwagą w przedziale 18-34 lata wzrósł z 21,5% w 2002 r. do 25,7% w 2010r.

W konsekwencji otyłość, braku ruchu i sposób odżywiania, wpływa na rozwój cukrzycy. Szacuje się, że wśród dorosłych Polaków w ciągu najbliższych 25 lat wzrośnie zachorowalność na cukrzycę z 6% do 12%, tj. z 1,6 mln chorych do około 3,2 mln chorych, natomiast liczba osób otyłych wzrośnie z 22% do 33%, czyli z 6,5 mln do ponad 9 mln w 2035 roku.

Wykres 10. Szacunkowa zachorowalność na choroby układu krążenia tzw. CHUK, w tym nadciśnienie tętnicze w Gminie Pawłowice w latach 2009-2012.

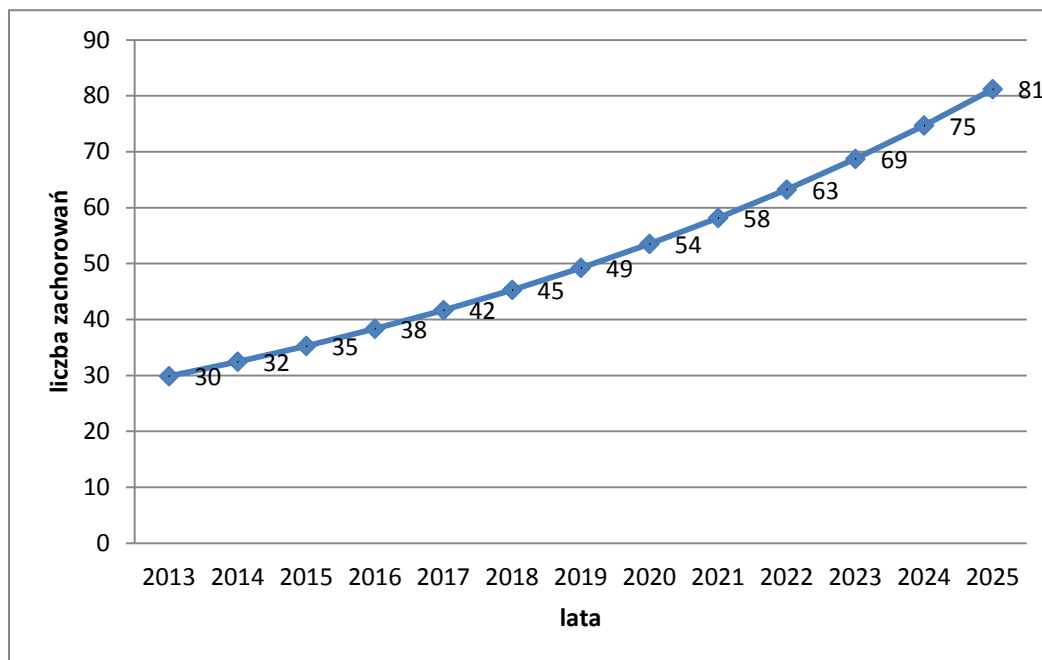

Źródło: opracowanie własne na podstawie prognoza dotyczących zachorowań na choroby układu krążenia.

W ciągu najbliższych 10 lat wzrośnie liczba osób chorujących na nowotwory złośliwe, szczególnie w grupie mężczyzn. Można szacować, że obecnie z powodu nowotworów złośliwych cierpi około 32 mieszkańców, natomiast w 2025 ich liczba może wzrosnąć do ponad 80 (wykres 11).

Prognozy wskazują, iż w ciągu następnych 10 lat wzrośnie zachorowalność na nowotwory złośliwe. Można szacować ponad 600 mieszkańców naszej gminy zachoruje w ciągu kolejnych 10 lat na nowotwory złośliwe.

Wykres 11. Prognozowana liczba zachorowań na nowotwory złośliwe w Gminie Pawłowice do roku 2025r.

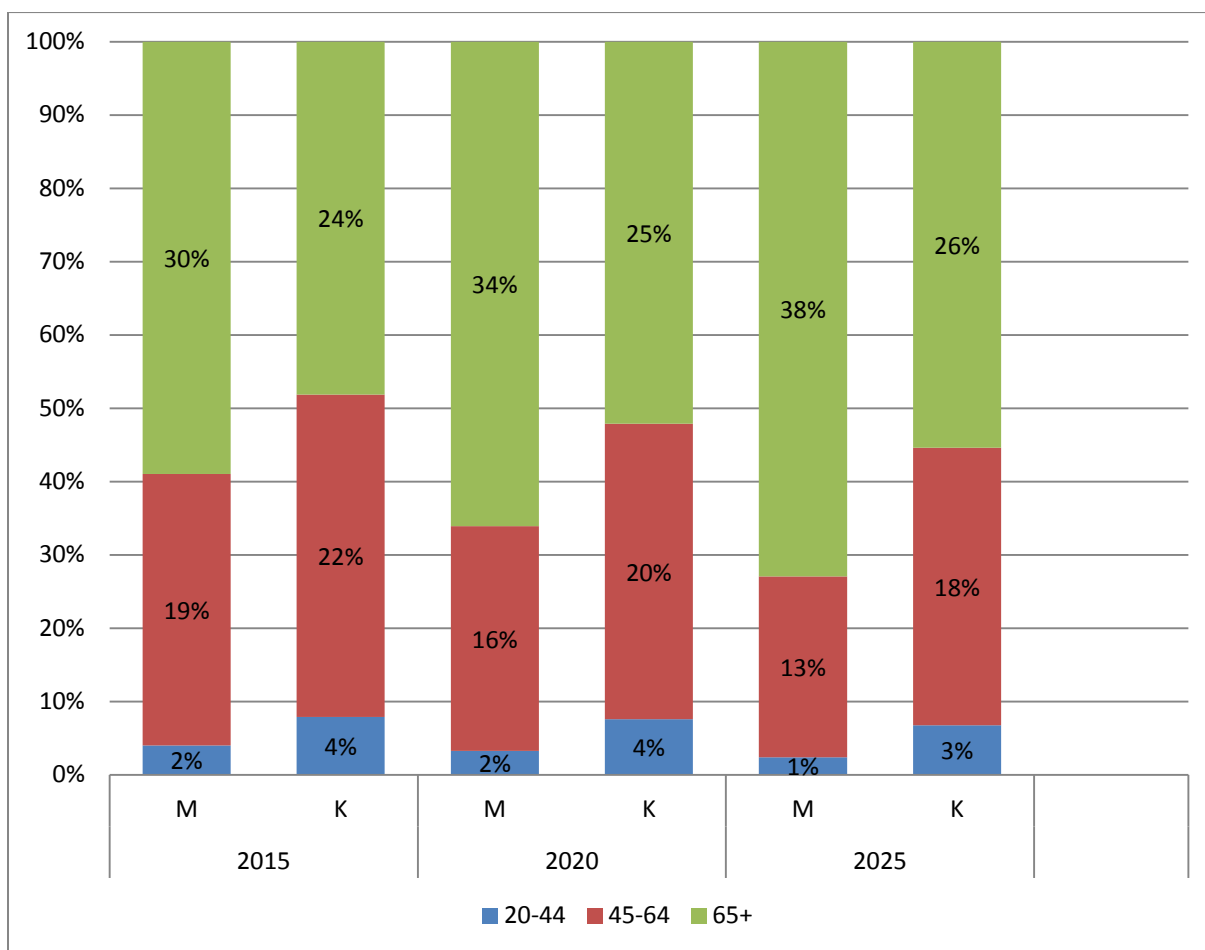
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Krajowego Rejestru Nowotworów <http://epid.coi.waw.pl/krn/> na dzień 21 lutego 2014r. oraz Raportu Prognoza zachorowalności na nowotwory złośliwe w Polsce do 2025r., Centrum Onkologii im. M. Skłodowskiej-Curie, Warszawa 2009, str. 101.

U mężczyzn dominuje rak: płuca (21 proc.), gruczołu krokowego (13 proc.), jelita grubego (11 proc.), pęcherza moczowego (7 proc.) oraz żołądka (5 proc.) Pozostałe 41 proc. stanowią inne nowotwory. W przypadku kobiet największy problem to rak: piersi (23 proc.), jelita grubego (10 proc.), płuca (9 proc.), trzonu macicy (7 proc.), jajnika (5 proc.) oraz szyjki macicy (4 proc.). Pozostałe nowotwory stanowią 42 proc. zachorowań¹².

Wykres 12 prezentuje dane dotyczące prognozy zachorowalności na nowotwory złośliwe z podziałem na płeć i wiek. Wynika z niego, że zagrożenie nowotworami w przedziale wieku 45-64 lat jest większe u kobiet niż u mężczyzn, natomiast w przedziale wieku 65+ jest większe u mężczyzn. Dane wskazują, iż w okresie 2015-2025 będzie rosła liczba zachorowań w grupie 65+, z 30% w 2015r. do 38% w roku 2025 dla mężczyzn oraz z 24% w roku 2015 do 26% dla kobiet.

¹² "Nowotwory złośliwe w Polsce w 2010 r."

Wykres 12. Prognoza zachorowalności na nowotwory złośliwe do roku 2025 w Polsce z podziałem na płeć.

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Didkowska J., Wojciechowska U., Zatoński W. „Prognoza zachorowalności na nowotwory złośliwe w Polsce do 2025r.”, Centrum Onkologii im. M. Skłodowskiej-Curie, Warszawa 2009, str. 101.

3.4 Styl życia mieszkańców

Informacje związane z stylem życia i potrzebami mieszkańców są przedstawione w załączniku nr 2 do „Strategii Rozwoju Gminy Pawłowice od roku 2015 do roku 2025” w formie raportu z badań ankietowych przeprowadzonych na zlecenie Urzędu Gminy Pawłowice w czerwcu i lipcu 2014r. wśród mieszkańców gminy.

3.5 Oświata i wychowanie

3.5.1 Żłobki

Liczba dzieci w wieku 0-3 lat wynosi 646. Na terenie gminy działa 1 niepubliczny żłobek, który proponuje 60 miejsc, na dzień 20 maja 2014 posiada jeszcze 5 wolnych miejsc. Koszt pobytu dziecka wynosi bez dotacji gminy 630 zł, z dotacją 280 zł. Do żłobka uczęszcza 50 dzieci z terenu gminy, co stanowi 8% wszystkich dzieci w wieku 0-3 lat. Ze względu na to, iż nie przeprowadzono dokładnej analizy sytuacji trudno określić problemy i cele działań związanych z opieką nad dziećmi w wieku 0-3 lat.

3.5.2 Wychowanie przedszkolne

Na terenie gminy funkcjonują 4 publiczne przedszkola i 2 Zespoły Szkolno-Przedszkolne oraz 4 niepubliczne przedszkola.

Obecnie, nie ma problemu z liczbą wolnych miejsc w przedszkolach, oferta publicznych i niepublicznych jest wystarczająca. W perspektywie przyszłych lat, wzrośnie liczba miejsc w przedszkolnych publicznych, ze względu na wprowadzony obowiązek szkolny 6 - latków i spadającą liczbą dzieci w wieku przedszkolnym.

Środowisko oświatowe zgłasza jednak potrzebę większej integracji środowiska przedszkolaków m. in. wspólne spotkania sportowo/sprawnościowe, zabawy, konkursy oraz zwiększenie liczby zajęć z języka angielskiego.

3.5.3 Szkolnictwo podstawowe i gimnazjalne

W gminie funkcjonują 3 publiczne gimnazja, w których łącznie uczy się 562 uczniów, natomiast w 6 szkołach podstawowych, w tym 3 zespołach szkolno-przedszkolnych, uczy się łącznie 1143 osób.

Placówki są dobrze wyposażone, posiadają nowoczesne sale dydaktyczne (sale komputerowe, dostęp do Internetu).

Tabela nr 7 prezentuje wyniki średnie w województwie śląskim oraz ich porównanie z wynikami poszczególnych szkół podstawowych działających na terenie gminy. Sprawdzian bada opanowanie umiejętności zawartych w standardach wymagań egzaminacyjnych: czytanie, pisanie, rozumowanie, korzystanie z informacji oraz wykorzystywanie wiedzy w praktyce.

Wyniki szkół podstawowych są zbliżone do średnich wyników w województwie śląskim, jednak często są niższe od średnich województwa.

Tabela 7. Prezentacja średnich wyników z egzaminów uczniów szkół podstawowych w Gminie Pawłowice w latach 2010-2014.

	2010	2011	2012	2013	2014
Średnia w województwie śląskim	24,37	24,96	23,14	24,49	b.d
SP 1 w Pawłowicach	26,7	27,62	23,91	24,7	b.d
SP 2 w Pawłowicach	23,1	24,84	20,67	23,1	b.d
SP w Golasowicach	24,2	24,94	18,17	24,6	b.d
SP w Krzyżowicach	18,8	25,38	23	24,9	b.d
SP w Warszowicach	25	24,73	21,81	25,6	b.d
SP w Pielgrzymowicach	24,2	24,03	22,62	22	b.d

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.oke.jaworzno.pl na dzień 19 maj 2014r.

Tabele nr 8, 9 i 10 przedstawiają wyniki osiągnięte przez uczniów na egzaminie gimnazjalnym z przedmiotów j. polski, matematyka oraz j. angielski (poziom podstawowy). Wyniki uczniów gimnazjów z terenu naszej gminy nie odbiegają znacznie od wyników województwa śląskiego. Średnio rzecz biorąc, częściej rezultat egzaminów jest niższy od średniej dla województwa śląskiego. Na tle średniej wojewódzkiej najlepsze wyniki osiągają uczniowie z języka polskiego (7 wyników ponad średnią na 12 wyników ogółem), następnie z matematyki (5 wyników ponad średnią na 12 wyników ogółem). Najgorzej kształtują się średnie wyniki z języka angielskiego (tylko 1 raz gimnazjaliści osiągnęli wyniki nieznacznie ponad średnią wojewódzką na 12 średnich wyników szkół), pozostałe wyniki znajdowały się poniżej średnich wyników województwa śląskiego.

Tabela 8. Prezentacja wyników z części humanistycznej egzaminu gimnazjalnego w latach 2010-2013 osiągniętych przez uczniów gimnazjów zlokalizowanych w Gminie Pawłowice.

	2010	2011	2012	2013
Średnia w woj. śląskim	30,20	25,41	21,12	20,04
PG 1 w Pawłowicach	31,60	26,34	22,1	19,8
PG 2 w Pawłowicach	28,10	25,29	21,8	19,4
Pielgrzymowice	30,00	27,37	19,1	20,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.oke.jaworzno.pl na dzień 19 maj 2014r.

Tabela 9. Prezentacja wyników z części matematyczno-przyrodniczej egzaminu gimnazjalnego w latach 2010-2013 osiągniętych przez uczniów gimnazjów zlokalizowanych w Gminie Pawłowice.

	2010	2011	2012	2013
Średnia w woj.śląskim	23,65	23,44	13,99	13,65
PG 1 w Pawłowicach	24,50	24,95	14,2	13,7
PG 2 w Pawłowicach	22,50	22,09	14,8	12,3
Pielgrzymowice	25,00	24,25	11,1	12,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.oke.jaworzno.pl na dzień 19 maj 2014r.

Tabela 10. Prezentacja wyników z języka angielskiego (poziom podstawowy) egzaminu gimnazjalnego w latach 2010-2013 osiągniętych przez uczniów gimnazjów zlokalizowanych w Gminie Pawłowice.

	2010	2011	2012	2013
Średnia w woj. Śląskim	30,20	28,68	25,6	25,64
PG 1 w Pawłowicach	29,40	28,83	24,7	26,3
PG 2 w Pawłowicach	29,50	25,32	25,3	21,3
Pielgrzymowice	30,00	24,70	21,5	23,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.oke.jaworzno.pl na dzień 19 maj 2014r.

3.5.4 Szkolnictwo ponadgimnazjalne

Na terenie gminy znajduje się Zespół Szkół Ogólnokształcących. Oferta edukacyjna obejmuje liceum ogólnokształcące, technikum górnicze oraz klasę wojskową.

W zespole uczy się 403 uczniów, 164 w liceum ogólnokształcącym oraz 239 uczniów technikum, w tym 114 uczniów mieszkających na terenie gminy oraz 289 uczniów spoza gminy.

Wyniki uczniów liceum ogólnokształcącego w Pawłowicach prezentuje tabela nr 11.

Wyniki uczniów liceum ogólnokształcącego w Pawłowicach nie różnią się znaczenie na tle średnich wyników szkół średnich – jedynie z przedmiotu język angielski uczniowie w latach 2011-2013 zawsze uzyskiwali wyniki niższe niż średnia. Porównując wyniki średnie osiągnięte przez uczniów liceów ogólnokształcących w województwie śląskim z wynikami licealistów z Pawłowice można powiedzieć, że ich wyniki są zawsze niższe niż średnia wyników dla liceów ogólnokształcących województwa śląskiego.

Tabela.11 Wyniki z egzaminu maturalnego z j. polskiego, matematyki i j. angielskiego uczniów Liceum Ogólnokształcącym w Pawłowicach w latach 2011-2013.

Język polski - poziom podstawowy			
	2011	2012	2013
średni wynik w woj. Śląskim	51,99%	52,55%	54,84%
średni wynik dla L.O. w woj. Śląskim	57,10%	57,24%	58,57%
Liceum Ogólnokształcące w Pawłowicach	55,70%	53,60%	55,90%

Matematyka - poziom podstawowy			
	2011	2012	2013
średni wynik w woj. Śląskim	49,47%	59,43%	57,63%
średni wynik dla L.O. w woj. Śląskim	57,27%	67,46%	65,32%
Liceum Ogólnokształcące w Pawłowicach	56%	64%	58,70%

Język angielski - poziom podstawowy			
	2011	2012	2013
średni wynik w woj. Śląskim	71,77%	70,41%	70,42%
średni wynik dla L.O. w woj. Śląskim	79,83%	78,35%	77,60%
Liceum Ogólnokształcące w Pawłowicach	70,50%	65,70%	67,70%

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.oke.jaworzno.pl na dzień 19 maj 2014 r.

Wyniki uczniów technikum w Pawłowicach prezentuje tabela nr 12.

Uczniowie technikum uzyskują wyższe niż średnia wojewódzka i średnia dla techników wyniki z matematyki i języka polskiego, natomiast zawsze osiągają gorsze niż średnie wyniki z języka angielskiego.

Tabela 12. Średnie wyniki uczniów technikum w Pawłowicach w latach 2011-2013.

Język polski - poziom podstawowy			
	2011	2012	2013
średni wynik w woj. Śląskim	51,99 %	52,55 %	54,84 %
średnia dla technikum w woj. Śląskim	45,74 %	46,91 %	50,00 %
średnia wyniki w technikum w Pawłowicach	47,00 %	54,00 %	46,10 %

Matematyka - poziom podstawowy			
	2011	2012	2013
średni wynik w woj. Śląskim	49,47 %	59,43 %	57,63 %
średnia dla technikum w woj. Śląskim	40,71 %	50,55 %	48,28 %
średnia wyniki w technikum w Pawłowicach	50%	66,50 %	58,40 %

Język angielski - poziom podstawowy			
	2011	2012	2013
średni wynik w woj. Śląskim	71,77 %	70,41 %	70,42 %
średnia dla technikum w woj. Śląskim	61,93 %	60,3% %	60,8% %
średnia wyniki w technikum w Pawłowicach	58%	56,2%	59,8%

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.oke.jaworzno.pl na dzień 19 maj 2014 r.

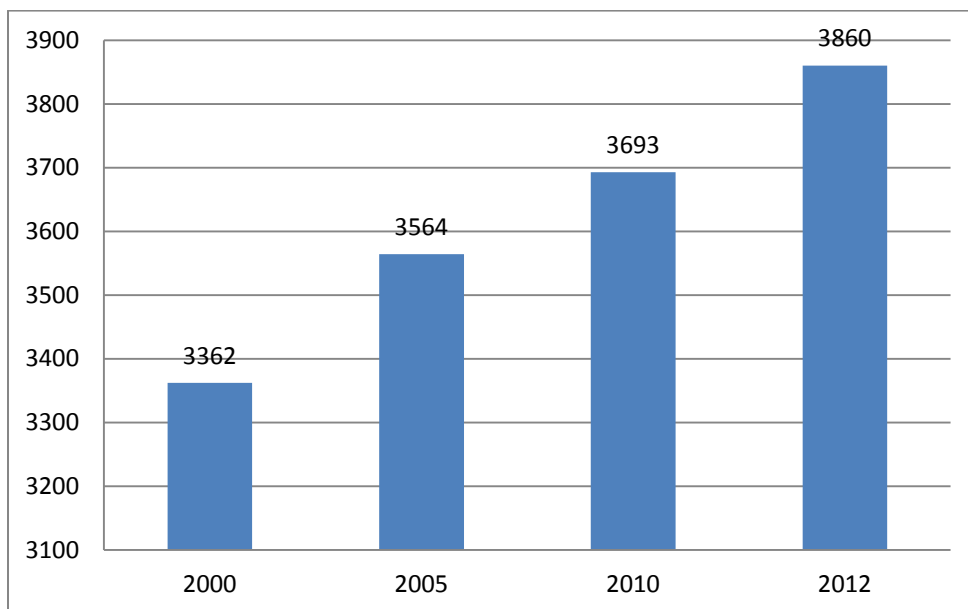
3.6 Kultura

3.6.1 Biblioteki

Na terenie gminy działa 6 bibliotek (wraz z filiami), w sumie posiadają zbiór składający się z 76109 woluminów, do biblioteki jest zapisanych 3860 osób, a średnia liczba wypożyczeń na czytelnika wynosi 32,4 wolumina. Wykres 13 przedstawia wzrastającą liczbę czytelników z 3362 w roku 2000 do 3860 w roku 2012, czyli wzrost o 498 osób. Wykres 14 prezentują średnią liczbę wypożyczonych woluminów na czytelnika. W latach 2005-2012 systematycznie spadała średnia liczba wypożyczeni na 1 czytelnika, z 35 wypożyczeń

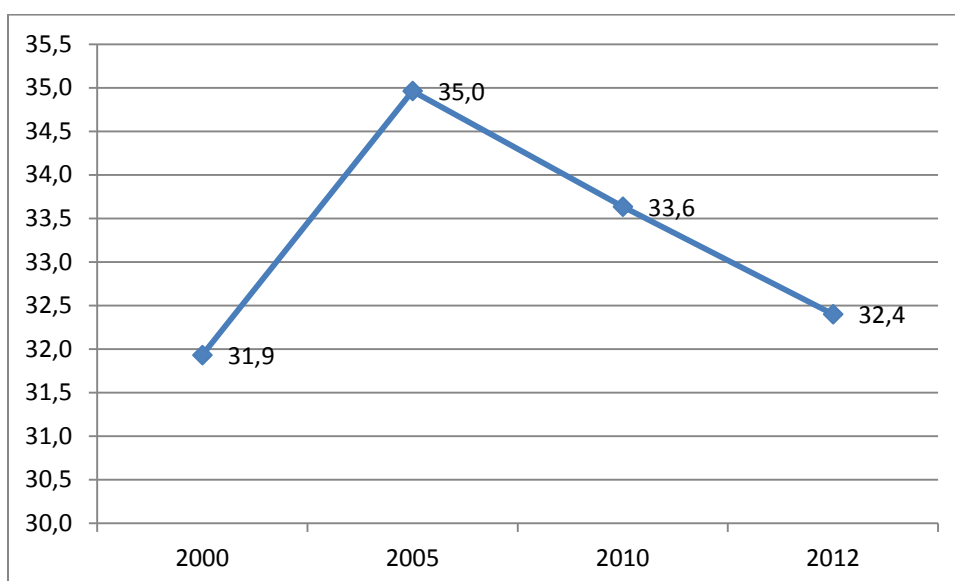
na czytelnika w 2005 roku do 32,4 wypożyczeń na czytelnika w roku 2012. Z obu wykresów wynika, iż coraz więcej osób czyta coraz mniej książek.

Wykres 13. Liczba czytelników biblioteki w Gminie Pawłowice w latach 2000-2012r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.stat.gov.pl na dzień 19.05.2014 r.

Wykres 14. Liczba wypożyczeń na 1 czytelnika w bibliotekach na terenie Gminy Pawłowice w latach 2000-2012.

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.stat.gov.pl na dzień 19.05.2014r.

3.6.2 Centra Kultury

Główną instytucją kultury jest Gminny Ośrodek Kultury zlokalizowany w sołectwie Pawłowice, który ofertuje bogatą gamę różnego typu działań, regularnych i jednorazowych. W roku 2012 zorganizowano 85 różnego typu imprezy, szczegóły prezentuje tabela 13. W gminnym ośrodku kultury działania 13 zespołów artystycznych, teatralnych, wokalnych i folklorystycznych.

Tabela 13. Działalność domów, ośrodków kultury, klubów i świetlic w roku 2009 i 2012 r.

	2012	2009
Imprezy (ogółem)	85	81
Wystawy	5	7
występy zespołów amatorskich	14	25
występy artystów i zespołów zawodowych	20	20
Dyskoteki	4	4
prelekcje, spotkania, wykłady	7	5
imprezy turystyczne i sportowo-rekreacyjne	6	11
Konkursy	6	9
Inne	23	0

Tabela 14. Zespoły artystyczne działające w Gminie Pawłowice w 2009 i 2012 r.

Zespoły artystyczne	2012	2009
Ogółem	13	12
Teatralne	3	2
zespoły wokalne i chóry	5	5
folklorystyczne (ludowe, pieśni i tańca, kapele)	5	5

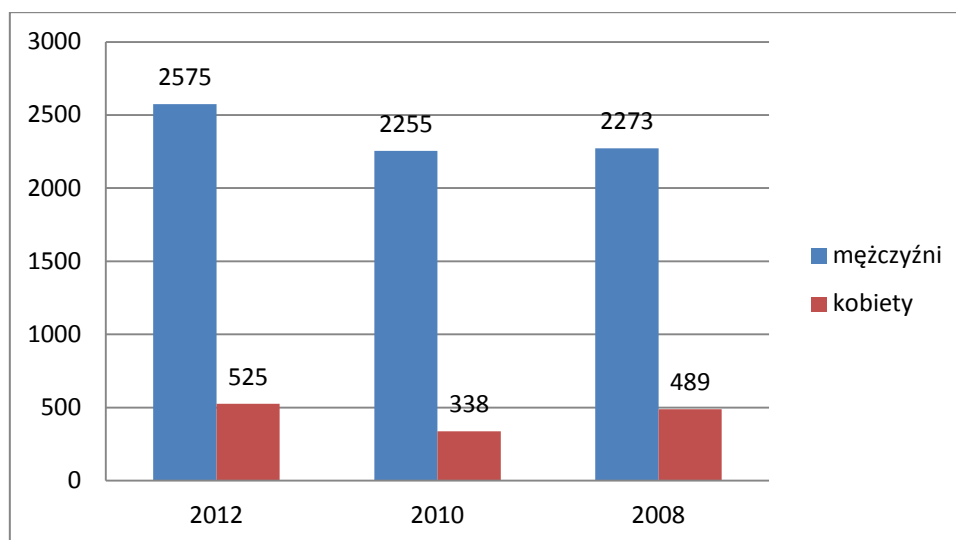
Źródło: opracowanie własne na podstawie www.stat.gov.pl na dzień 19 maj 2014 r.

3.7 Formy zorganizowania społeczeństwa

Na terenie Gminy Pawłowice aktywnie działają 42 różne organizacje sformalizowane i niesformalizowane, w tym: 16 klubów sportowych, 7 stowarzyszeń, 5 Kół Gospodyń Wiejskich, 3 Kół Emerytów i Rencistów, 4 inne organizacje, 7 Ochotniczych Straży Pożarnych. Współpraca z organizacjami pozarządowymi wynika z realizacji Programu Współpracy Gminy Pawłowice z organizacjami pozarządowymi. Podstawowym założeniem

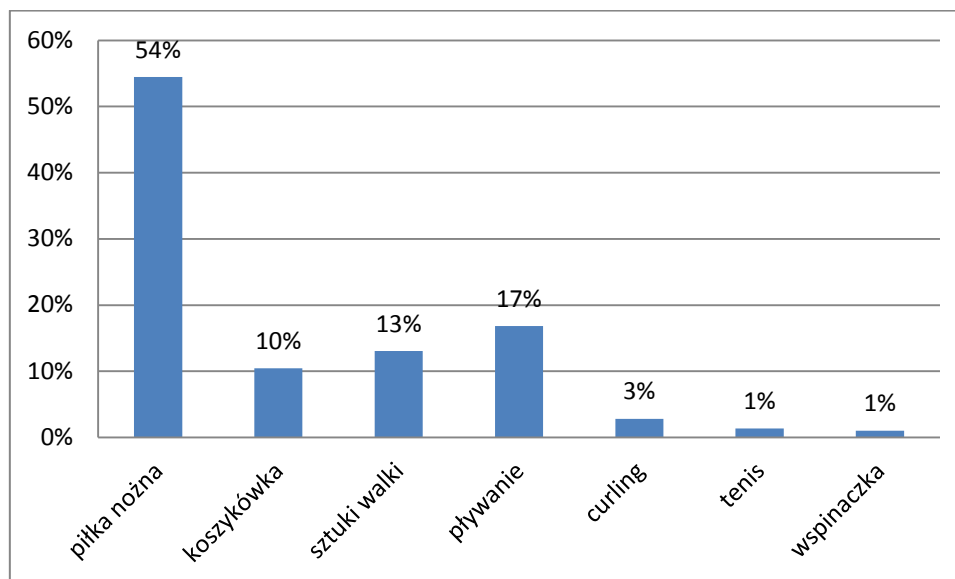
programu jest zapewnienie efektywnego wykonywania zadań własnych Gminy, wynikających z przepisów prawa, poprzez włączenie w realizację organizacji pozarządowych. W roku 2013 w ramach Programu współpracowano z 26 podmiotami. W sumie realizowano 116 zadań publicznych. Wykres 16 i wykres 17 przedstawiają podział zrealizowanych działań ze względu na obszar. Wynika z niego, że w gminie Pawłowice, głównie dofinansowuje się działalność sportową w dyscyplinie piłka nożna (w tym zakresie jest zgłaszanych najwięcej projektów, a co za tym idzie są przeznaczone największe kwoty). Natomiast wykres 15 przedstawia liczbę ćwiczących ze względu na płeć. Wynika z niego, że istnieje duża różnica między uczestnictwem kobiet i mężczyzn w grupie ćwiczących, a w konsekwencji korzystających z funduszy gminy. Uczestnictwo kobiet w zajęciach sportowych jest niskie, w latach 2008-2012 ćwiczyło 525 kobiet, na 2575 ćwiczących mężczyzn.

Wykres 15. Liczba osób ćwiczących z podziałem na płeć w klubach sportowych w latach 2008-2012 na terenie Gminy Pawłowice.

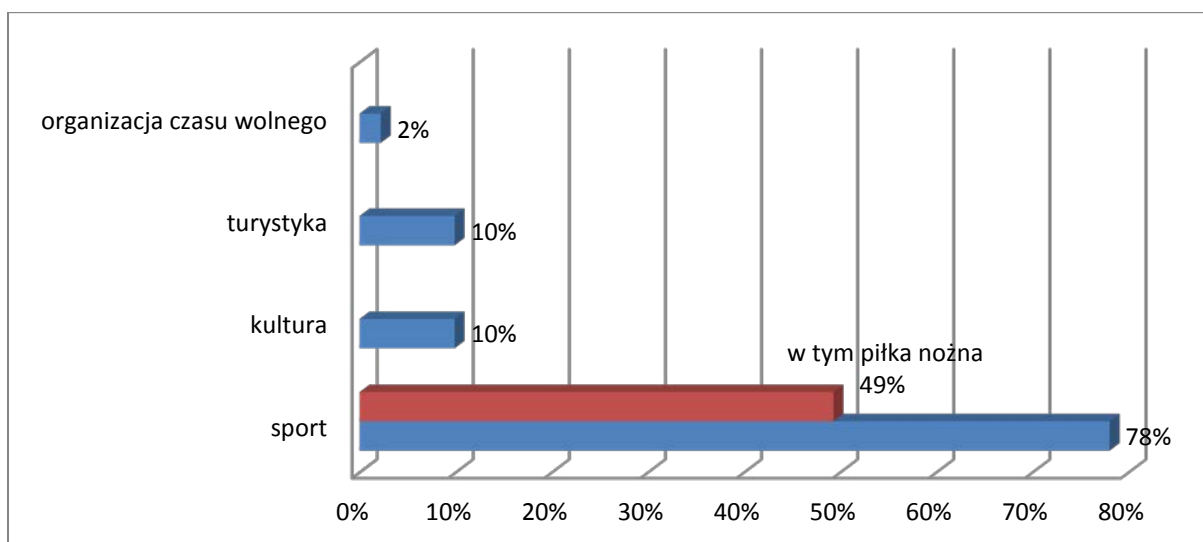
Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdanie realizacji Programu Współpracy Gminy Pawłowice z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami w rozumieniu przepisów ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na rok 2013 r.

Wykres 16. Podział procentowy środków na realizację szkoleń dzieci i młodzieży w różnych dyscyplinach sportu w Gminie Pawłowice w 2013 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdanie realizacji Programu Współpracy Gminy Pawłowice z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami w rozumieniu przepisów ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na rok 2013.

Wykres 17. Obszary, w których realizowano zadania publiczne w roku 2013 w Gminie Pawłowice.

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdanie realizacji Programu Współpracy Gminy Pawłowice z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami w rozumieniu przepisów ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na rok 2013.

Podsumowanie:

- mała różnorodność realizowanych zadań publicznych,
- piłka nożna jest najpopularniejszym sportem w gminie Pawłowice,
- niski udział kobiet i dziewcząt w zajęciach sportowych realizowanych w ramach zadań publicznych w obszarze sportu,
- uczniowie liceum ogólnokształcącego osiągają niższe niż średnie wyniki dla liceów ogólnokształcących w województwie śląskim,
- uczniowie pawłowickiego technikum osiągają wyższe niż średnia wyniki z matematyki,
- uczniowie pawłowickiego technikum osiągają niższe niż średnia wyniki z j. polskiego i j. angielskiego,
- możliwe, że istnieje potrzeba podjęcia działań związanych z opieką nad dziećmi w wieku 0-3 lata (w gminie jest ich ponad 630, a funkcjonuje tylko 1 żłobek, do którego uczęszcza 50 dzieci),
- brak danych dotyczących liczby osób niepełnosprawnych (rozpoznanie tego środowiska jest ważne z punktu widzenia podjęcia działań związanych z włączeniem społecznym),
- zmieniająca się sytuacja na gminnym rynku pracy będzie wymagała podjęcia działań związanych z przyszłością technikum górniczego w Pawłowicach.

3.8 Bezpieczeństwo

3.8.1 Przestępczość kryminalna

Zgodnie z informacją o stanie bezpieczeństwa i porządku publicznego oraz działaniach Policji na terenie podległym Komendzie Powiatowej Policji w Pszczynie w 2013 r., na terenie Gminy Pawłowice w roku 2013 popełniono 107 przestępstw (w tzw. 7 podstawowych kategoriach, do której należą kradzież z włamaniem, kradzież mienia, kradzież pojazdu, rozbój, wymuszenie rozbójnicze, uszkodzenie mienia, uszkodzenie ciała, bójka pobicie).

Na terenie gminy w roku 2013 dokonano:

- 32 kradzieży z włamaniem,
- 49 kradzieży mienia,
- 5 kradzieży pojazdów,
- 1 rozbój, wymuszenie rozbójnicze,
- 15 uszkodzeń mienia,
- 5 uszkodzeń ciała.

Na terenie gminy w roku 2013, podobnie jak i w 2012 nie zanotowano bójek i pobic.

Warto zaznaczyć, że we wszystkich powyższych kategoriach regularnie odnotowuje się tendencje spadkowe. 16 czynów karalnych popełnionych w roku 2013 zostało popełnionych przez nieletnich.

3.8.2 Bezpieczeństwo w ruchu drogowym

W roku 2013 miało miejsce 20 wypadków drogowych¹³, w których zostały zabite 2 osoby, a 25 osób zostało rannych. Liczba kolizji drogowych¹⁴ wyniosła 124.

Największą ilość kolizji drogowych jest związana w głównej mierze z przebiegiem drogi DK-81 przy skrzyżowaniach z ulicą Wyzwolenia, Młyńską, Aleją Lipową. Większość zdarzeń jest powodowana przez osoby zamieszkujące poza terenem gminy.

Dodatkowym problemem, zwiększającym ryzyko wypadku na drodze DK-81 jest ruch ciężkich samochodów związany z funkcjonowaniem centrum logistycznego. Wyjeżdżające z centrum logistycznego tiry nie mogą swobodnie włączyć się do ruchu w kierunku Katowic i są zmuszone do nakręcania na skrzyżowaniu DK-81 i ul. Wyzwolenia lub na pobliskiej ulicy Szybowej. Natomiast samochody ciężarowe nadjeżdżające z kierunku Wisła, również nie mogą swobodnie i bezpośrednio skręcić w prawo, aby dojechać do centrum i są zmuszone do nakręcania na światłach przy skrzyżowaniu DK-81 z ul. Pszczyńską w Warszowicach.

3. Sfera gospodarcza – analiza i diagnoza

3.1 Podmioty gospodarcze

Na terenie Gminy Pawłowice według danych GUS było zarejestrowanych 1335 podmiotów gospodarczych, 31 w sektorze publicznym, a 1304 w sektorze prywatnym (w tym 1104 osoby prowadzące działalność gospodarczą). Pod względem klas wielkości (tabela 15) najwięcej jest zarejestrowanych mikroprzedsiębiorstw – 1261 podmiotów, małych przedsiębiorstw 67, średnich 6 oraz 1 duże przedsiębiorstwo. Największym przedsiębiorcą jest Kopalnia Węgla Kamiennego „Pniówek. Najwięcej jest przedsiębiorstw prowadzących działalność w zakresie handlu – hurtowego i detalicznego (tabela 16), następnie przetwórstwa przemysłowego.

¹³ wypadek drogowy, to zdarzenie w ruchu drogowym, w wyniku którego osoba poniosła śmierć lub doznała obrażeń ciała powyżej 7 dni albo powstała szkoda w mienia.

¹⁴ o kolizji mówimy, kiedy są uszkodzenia mienia, czyli rozbite samochody, uszkodzony płot, słup, jednak w zdarzeniu nikt nie ucierpiał. W polskim kodeksie drogowym nie znajdziemy pojęcia „kolizja drogowa”. Kolizja to słowo używane potocznie przez policjantów.

Tabela 15. Podmioty zarejestrowane w Gminie Pawłowice wg klasy wielkości w 2012 r.

Podmioty wg klas wielkości		
ogółem	jed.gosp.	1335
0 - 9	jed.gosp.	1261
10 - 49	jed.gosp.	67
50 - 249	jed.gosp.	6
250 - 999	jed.gosp.	1

Źródło: www.stat.gov.pl na dzień 17 maja 2014r.

Tabela 16. Podmioty wg sekcji i działów PKD 2007 w Gminie Pawłowice w 2012 r.

Podmioty wg sekcji i działów PKD 2007 oraz sektorów własnościowych		
ogółem		
ogółem	jed.gosp.	1280
Sekcja A – rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	jed.gosp.	20
Sekcja B-górnictwo i wydobywanie	jed.gosp.	1
Sekcja C-przetwórstwo przemysłowe	jed.gosp.	105
Sekcja E- dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	jed.gosp.	12
Sekcja F-budownictwo	jed.gosp.	159
Sekcja G- handel hurtowy i detaliczny	jed.gosp.	416
Sekcja H-transport i gospodarka magazynowa	jed.gosp.	70
Sekcja I- zakwaterowanie i usługi gastronomiczne	jed.gosp.	45
Sekcja J-informacja i komunikacja	jed.gosp.	22
Sekcja K-działalność finansowa i ubezpieczeniowa	jed.gosp.	55
Sekcja L-działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	jed.gosp.	12
Sekcja M-działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	jed.gosp.	74
Sekcja N-usługi administrowania i działalność wspomagająca	jed.gosp.	33
Sekcja O-administracja publiczna i obrona narodowa	jed.gosp.	8
Sekcja P-edukacja	jed.gosp.	48
Sekcja Q-opieka zdrowotna i pomoc społeczna	jed.gosp.	55
Sekcja R-działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	jed.gosp.	43
Sekcje S i T – pozostała działalność usługowa, gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	jed.gosp.	102

Źródło: www.stat.gov.pl 17 maj 2014r.

4.2 Rolnictwo

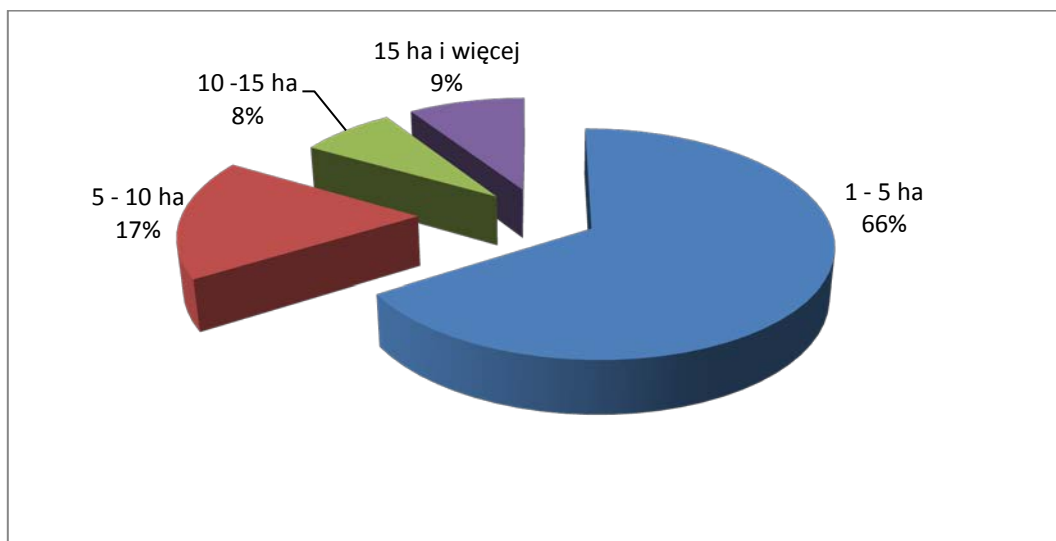
Na terenie gminy jest zarejestrowanych 620 gospodarstw prowadzących działalność rolniczą. Ich charakterystykę ze względu na liczbę i powierzchnię przedstawiają odpowiednio wykres nr 18 oraz tabele nr 17 i 18. Najwięcej gospodarstw, bo ponad połowa to gospodarstwa małe w przedziale od 1 do 5 hektarów. Gospodarstwa rolne zajmują powierzchnię prawie 5000 hektarów, co stanowi 20% gruntów, a 50% gruntów należy do 49 największych gospodarstw. Grunty charakteryzują się dobrą kulturą. W kontekście chowu zwierząt gospodarskich, bydło hoduje się w 183 gospodarstwach w liczbie około 700 sztuk, trzodę chlewną w 310 w liczbie blisko 10 000 sztuk, konie w 24 gospodarstwach, w liczbie 89 sztuk, drób hoduje się w blisko 419 gospodarstwach, a produkcja roczna to blisko 250 000 sztuk. Tabela nr 18 przedstawia dokładne dane związane z chowem zwierząt na terenie gminy. Ponad 80% gospodarstw zajmuje się uprawą zbóż. Na terenie Gminy funkcjonuje hala targowa zlokalizowana przy centrum przesiadkowym. Obecnie, jest wykorzystywana nieregularnie przez 2 wystawców, a jej potencjał nie jest w pełni wykorzystywany.

Tabela 17. Liczba gospodarstw prowadzących działalność rolniczą.

gospodarstwa prowadzące działalność rolniczą		
ogółem	-	620
do 1 ha włącznie	-	86
powyżej 1 ha razem	-	534
1 - 5 ha	-	352
1 - 10 ha	-	444
1 - 15 ha	-	484
5 - 10 ha	-	92
5 - 15 ha	-	132
10 -15 ha	-	40
5 ha i więcej	-	182
10 ha i więcej	-	90
15 ha i więcej	-	50

Źródło: <http://stat.gov.pl/>, 9 maja 2014 r. (Powszechny Spis Rolny z 2010 r.

Wykres 18. Udział gospodarstw prowadzących działalność rolniczą w liczbie gospodarstw ogółem.

Źródło: <http://stat.gov.pl/>, 9 maja 2014 r. (Powszechny Spis Rolny z 2010 r.)

Tabela 18. Pogłowie zwierząt gospodarskich w Gminie Pawłowice w 2012 r.

Pogłowie zwierząt gospodarskich (bydło, trzoda chlewna, konie, drób)		
gospodarstwa rolne ogółem		
liczba gospodarstw		
bydło razem	-	183
bydło krowy	-	122
trzoda chlewna razem	-	310
trzoda chlewna lochy	-	210
konie	-	24
drób ogółem razem	-	419
drób ogółem drób kurzy	-	398

Źródło: www.stat.gov.pl na dzień 16 maj 2014 r.

Najważniejsze wnioski:

- brak działań służących wykorzystaniu potencjału produkcyjnego małych i średnich gospodarstw rolnych,
- brak działań w zakresie promowania i wspierania sprzedaży bezpośredniej i marginalnej służących rozwojowi produkcji zdrowej żywności,
- niski poziom bezrobocia,
- największym pracodawcą i zakładem na terenie gminy jest KWK „Pniówek”.

4.3 Turystyka i rekreacja

Gmina posiada średnio atrakcyjne warunki przyrodnicze sprzyjające rozwojowi turystyki. Bazę noclegową stanowią 3 działające obiekty zlokalizowane w sołectwie Pielgrzymowice, Warszawice i Pawłowice. Gmina posiada potencjał do rozwoju usług wypoczynkowo - rekreacyjnych, na który składa się sieć tras rowerowych i pieszych, infrastruktura sportowa (boiska sportowe, lodowisko, basen, hala sportowa). Wszystkie przebiegające przez teren gminy Pawłowice ścieżki rowerowe i pieszkie są oznakowane. Na trasach rozmieszczone są liczne punkty orientacyjne dla rowerzystów ułatwiające rozpoznanie przebiegu trasy i zmiany jej kierunku. Długość ścieżek rowerowych biegnących przez gminę Pawłowice wynosi 68,7 km.

Najważniejsze wnioski:

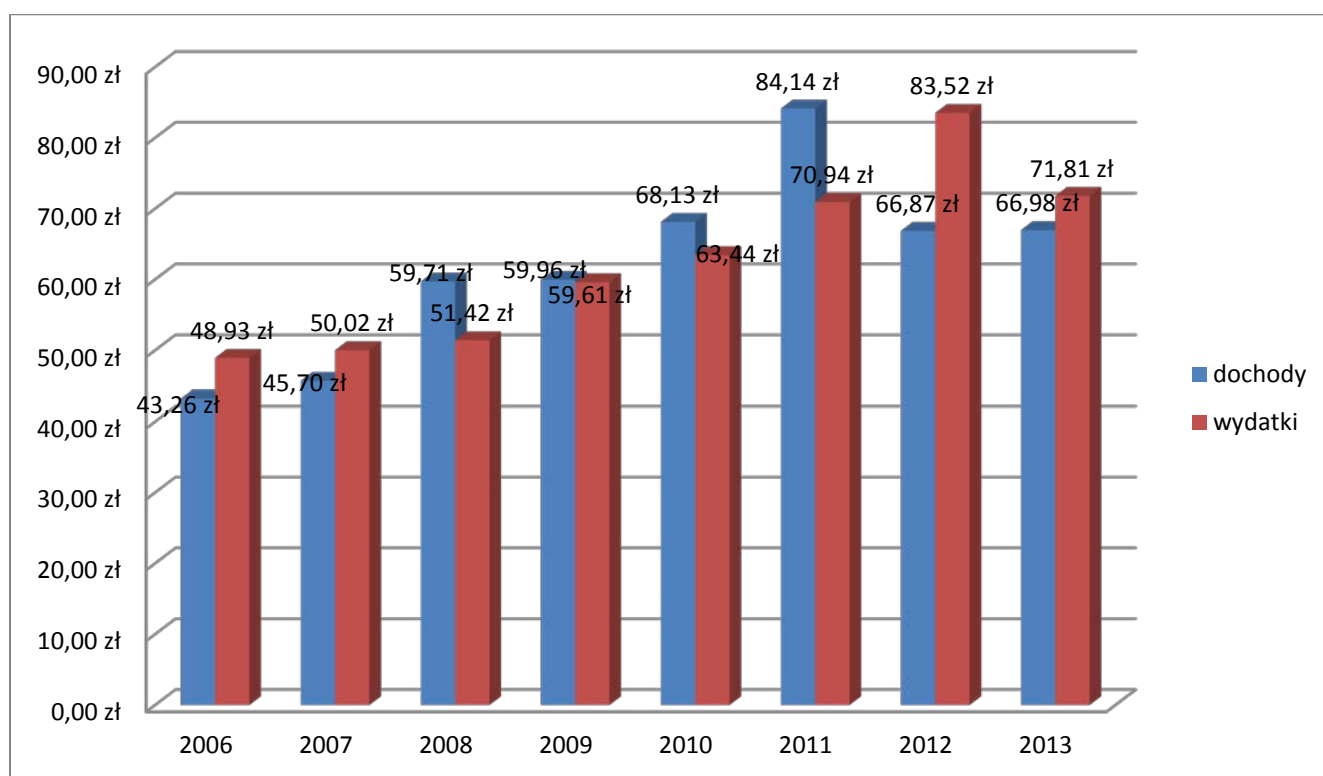
- niewielka ilość dostępnych, otwartych terenów zielonych z odpowiednią infrastrukturą służących odpoczynkowi i rekreacji,
- niewykorzystany potencjał związany z łowieniem ryb,
- brak „specyficznego”, „lokalnego produktu” związanego z gminą np. nawiązującego do tradycji i specyfiki gminy.

4. Zarządzanie

Finanse gminy są ściśle związane z publicznym systemem finansowania i podlegają zewnętrznym procedurom. Gospodarka finansowa oparta jest na corocznych prognozach, a następnie budżecie, dodatkowo, sporządzony jest wieloletni plan inwestycyjny.

Ogólne dochody i wydatki wykazują tendencję rosnącą. W latach 2012 i 2013 gmina Pawłowice zamknęła rok deficytem (związanym z budową nowego Centrum Kultury w Pawłowicach), który został pokryty nadwyżkami z lat ubiegłych.

Wykres 19. Ogólne dochody i wydatki Gminy Pawłowice w latach 2006-2013 w mln zł.

Źródło: dane UG Pawłowice

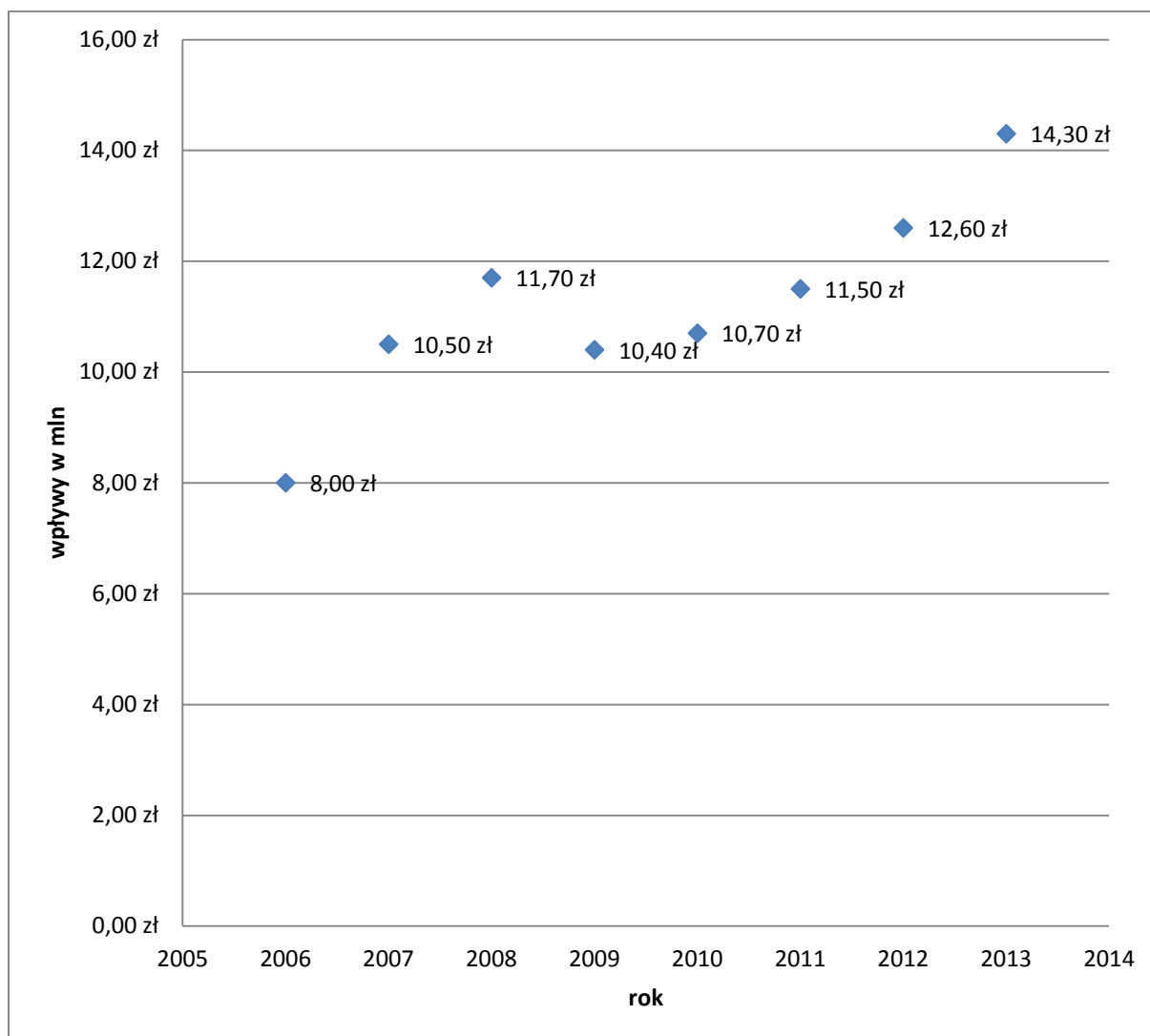
W latach 2012, 2013, 2014 odpowiednio 32%, 19% i 30% budżetu przeznaczono na inwestycje.

Wykres 20 przedstawia wpływ do budżetu Gminy z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych. W latach 2006-2013 można zauważyć również wzrost dochodów do budżetu z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych z 8 milionów w roku 2006 do 14, 3 mln w roku 2013.

Na wzrost dochodu najważniejsze znaczenie mają dwie zmienne stawka ustalona przez Ministerstwo Finansów, wzrastająca z roku na rok o kilka dziesiątych punktu procentowego

oraz od wzrostu dochodów mieszkańców. Obecnie udział gminy we wpływach z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT) w roku 2013 został ustalony na poziomie 37,42%, natomiast w roku 2014 na poziomie 37,53 %.

Wykres 20. Wpływy do budżetu Gminy Pawłowice z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych w latach 2006-2013 w milionach złotych.

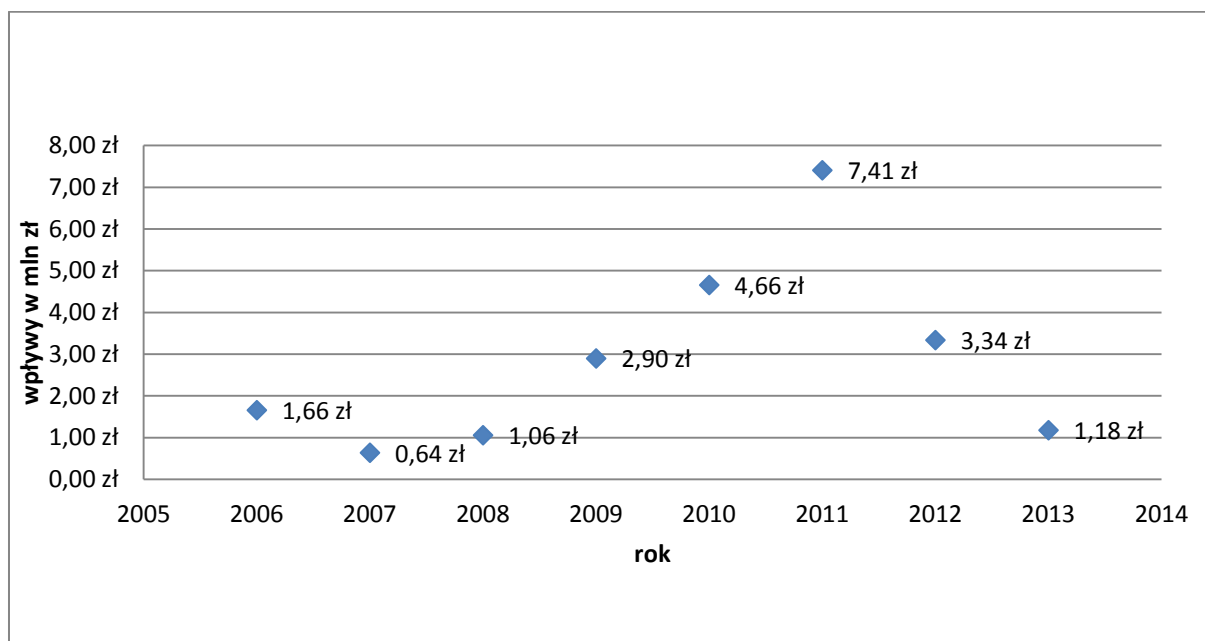

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Pawłowice na dzień 21 maja 2015 r.

Wykres 21 przedstawia wpływy do budżetu Gminy Pawłowice z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych (CIT) w latach 2006-2012. Udział gminy z wpływów z tytułu tego podatku wynosi 6,71% i pozostanie raczej na niezmiennym poziomie. W roku 2013 wpływy z tytułu tego podatku wyniosły 1,18 miliona złotych, są mniejsze w porównaniu z poprzednimi latami np. w 2011 wynosiły 7,41 mln złotych, a w roku 2012 3,34 miliona złotych. Trudno oceniać trendy wpływu z tytułu podatku CIT, gdyż przedsiębiorstwa kwota do opodatkowania w przedsiębiorstwie zmienia się z roku na rok

i jest związana z różnymi czynnikami: decyzją o inwestycjach, nowych ulgach lub ich braku, sytuacją na rynku etc.

Wykres 21. Wpływy do budżetu Gminy Pawłowice z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych (CIT) w latach 2006-2013 w milionach złotych.

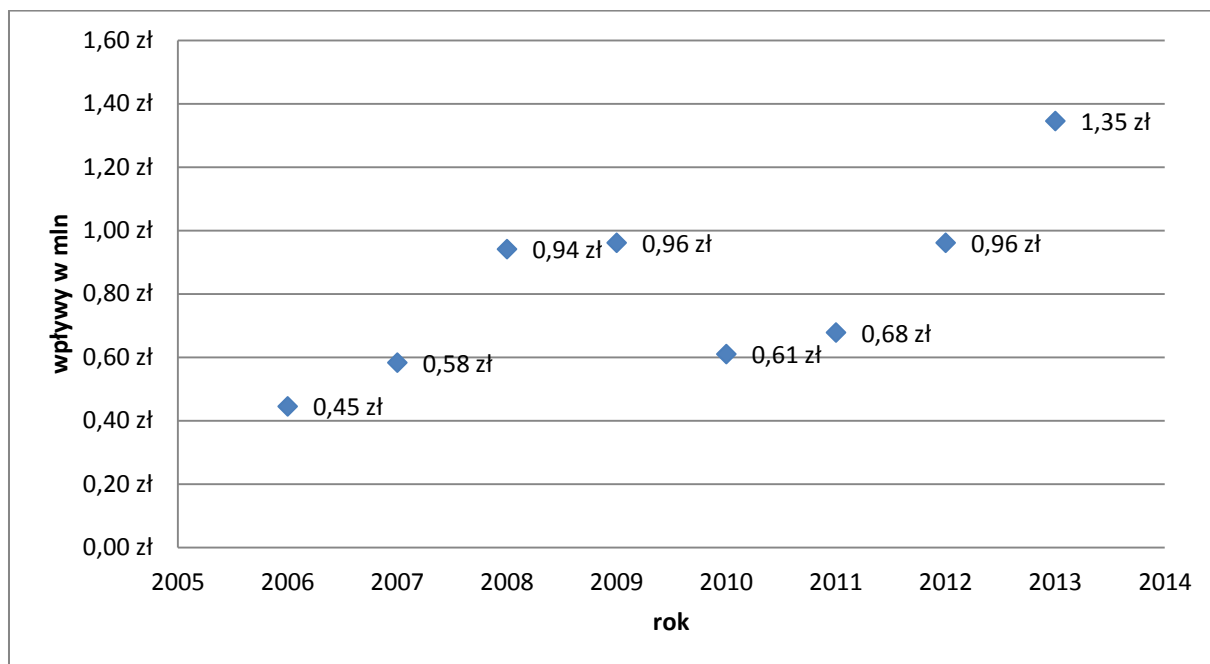

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Pawłowice na dzień 21.05.2014 r.

Wykres 22 przedstawia wpływy z tytułu podatku rolnego w latach 2006-2013. Podatek rolny uregulowany jest przez Ustawę o podatku rolnym z 15 listopada 1984 r. Opodatkowaniu podatkiem rolnym podlegają grunty sklasyfikowane w ewidencji gruntów i budynków jako użytki rolne lub jako grunty zadrzewione i zakrzewione na użytkach rolnych, z wyjątkiem gruntów zajętych na prowadzenie działalności gospodarczej innej niż działalność rolnicza. Dla gruntów gospodarstw rolnych podstawę opodatkowania stanowi liczba hektarów przeliczeniowych ustalana na podstawie powierzchni, rodzajów i klas użytków rolnych wynikających z ewidencji gruntów i budynków oraz zaliczenia do okręgu podatkowego. Dla pozostałych gruntów - liczba hektarów wynikająca z ewidencji gruntów i budynków.

Od 1 ha przeliczeniowego gruntów będących częścią gospodarstwa rolnego podatek zawiera się w równowartości pieniężnej 2,5 q żyta. Od 1 ha innych gruntów jest to równowartość pieniężna 5 q żyta. Ceny ustala się wg średniej skupu żyta za pierwsze trzy kwartały roku poprzedzającego rok podatkowy, ogłasza ją Prezes GUS najpóźniej do 20 października każdego roku. Ze względu na rosnące ceny skupu żyta, stawka podatku stale rośnie, w roku 2010 - 84,25 zł/ 1h przeliczeniowy, 2011 – 94,10 zł, 2012 - 185,45 i w roku 2013 - 189,65 złotych.

Wykres 22. Wpływy do budżetu Gminy Pawłowice z tytułu podatku rolnego w latach 2006-2013 w milionach złotych.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Pawłowice na dzień 21.05.2014 r.

Wykres 23 przedstawia wpływy do budżetu Gminy Pawłowice z tytułu podatku od nieruchomości w latach 2006-2013 w milionach złotych. Podatek od nieruchomości w Polsce jest podatkiem lokalnym, pobieranym przez samorzady gminne. Regulują go przepisy *Ustawy o podatkach i opłatach lokalnych* z 12 stycznia 1991 r. Opodatkowaniu podatkiem od nieruchomości podlegają następujące nieruchomości lub obiekty budowlane:

- grunty,
- budynki lub ich części,
- budowle lub ich części związane z prowadzeniem działalności gospodarczej.

Rada gminy, w drodze uchwały, określa wysokość stawek podatku od nieruchomości, z tym że stawki nie mogą przekroczyć rocznie stawki wskazanej przez Ministra Finansów.

Tabela 19 przedstawia stawki podatku od nieruchomości proponowane przez Ministerstwo Finansów oraz te uchwalone przez Radę Gminy Pawłowice w roku 2014.

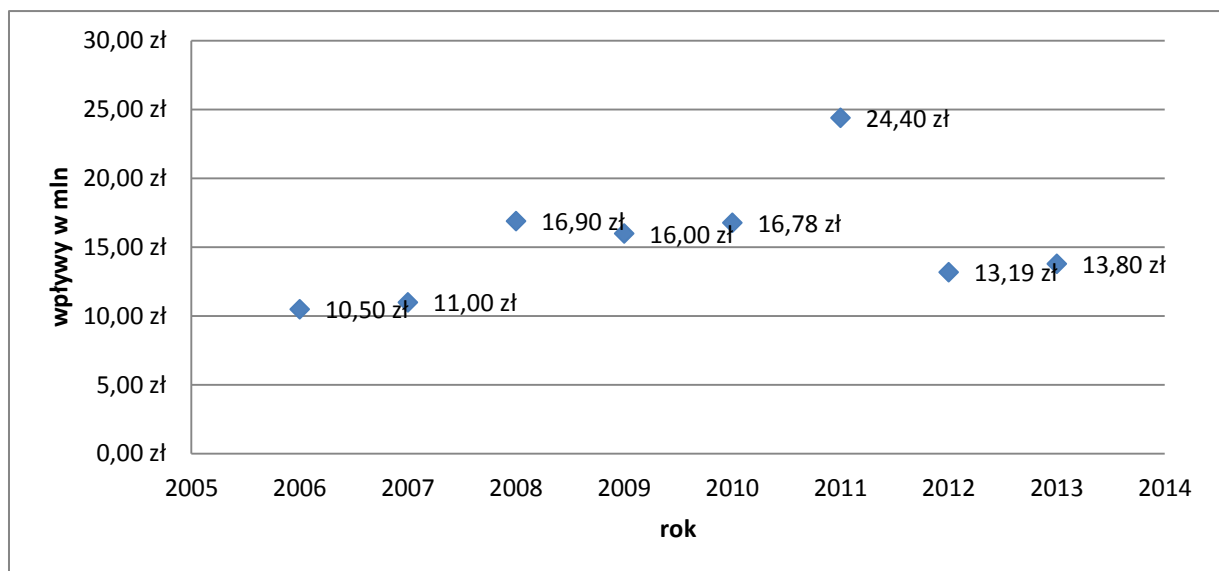
W roku 2013 wpływy z tytułu podatku od nieruchomości wyniosły 13,8 miliona złotych, wpływy od osób fizycznych wyniosły około 2,2 miliona złotych a od osób prawnych 11,6 miliona złotych.

Tabela 19. Stawki podatku od nieruchomości na rok 2014.

Budynki	2014	
	Stawka podatku ustalona przez Ministerstwo Finansów	Stawka podatku ustalona przez Radę Gminy
Mieszkalne (m2)	0,74	0,72
Związane z dział. Gospodarczą (m2)	23,03	21,98
Zajęte na obrót mat. siewnym (m2)	10,75	10,75
Udzielania świadczeń zdrowotnych (m2)	4,68	4,68
Pozostałe (m2)	7,73	5,00
Grunty		
związane z dział. gospodarczą (m2)	0,89	0,88
pod drogami (m2)	0,46	0,10
Pozostałe (m2)	0,46	0,28
pod jeziorami, zajęte na zbiorniki wodne (ha)	4,56	4,56

Źródło: dane UG Pawłowice na dzień 21 maja 2014 r.

Wykres 23. Wpływy do budżetu Gminy Pawłowice z tytułu podatku od nieruchomości w latach 2006-2013 w milionach złotych.

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji UG Pawłowice na dzień 21 maja 2014 r.

Najważniejsze wnioski:

- gmina posiada dobrą sytuację finansową,
- rosną systematycznie wpływy z podatku dochodowego od osób fizycznych.

5. Podsumowanie diagnozy

Poniższe zestawienie stanowi podsumowanie diagnozy. Odpowiednim sferą funkcjonowania gminy przyporządkowano priorytety, które ułatwiają zrozumienie kierunku działań.

Sfery funkcjonowania gminy	Priorytet	Działanie
Sfera przestrzenna	Gmina dostępna wewnątrz i zewnątrz	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zwiększyć dostępność zewnętrzną gminy poprzez większą liczbę kursów autobusowych z Katowicami i innymi miastami (Gliwice, Rybnik – miasta do ustalenia w zależności od potrzeb). 2. Rosnąca potrzeba przemieszczania się mieszkańców - rosnąca funkcja „park and ride”/”parkuj i jedź” w centrum Pawłowic. 3. Rozwój infrastruktury sprzyjającej transportowi rowerowemu (dojazd do szkoły, sklepu, pracy). 4. Poprawa bezpieczeństwa na drodze krajowej DK-81. 5. Rozwój dostępu do usług elektronicznych Urzędu i jego jednostek poprzez dalszą informatyzację. 6. Rozwój współpracy zagranicznej.
	Gmina zwarta i uporządkowana	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zapobiegać rozproszonej zabudowie. 2. Potrzeba wyznaczenie przestrzeni na skupione w 1 miejsce centrum usługowe (dot. działalności gospodarczej).

		<p>3. Połączenie gminy w jedną spójną, łatwo dostępną całość terytorialną , teraz jest podzielona drogą DK 81.</p>
<p>Sfera społeczna</p>	<p>Gmina zdrowa i wykształcona</p>	<p>1. Rozwój zielonych terenów rekreacyjnych, łatwo dostępnych dla mieszkańców (miejsca na piknik, spacer, zabawę dla dzieci).</p> <p>2. Ze względu na zmieniającą się strukturę demograficzną (coraz więcej osób w wieku 50+) podjąć działania związanej z zagospodarowaniem czasu, opieka zdrowotna, stylem życia, dostępem do kultury.</p> <p>3. Organizacja opieki nad osobami zależnymi: osobami starszymi, niepełnosprawnymi etc.</p> <p>4. Włączenie osób niepełnosprawnych w życie gminy.</p> <p>5. Promowanie zdrowego stylu życia (ruch fizyczny w każdym wieku, promowanie zbilansowanej diety w celu zapobiegania cukrzycy, otyłości, chorobom układu krążenia.</p> <p>6. Zwiększenie udziału kobiet i dziewcząt w zajęciach sportowych realizowanych w ramach zadań publicznych w obszarze sportu.</p> <p>7. Poprawić średnie wyniki egzaminów uczniów szkół</p> <p>8. Znaleźcie ścieżki rozwoju dla zespołu szkół średnich w Pawłowicach.</p>

<p>Sfera ekologiczna</p>	<p>Gmina zielona i czysta</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dokończenie odwiertów wód podziemnych. 2. Budowa kanalizacji i organizacja odbioru zanieczyszczeń od osób posiadających przydomowe oczyszczalnie i szamba. 3. Wykorzystanie energii odnawialnej – pomoc dla mieszkańców w produkcji własnej energii elektrycznej (obecnie wydają na energię elektryczną ok. 4,8 mln rocznie). 4. Poprawa jakości powietrza – zapobieganie niskiej emisji. 5. Ochrona lasów i promocja zadrzewiania. 6. Ograniczenie negatywnego wpływu na powietrze i wody podziemne zwałowiska „Kościelniok”.
<p>Sfera gospodarcza</p>	<p>Gmina wykorzystująca swój własny potencjał</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wykorzystanie gospodarcze rolniczego charakteru gminy (np. weekend na wsi w gospodarstwie). 2. Promować Pawłowickie Ryby 3. Wykorzystanie potencjału gospodarczego gospodarstw rolnych (sprzedaż bezpośrednia) głównie małe i średnie gospodarstwa.

6. Spis tabel, rysunków i wykresów

6.1 Spis tabel

1. Obiekty w Gminie Pawłowice wpisane do rejestru zabytków województwa śląskiego.
2. Tereny znajdujące się i proponowane do objęcia ochroną konserwatorską.
3. Wielkości ładunku zanieczyszczeń ze względu na rodzaj emisji w strefie bieruńsko-lędzińskiej w 2006 r.
4. Źródła emisji punktowej w dawnej strefie bieruńsko-pszczyńskiej w 2006 r.
5. Liczba ludności Gminy Pawłowice w latach 2000-2025.
6. Struktura mieszkańców Gminy Pawłowice ze względu na wiek w latach 2000-2025.
7. Prezentacja średnich wyników szkół podstawowych w Gminie Pawłowice w latach 2010-2014.
8. Prezentacja średnich wyników część humanistycznej egzaminu gimnazjalnego w latach 2010-2013 osiągniętych przez uczniów gimnazjów zlokalizowanych w Gminie Pawłowice.
9. Prezentacja średnich wyników część matematyczno-przyrodniczej egzaminu gimnazjalnego a latach 2010-2013 osiągniętych przez uczniów gimnazjów zlokalizowanych w Gminie Pawłowice.
10. Prezentacja średnich wyników z języka angielskiego egzaminu gimnazjalnego a latach 2010-2013 osiągniętych przez uczniów gimnazjów zlokalizowanych w Gminie Pawłowice.
11. Wyniki z egzaminu maturalnego z j. polskiego, matematyki i j. angielskiego uczniów Liceum Ogólnokształcącego w Pawłowicach w latach 2011-2013.
12. Średnie wyniki uczniów technikum z j. polskiego, matematyki i j. angielskiego w Pawłowicach w latach 2011-2013.
13. Działalność domów, ośrodków kultury, klubów i świetlic w 2009 i 2012 roku w Gminie Pawłowice.
14. Zespoły artystyczne działające na terenie Gminy Pawłowice w 2009- 2012 w Gminie Pawłowice.
15. Podmioty zarejestrowane w Gminie Pawłowice wg klasy wielkości w 2012 r.
16. Podmioty wg sekcji i działów PKD 2007 w Gminie Pawłowice w 2012 r.
17. Liczba gospodarstw prowadzących działalność rolniczą.
18. Pogłowie zwierząt gospodarskich w Gminie Pawłowice w 2012 r.
19. Stawki podatku od nieruchomości w roku 2014.

6.2 Spis rysunków

1. Dostępność komunikacyjna Gminy Pawłowice.
2. Przykład zabudowy sołectwa Pielgrzymowice i Pawłowice.
3. Przebieg planowanej obwodnicy.
4. Prognoza wpływów eksploatacji górniczej do roku 2050 w Gminie Pawłowice.

6.3 Spis wykresów

1. Podział gruntów w Gminie Pawłowice ze względu na własność na dzień 01.01.2014 r.
2. Podział gruntów w Gminie Pawłowice wg charakteru użytkowania w roku 2014 r.
3. Podział powierzchni pod poszczególne funkcje w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Pawłowice w roku 2010.
4. Struktura emisji PM10 w strefie bieruńsko-pszczyńskiej w roku 2006 ze względu na źródło emisji.
5. struktura mieszkańców ze względu na wiek w Gminie Pawłowice w 2012 r.
6. Prognozowana struktura ludności Gminy Pawłowice ze względu na wiek w 2025 r.
7. Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej opieki społecznej w Gminie Pawłowice w latach 2008-2012.
8. Liczba rodzin otrzymujących zasiłki rodzinne na dzieci w Gminie Pawłowice w latach 2008-2012r.
9. Liczba zgonów w województwie śląskim ze względu na przyczynę w roku 2000,2005,2010.
10. Szacunkowa zachorowalność na choroby układu krążenia, w tym nadciśnienie tętnicze w Gminie Pawłowice w latach 2009-2012.
11. Prognozowana liczba zachorowań na nowotwory złośliwe w Gminie Pawłowice do roku 2025.
12. Prognozowana zachorowalność na nowotwory złośliwe w Polsce, z podziałem na płeć.
13. Liczba czytelników biblioteki w Gminie Pawłowice w latach 2000-2020.
14. Liczba wypożyczeń na 1 czytelnika w bibliotekach na terenie Gminy Pawłowice.
15. Liczba osób ćwiczących z podziałem na płeć w klubach sportowych w latach 2008 - 2012 na terenie Gminy Pawłowice.
16. Podział procentowy środków na realizację szkoleń dzieci i młodzieży w różnych dyscyplinach sportu w Gminie Pawłowice w 2013 r.
17. Obszary, w których realizowano zadania publiczne we współpracy z organizacjami pozarządowymi w roku 2013 w Gminie Pawłowice.
18. Udział gospodarstw prowadzących działalność rolniczą w liczbie gospodarstw ogółem.
19. Ogólne dochody i wydatki Gminy Pawłowice w latach 2006-2013 w mln złotych.
20. Wpływy do budżetu Gminy Pawłowice z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych w latach 2006-2013 w mln zł.

21. Wpływy do budżetu Gminy Pawłowice z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych (CIT) w latach 2006-2013 w mln zł.
22. Wpływy do budżetu Gminy Pawłowice z tytułu podatku rolnego w latach 2006-2013 w mln zł.
23. Wpływy do budżetu Gminy Pawłowice z tytułu podatku od nieruchomości w latach 2006-2013 w mln zł.

7. Wykaz źródeł

Dane do charakterystyki zebrano na podstawie danych Urzędu Gminy Pawłowice, Gminnego Zakładu Oświaty, Gminnego Zakładu Wodociągów i Kanalizacji oraz informacji przesłanych ze Starostwa Powiatowego w Pszczynie (liczba samochodów), Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (liczba osób niepełnoprawnych), a także informacji Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Jaworznie. Dodatkowo, niektóre dane liczbowe pochodzą z Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

W dokumencie wykorzystano również:

1. Ocena skutków wdrożenia pakietu energetycznego -klimatycznego dla Polski do roku 2030r.", badanie na zlecenie Polskiego Komitetu Energii Elektrycznej, Warszawa 2008.
2. COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE COUNCIL, THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE AND THE COMMITTEE OF THE REGIONS Energy prices and costs in Europe Brussels, 29.1.2014 COM(2014) 21 /2.
3. „Program Opieki na zabytkami na terenie Gminy Pawłowice na lata 2013-2017”.
4. Uchwała nr XXVII/314/2009 Rady Gminy Pawłowice z dnia 24 listopada 2009 r. w sprawie przyjęcia „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Pawłowice”.
5. „Program ochrony powietrza dla terenu byłej strefy bieruńsko – pszczyńskiej województwa śląskiego, gdzie stwierdzone zostały ponadnormatywne poziomy substancji w powietrzu” - PROJEKT, Katowice, kwiecień 2013.
6. „Program ochrony powietrza dla stref województwa śląskiego, w których stwierdzone zostały ponadnormatywne poziomy stężenie substancji w powietrzu”, Katowice 2010.
7. „Program Ochrony Środowiska Gminy Pawłowice”, Beskidzki Fundusz Ekorozwoju S.A na zlecenie Urzędu Gminy Pawłowice, Bielsko-Biała, maj 2002.
8. Didkowska J., Wojciechowska U., Zatoński W.: „Prognoza zachorowalności na nowotwory złośliwe w Polsce do 2025r.”, Centrum Onkologii im. M. Skłodowskiej-Curie, Warszawa 2009 r.

9. Programu Współpracy Gminy Pawłowice z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami w rozumieniu przepisów ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na rok 2013.
10. Rządowa Rada Ludnościowa, „Sytuacja demograficzna Polski- raport 2011-2012”, Warszawa 2012.
11. Czapiński J., Panek T.: „Diagnoza społeczna 2011-warunki i jakość życia mieszkańców Polaków, Warszawa 2012: Rada Monitoringu Społecznego.
12. Adamowicz M., Smarzewska A.: Model oraz mierniki trwałego i zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich w ujęciu lokalnym.
13. Więczkowska H., Bryl W., Hoffmann K.: „Nadciśnienie tętnicze — choroba trudna i kosztowna”, Katedra i Klinika Chorób Wewnętrznych, Zaburzeń Metabolicznych i Nadciśnienia Tętniczego Uniwersytetu Medycznego w Poznaniu.
14. „Analiza potrzeb kulturalnych mieszkańców województwa śląskiego. Raport z badań”, Stowarzyszenie Inicjatywa Katowice, grudzień 2009.
15. „Prognoza zapotrzebowania na paliwa i energię do 2030 roku”, Ministerstwo Gospodarki Załącznik do „Polityki energetycznej Polski do 2030 roku Warszawa, 10 listopada 2009.
16. Prognoza oddziaływania na środowisko projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Pawłowice, Rybnik, maj 2009 , Pracowni Urbanistycznej w Rybniku sp. z o.o.

Załącznik nr 2 do Strategii
Rozwoju Gminy Pawłowice
do roku 2025
„Pawłowice 2025”

Raport z badań

przeprowadzonych na potrzeby
Strategii Rozwoju Gminy
Pawłowice do 2025 r.

SONDA

Ośrodek Badań Społecznych SONDA
Rybnik, lipiec 2014 r.

**Raport z badań przeprowadzonych na potrzeby
Strategii Rozwoju Gminy Pawłowice do 2025 r.**

Spis treści

Wstęp	3
1 Założenia metodologiczne.....	4
1.1 Przedmiot i problematyka badawcza	4
1.2 Metody, techniki i narzędzia badawcze	4
1.3 Dobór próby	5
1.4 Organizacja badania	5
2 Charakterystyka badanej grupy.....	7
3 Postrzeganie gminy Pawłowice przez jej mieszkańców	10
3.1 Ocena warunków życia w Pawłowicach	10
3.2 Problemy społeczne	14
4 Kluczowe aspekty funkcjonowania gminy.....	21
4.1 Środowisko naturalne.....	21
4.2 Komunikacja	25
4.3 Bezpieczeństwo	26
5 Przejawy aktywności mieszkańców gminy Pawłowice.....	29
5.1 Aktywność zawodowa mieszkańców	29
5.2 Aktywność społeczna mieszkańców	30
5.3 Aktywność mieszkańców w zakresie kultury i rekreacji.....	33
6 Preferencje mieszkańców w zakresie rozwoju strategicznego Pawłowic	43
7 Podsumowanie	45
Spis tabel	49
Spis wykresów	50

Wstęp

Niniejszy raport stanowi podsumowanie badań przeprowadzonych przez Ośrodek Badań Społecznych SONDA spółka z o.o. wśród mieszkańców gminy Pawłowice. Badanie zostało zrealizowane w okresie od czerwca do lipca 2014 roku na potrzeby tworzonej Strategii Rozwoju Gminy Pawłowice do 2025 roku i miało na celu zbadanie aktualnych problemów i potrzeb mieszkańców, jak również ich preferencji w zakresie dalszego rozwoju gminy.

Raport z badania został podzielony na siedem części. Pierwsza zawiera opis założeń metodologicznych – problematyki, wybranych metod i technik badawczych, sposobu doboru próby oraz organizacji procesu badawczego. Rozdział drugi charakteryzuje poddaną badaniu grupę respondentów. W kolejnym, trzecim rozdziale skupiono się na percepcji gminy przez jej mieszkańców – opisano ich ocenę warunków życia w Pawłowicach oraz kluczowe problemy społeczne. Rozdział czwarty opisuje istotne aspekty funkcjonowania gminy – komunikację, stan środowiska naturalnego oraz kwestie związane z bezpieczeństwem mieszkańców. Rozdział piąty ogniskuje się na przejawach aktywności mieszkańców Pawłowic – ich działalności zawodowej, społecznej, sposobach spędzania wolnego czasu oraz uczestnictwie w wydarzeniach kulturalnych i sportowych. Szósta część opisuje preferencje respondentów w zakresie kierunków rozwoju strategicznego gminy oraz priorytetowych – ich zdaniem – działań w zakresie jej przyszłego rozwoju. Ostatnia, siódma część zawiera podsumowanie badań i główne wnioski z nich płynące.

1 Założenia metodologiczne

1.1 Przedmiot i problematyka badawcza

Przedmiot badania, którego podsumowanie stanowi niniejszy raport, obejmował gminę Pawłowice. Badanie miało na celu ustalenie potrzeb oraz zasobów mieszkańców gminy a realizowane było w związku z pracami nad strategią rozwoju Pawłowic.

Badanie miało charakter opisowy oraz wyjaśniający, zgodnie z założeniem, że „badania opisowe odpowiadają na pytania: co, kiedy, gdzie oraz jak, wyjaśniające natomiast – dlaczego”.¹ Badanie miało więc pozwolić pozyskać informacje o tym, jak mieszkańcy oceniają warunki życia w gminie, czy dostępne zasoby są dostosowane do ich potrzeb, a także jakie powinny być główne kierunki dalszego rozwoju gminy.

1.2 Metody, techniki i narzędzia badawcze

W badaniu posłużono się dwoma technikami badawczymi. Mieszkańców gminy zaproszono do badania w formie wywiadu standaryzowanego, przeprowadzonego w oparciu o kwestionariusz. Zawierał on głównie pytania o charakterze zamkniętym, ale także skale, pytania półotwarte i otwarte. Posłużenie się kwestionariuszem pozwoliło na otrzymanie danych możliwych do analizy ilościowej, a także łatwych do porównywania ze sobą. Wykorzystanie techniki wywiadu (a nie ankiety wypełnianej samodzielnie przez respondentów) pozwoliło z kolei na dopytywanie, wyjaśnianie, pogłębianie odpowiedzi osób badanych. Technika ta ma także szereg innych zalet: zmniejsza ryzyko odmowy udziału w badaniu, a także ryzyko wskazań na odpowiedzi „trudno powiedzieć” czy „nie wiem”.²

W odniesieniu do lokalnych liderów i ekspertów z kolei posłużono się zogniskowanym wywiadem grupowym. Technika ta pozwala na zdobycie bogatych danych jakościowych, wynikających z wiedzy i doświadczenia respondentów, ale także niesie ze sobą wartość dodaną wynikającą z interakcji pomiędzy członkami grupy. Dzięki temu badacz ma szansę zdobyć informacje wynikające z konfrontacji stanowisk, opinii i poglądów osób reprezentujących różne środowiska. Zogniskowany wywiad grupowy bazuje na szczególnej roli osoby przeprowadzającej – moderatora, którego zadaniem jest „aktywne zachęcanie do interakcji w grupie”.³

¹ Zob. E. Babbie, *Badania społeczne w praktyce*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2007, s. 113.

² Tamże, s. 190.

³ R. Barbour, *Badania fokusowe*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2011, s. 23.

Badanie przeprowadzone wśród mieszkańców koncentrowało się na celach opisowych, natomiast badanie z udziałem liderów i ekspertów lokalnych – celach wyjaśniających.

1.3 Dobór próby

W badaniu posłużono się dwoma technikami doboru nieprobabilistycznego, nieopierającego się na losowaniu.

Po pierwsze, w odniesieniu do osób zapraszanych do udziału w zogniskowanych wywiadach grupowych posłużono się techniką doboru celowego, polegającego na „dobraniu próby na podstawie własnej wiedzy o badanej populacji oraz o celach badania”.⁴ Wywiadami grupowymi posłużono się w celu pozyskania wiedzy mającej charakter ekspercki, dlatego do udziału w badaniu zaproszono osoby posiadające wysoką wiedzę z obszarów tematycznych, wokół których się koncentrowano. Zgodnie z zasadami prowadzenia tego rodzaju badań, uczestnicy wywiadu grupowego powinni zostać dobrani tak, „aby [ich] wspólne cechy lub doświadczenia [...] umożliwiły im rozmowę, ale jednocześnie, by odmiennosc doświadczeń lub perspektyw wyzwoliła dyskusję lub ujawniła różnice zdań”.⁵ Mając to na uwadze zadbano, aby uczestnicy badania byli zróżnicowani głównie pod względem reprezentowanych sektorów – zapraszano przedstawicieli Urzędu Gminy i podległych mu jednostek, jak również aktywnych przedstawicieli sektora pozarządowego.

Po drugie, w odniesieniu do mieszkańców posłużono się doborem kwotowym, w którym uwzględniono takie czynniki jak: zamieszkiwane sołectwo, wiek (produkcyjny lub poprodukcyjny), płeć. Uczestników badania dobierano proporcjonalnie do ich udziału w ogólnej liczbie mieszkańców gminy ze względu na wymienione powyżej cechy.

1.4 Organizacja badania

Badanie było realizowane w ścisłej współpracy pomiędzy Urzędem Gminy Pawłowice a Ośrodkiem Badań Społecznych SONDA. Pierwszy z wymienionych podmiotów, jako zleceniodawca, sprawował ogólny nadzór nad całym procesem, a także odpowiadał za przeprowadzenie badań w terenie (przeprowadzenie wywiadów kwestionariuszowych z mieszkańcami). Drugi podmiot z kolei nadzorował merytoryczne aspekty badania – opracowanie założeń metodologicznych, doprecyzowanie problematyki badawczej, dobór metod i technik badawczych, skonstruowanie narzędzi, dobór próby, przeszkolenie osób przeprowadzających wywiady kwestionariuszowe,

⁴ E. Babbie, dz. cyt., s. 205.

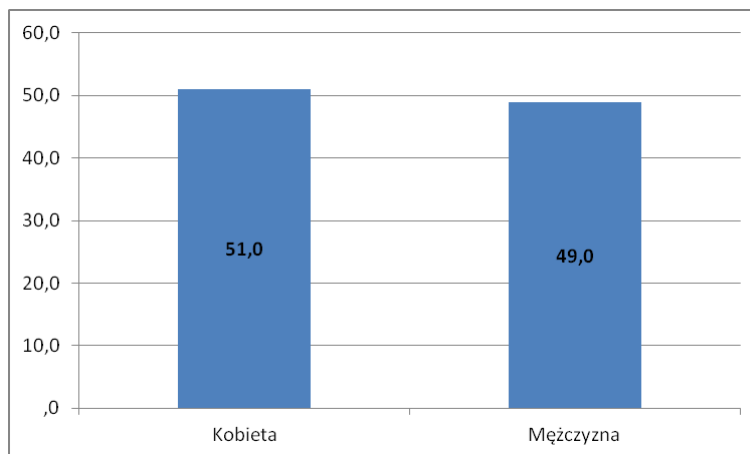
⁵ R. Barbour, dz.cyt., s. 24.

przeprowadzenie zogniskowanych wywiadów grupowych, analizę zebranego materiału badawczego oraz opracowanie raportu podsumowującego wyniki badań.

2 Charakterystyka badanej grupy

W badaniu wzięło udział 300 respondentów – mieszkańców gminy Pawłowice. Rozkład płci wśród badanych odpowiada rozkładowi płci wśród mieszkańców badanego obszaru.

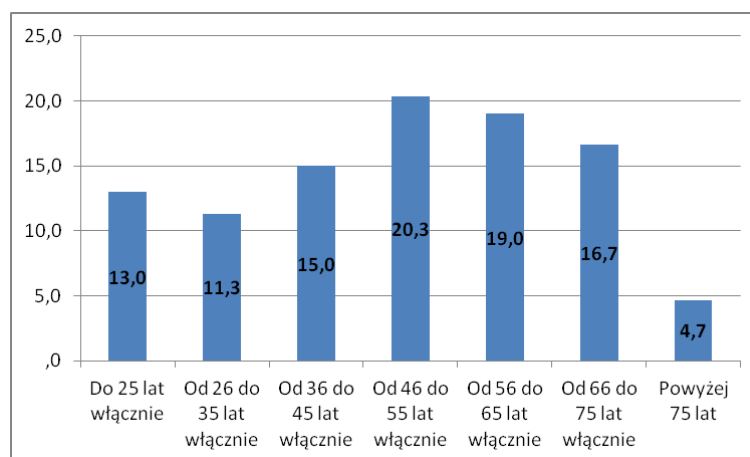
Wykres 1. Rozkład próby – płeć respondentów

[Źródło: badania własne]

Wśród uczestników badania dominowały osoby w wieku 46-55 lat – stanowiły one 20% respondentów w tym wieku. Najmniej liczną grupę stanowiły osoby starsze niż 75 lat – w badaniu wzięło udział tylko 14 takich osób.

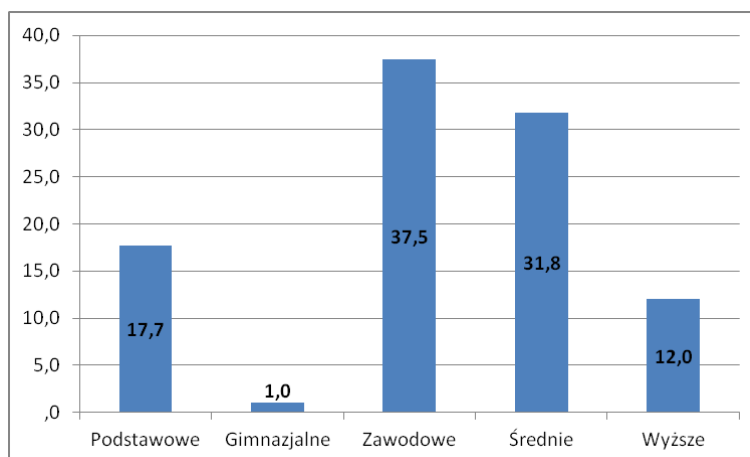
Wykres 2. Rozkład próby – wiek respondentów

[Źródło: badania własne]

Badani mieszkańcy Pawłowic to przede wszystkim osoby posiadające wykształcenie zawodowe (37% ogółu badanych) oraz średnie (32%).

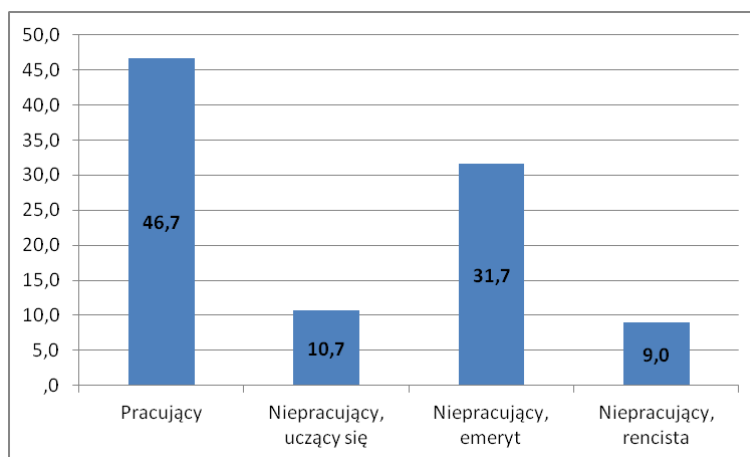
Wykres 3. Rozkład próby – wykształcenie respondentów

[Źródło: badania własne]

Prawie połowa badanych to osoby pracujące, 41% to osoby niepracujące, utrzymujące się z rent lub emerytur. 11% respondentów stanowiły pełnoletnie osoby uczące się.

Wykres 4. Rozkład próby – status respondentów na rynku pracy

[Źródło: badania własne]

Mieszkańcy gminy zostali dobrani do badania z uwzględnieniem ich miejsca zamieszkania.

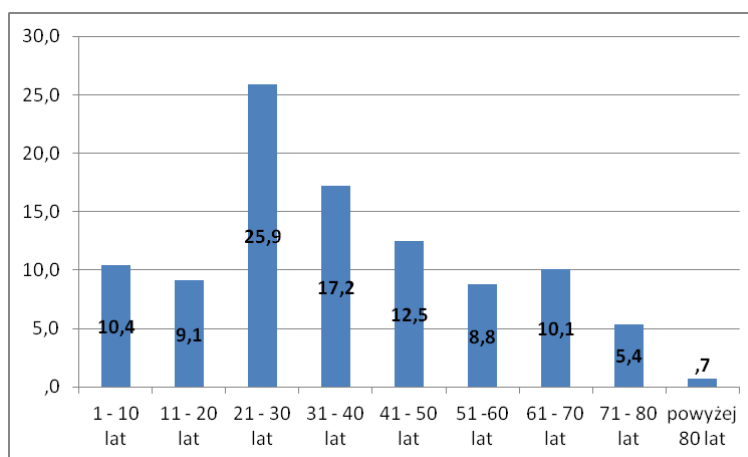
Tabela 1. Liczba mieszkańców poszczególnych sołectw gminy

Nazwa sołectwa	Liczba mieszkańców na 31.12.2013	Liczba mieszkańców uczestniczących w badaniu
Jarząbkowice	649	11
Golasowice	1417	24
Pielgrzymowice	2746	46
Krzyżowice	1037	20
Warszowice	1988	34
Pawłowice	9372	136
Pniówek	527	9

[Źródło: badania własne]

Osoby biorące udział w badaniu to stali mieszkańcy gminy, zamieszkujący na jej terenie od co najmniej pięciu lat. Tylko 20 respondentów wskazało, że mieszka na terenie gminy krócej niż 5 lat. 74 osoby zamieszkują gminę dłużej niż pół wieku.

Wykres 5. Rozkład próby – długość zamieszkiwania respondentów na terenie gminy Pawłowice

[Źródło: badania własne]

Biorąc pod uwagę powyższe dane można uznać, że grupa poddana badaniu jest na tyle zróżnicowana pod względem kryterium wieku, wykształcenia i miejsca zamieszkania, że przedstawione wyniki badania pozwalają na ukazanie tendencji i cech wyróżniających mieszkańców gminy Pawłowice jako ogół.

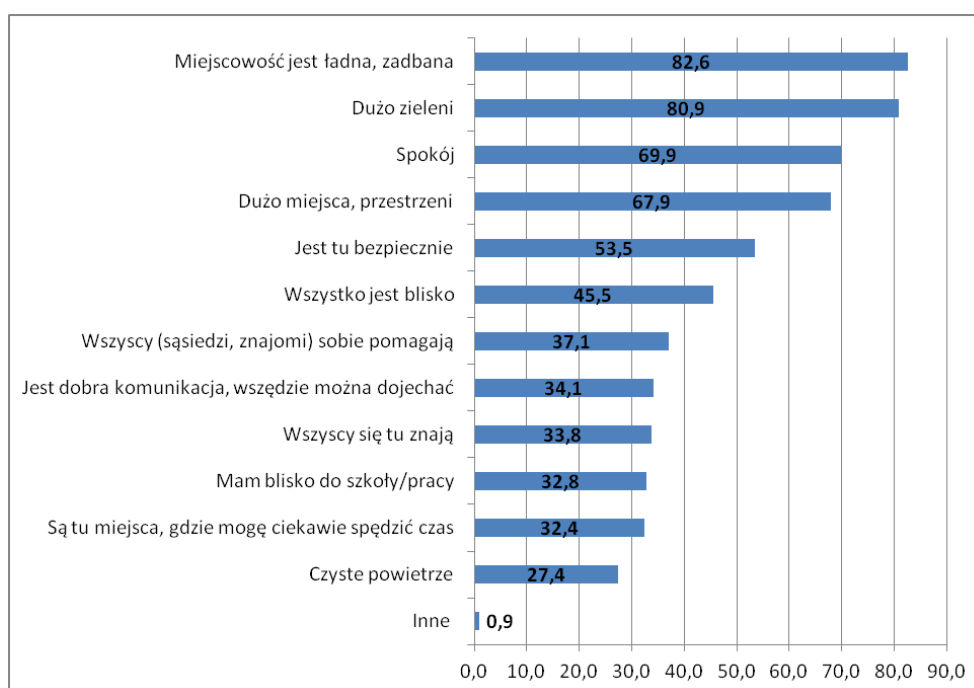
3 Postrzeganie gminy Pawłowice przez jej mieszkańców

Jednym z elementów prowadzonego badania była analiza percepcji gminy Pawłowice przez jej mieszkańców. Respondenci zostali poproszeni o ocenę warunków życia w gminie, określenie jej atutów i aspektów, które budzą ich niezadowolenie. Badani wskazywali także dotyczące gminę oraz jej poszczególne sołectwa problemy, jak również grupy społeczne, które są na ich występowanie najbardziej narażone.

3.1 Ocena warunków życia w Pawłowicach

Badani mieszkańcy gminy Pawłowice są najbardziej dumni z jej estetyki. Zadowolenie z faktu, że miejscowość jest zadbane i czysta wyraziło 83% respondentów, natomiast z dużej ilości obszarów zielonych na jej terenie – 81%.

Wykres 6. Co się Panu/Pani najbardziej podoba w gminie Pawłowice?

[Źródło: badania własne]

Większość badanych ceni także spokój (70%) oraz fakt, że na terenie gminy jest dużo przestrzeni (68%). Ponad połowa respondentów (53%) docenia także poczucie bezpieczeństwa, jakiego doświadczają na terenie gminy.

Istotnym atutem dla 45% badanych okazały się także stosunkowo niewielkie odległości, jakie muszą pokonać w celu załatwienia różnego rodzaju spraw (np. w urzędzie, u lekarza) oraz bliskość szkoły lub

pracy (33% wskazań). Dla 34% ankietowanych atutem gminy jest dobry system komunikacji. Co trzecia z badanych osób uznała, że pozytywną cechą gminy są dobre stosunki międzyludzkie – fakt, że mieszkańcy się znają (34%) oraz wzajemnie sobie pomagają (37%).

Wśród czynników, które respondenci ocenili negatywnie, na pierwszym miejscu znalazły się kwestie związane z komunikacją – dotyczyło ich prawie 73% odpowiedzi. Badani utrzymywali, że komunikacja jest słabo rozwinięta (32% wskazań) oraz że środkami komunikacji publicznej trudno dojechać do większych miast, takich jak Pszczyna, Żory oraz Rybnik (41%). Respondenci zwracali uwagę również na fakt, że ich zdaniem rozkłady jazdy powinny być bardziej elastyczne i skorelowane z godzinami rozpoczęcia i zakończenia zmian w zakładach pracy oraz z godzinami odprawiania nabożeństw.

Kolejnymi negatywnie ocenianymi przez respondentów zjawiskami na terenie gminy Pawłowice okazały się występujące problemy społeczne. Najczęściej wskazywano na bezrobocie mieszkańców – 59%. Z danych Urzędu Gminy wynika jednak, że poziom bezrobocia na terenie gminy wynosi 4,8%⁶ i jest o wiele niższy niż średnia dla woj. śląskiego wynosząca 10,2%.⁷ Negatywna ocena tego zjawiska być może nie wynika więc wyłącznie z jego skali (stosunkowo niewielkiej), lecz konsekwencji społecznych, jakie za sobą pociąga (np. ubóstwo, wskazane przez 14% badanych).

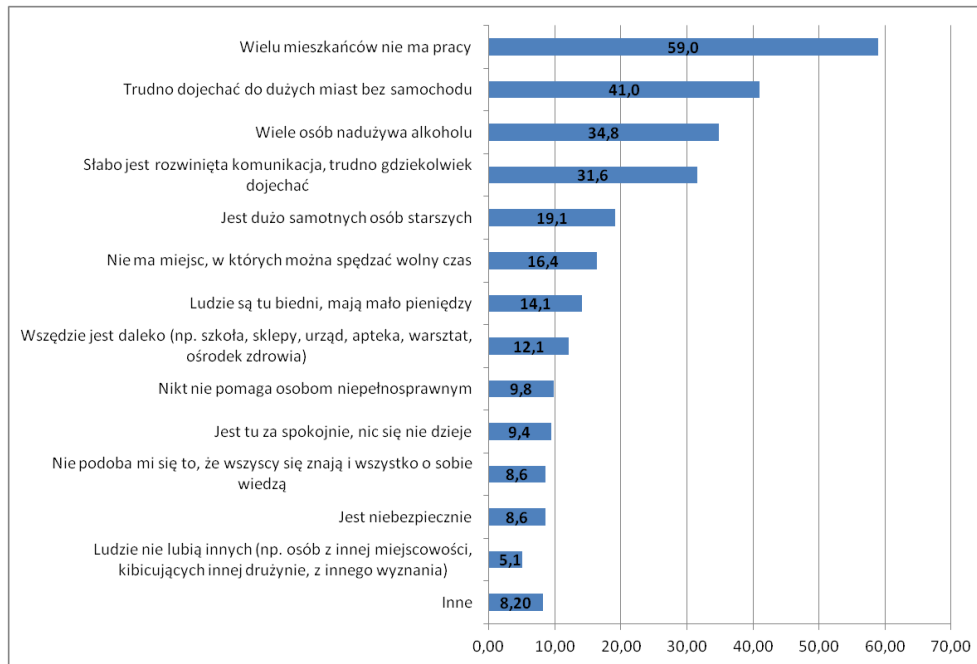
Istotną, wzbudzającą niezadowolenie 1/3 respondentów kwestią, jest także występujący na terenie gminy problem nadużywania przez część mieszkańców alkoholu oraz – jak można przypuszczać – jego negatywne skutki. Problematyczny dla niemal 20% ankietowanych okazał się także fakt dużej ilości samotnych starszych osób. Co dziesiąty ankietowany wskazał na niewystarczające wsparcie oferowane niepełnosprawnym mieszkańcom gminy.

Część respondentów odniosła się także do oferty kulturalno-rekreacyjnej. 16% ankietowanych negatywnie oceniło fakt niewystarczającej liczby miejsc na terenie gminy, w których mogliby aktywnie spędzić swój wolny czas. 9% odniosło się także do dostępnej oferty wskazując, że ich zdaniem na terenie Pawłowic „nic się nie dzieje”.

⁶ Stan na 31.12.2013 r., <http://www.pawlowice.pl>

⁷ Stan na 30.06.2014 r., <http://www.wup-katowice.pl>

Wykres 7. Co najbardziej się Panu/Pani NIE podoba w gminie Pawłowice?

[Źródło: badania własne]

Wśród innych, niewymienionych w kafeterii, negatywnie ocenianych przez respondentów zjawisk występujących na terenie gminy Pawłowice, najczęściej odnoszono się do kwestii związanych z opieką zdrowotną: trudny dostęp do lekarzy specjalistów (zwłaszcza stomatologów), długie oczekiwanie na wizyty w ośrodku zdrowia, niesprawny system rejestracji oraz brak dyżurów lekarskich w niedziele i święta.

Istotną kwestią były także sprawy związane z jakością dróg. Wskazywano ich zły stan, brak oświetlenia części z nich, brak luster na skrzyżowaniach, zupełny brak lub nieukończone chodniki, zapadające się studzienki kanalizacyjne, niewystarczającą ilość miejsc parkingowych.

Znaczna część uwag dotyczyła sfer związanych z opieką nad dziećmi. Wskazywano na niewystarczającą ilość placów zabaw, brak oświetlenia i ogrodzeń, a także zacienionych miejsc na istniejących placach oraz brak podjazdów dla wózków.

Respondenci odnosili się również do problemu szkód górniczych oraz podtopień. Istotnym problemem okazał się też brak w przestrzeni publicznej wystarczającej ilości koszy na śmieci (w tym także na psie odchody).

Udzielane odpowiedzi różniły się w zależności od miejsca zamieszkiwania respondentów.

- Na problem bezrobocia zwracali uwagę przede wszystkim mieszkańcy Krzyżowic (100% wskazań mieszkańców dzielnicy), Jarząbkowic (91%), Pniówka (89%) i Pawłowic-Osiedla (74%).

- Problem alkoholizmu najczęściej wskazywany był przez ankietowanych zamieszkujących Pniówek (67%), Pawłowice i Pawłowice Osiedle (po 43%).
- Najniższy poziom bezpieczeństwa wskazali mieszkańcy Pniówka (67%). Wskazania w pozostałych dzielnicach oscylowały poniżej 10%.
- Problemy komunikacyjne były sygnalizowane przez mieszkańców Jarząbkowic (91%), Golasowic (87%) i Pielgrzymowic (84%). Mieszkańcy tych trzech dzielnic także najczęściej wskazywali, że istnieją trudności w dojeździe komunikacją publiczną do większych miast.
- 90% mieszkańców Jarząbkowic wskazało, że na terenie gminy brakuje miejsc, w których można spędzić wolny czas. Osoby zamieszkujące tę dzielnicę zwracały uwagę na dużą liczbę samotnych osób starszych oraz złą sytuację materialną mieszkańców.

Respondenci pozytywnie odnosili się do warunków życia w gminie Pawłowice. Większość ankietowanych oceniło dobrze lub bardzo dobrze 10 z 12 przedstawionych im czynników, mających wpływ na jakość życia.

Tabela 2. Jaka jest Pana/Pani ocena warunków życia w gminie Pawłowice?

Wyszczególnienie	Bardzo zła	Zła	Przeciętna	Dobra	Bardzo dobra
Lokalny rynek pracy	5,7%	21,8%	46,7%	17,1%	8,7%
Oświata	0,7%	2,7%	13,0%	34,4%	49,2%
Opieka zdrowotna	3,0%	16,7%	37,1%	27,1%	16,1%
Opieka społeczna	2,7%	5,8%	31,0%	43,5%	17,0%
Warunki mieszkaniowe	1,0%	4,0%	9,8%	45,5%	39,7%
Bezpieczeństwo mieszkańców	1,0%	5,3%	24,0%	46,7%	23,0%
Dostęp do kultury i rozrywki	4,7%	7,6%	14,4%	23,1%	50,2%
Dostęp do sportu i rekreacji	4,3%	6,4%	11,0%	19,1%	59,2%
Placówki handlowe	2,8%	3,3%	14,0%	24,7%	55,2%
Placówki usługowe	6,0%	8,0%	18,1%	24,4%	43,5%
Komunikacja	9,3%	11,3%	20,1%	34,0%	25,3%
Estetyka przestrzeni publicznej	0,0%	1,7%	7,1%	27,6%	63,6%
Inne	83,3%	16,7%	0,0%	0,0%	0,0%

[Źródło: badania własne]

Najwięcej respondentów pozytywnie oceniło estetykę przestrzeni publicznej – w obszarze tym 91% wypowiedzi stanowiły oceny „dobrze” lub „bardzo dobrze”. Jest to zasadniczo zgodne z ich odpowiedziami dotyczącymi aspektów gminy, z których są najbardziej zadowoleni.

85% badanych wyraziło zadowolenie z warunków mieszkaniowych. Zbliżona liczba respondentów (84%) dobrze lub bardzo dobrze oceniła oświatę na terenie gminy. Dostęp do sportu i rekreacji został oceniony dobrze lub bardzo dobrze przez 78% respondentów, natomiast do kultury i rozrywki przez 73% badanych. Bezpieczeństwo mieszkańców pozytywnie oceniło 70% respondentów.

Ocena placówek handlowych i usługowych jest także w większości przypadków pozytywna (odpowiednio 80% i 68% wskazań „dobrze” i „bardzo dobrze”). O opiece społecznej pozytywnie wypowiedziało się 62% respondentów, natomiast o komunikacji – 60%.

Wśród aspektów, które uzyskały najniższe oceny respondentów, znalazły się: lokalny rynek pracy (oceniony przez 47% respondentów jako przeciętny, a przez niemal 1/3 badanych negatywnie), opieka zdrowotna (37% odpowiedzi – „przeciętna”, 20% – „zła” lub „bardzo zła”) oraz komunikacja (20% ocen „zła” i „bardzo zła”). Respondenci wskazywali także brak lekarzy specjalistów dostępnych w ramach bezpłatnych świadczeń kasy chorych w ramach negatywnie ocenionej kategorii „Inne”.

3.2 Problemy społeczne

Respondenci byli proszeni także o wskazanie oraz ocenę istotności występujących na terenie gminy Pawłowice, jak i poszczególnych sołectw wchodzących w jej skład, problemów społecznych.

Tabela 3. Jakie są Pana/Pani zdaniem najdotkliwsze problemy społeczne na terenie gminy Pawłowice?

Wyszczególnienie	Niskie zagrożenie problemem	Średnie zagrożenie problemem	Wysokie zagrożenie problemem
Zły stan dróg	53,0%	42,3%	4,7%
Zły stan środowiska naturalnego	52,5%	44,9%	2,6%
Słaba komunikacja	71,4%	22,7%	5,9%
Rodziny niepełne	76,0%	20,7%	3,3%
Alkoholizm	52,3%	35,4%	12,3%
Narkomania	73,0%	24,3%	2,7%
Bezrobocie	27,2%	60,8%	12,0%
Przemoc w rodzinach	75,4%	20,6%	4,0%
Przestępczość	63,3%	33,5%	3,2%

Ubóstwo	66,9%	32,4%	0,7%
Bezdomność	87,5%	11,4%	1,1%
Niewystarczający poziom oświaty	77,2%	22,8%	0,0%
Trudna sytuacja osób starszych	72,1%	25,4%	2,5%
Trudna sytuacja osób niepełnosprawnych	73,6%	22,2%	4,2%
Ograniczony dostęp do przedszkoli/żłobków	70,6%	25,8%	3,6%
Niewystarczający dostęp do opieki nad osobami starszymi	68,0%	23,8%	8,2%
Niewystarczający dostęp do opieki nad osobami niepełnosprawnymi	67,8%	27,5%	4,7%
Brak poczucia bezpieczeństwa	79,5%	17,0%	3,5%
Niedobór instytucji lub organizacji społecznych działających na rzecz mieszkańców	74,4%	22,4%	3,2%
Inne	0,0%	100,0%	0,0%

[Źródło: badania własne]

Badani mieszkańcy Pawłowic nie postrzegają swojej gminy jako obszaru o wysokim natężeniu problemów społecznych. Zagrożenie niemal wszystkimi wskazanymi w ankiecie problemami większość z respondentów oceniła jako niskie.

Podobnego zdania byli uczestniczący w badaniu fokusowym lokalni eksperci:

- *Tutaj nie ma takich zasadniczych problemów. Istnieją organizacje, które pomagają osobom w trudnej sytuacji, ale nie jest to jakaś duża skala.*
- *Nie mamy zasadniczych jakichś globalnych problemów. Wszystko zostało teraz rozwiązane. Teraz to można się zastanowić, co ulepszyć.*

Wśród problemów o największej dla osób ankietowanych istotności znalazł się alkoholizm oraz bezrobocie (po 12% wskazań „wysokie zagrożenie problemem”) oraz niewystarczający dostęp do opieki nad seniorami – 8%.

Na ostatni ze wskazanych wyżej problemów zwracali uwagę także uczestniczący w zogniskowanym wywiadzie grupowym przedstawiciele lokalnych instytucji i organizacji:

- *Nie ma w gminie takiego rozwiązania, które by pomogło tym osobom, które opiekują się osobami zależnymi. Nie ma pomocy dla opiekunów. Były podejmowane próby utworzenia*

domu dziennej opieki, żeby pomóc tym opiekunom, nie tylko osobom zależnym, ale stanęło na niczym.

Nieco gorzej w ocenie badanych przedstawiają się wchodzące w skład gminy sołectwa. Mimo że, podobnie jak w przypadku całości gminy, większość respondentów nisko oceniła zagrożenie większością wskazanych problemów, wyższe wartości odnotowano w przypadku odpowiedzi „wysokie zagrożenie problemem”. Dotyczy to zwłaszcza kwestii słabo rozwiniętej komunikacji (27% wskazań) oraz złego stanu dróg (19%), które oprócz wskazanych także w przypadku całości gminy bezrobocia i alkoholizmu, osiągnęły najwyższe wartości.

Tabela 4. Jakie są Pana/Pani zdaniem najdotkliwsze problemy społeczne w Pana/Pani sołectwie?

Wyszczególnienie	Niskie zagrożenie problemem	Średnie zagrożenie problemem	Wysokie zagrożenie problemem
Zły stan dróg	45,8%	35,4%	18,8%
Zły stan środowiska naturalnego	47,5%	46,2%	6,3%
Słaba komunikacja	44,6%	28,7%	26,7%
Rodziny niepełne	74,8%	20,9%	4,3%
Alkoholizm	54,0%	33,9%	12,1%
Narkomania	56,6%	37,9%	5,5%
Bezrobocie	29,3%	57,7%	13,0%
Przemoc w rodzinach	76,7%	20,0%	3,3%
Przestępczość	71,2%	25,4%	3,4%
Ubóstwo	64,6%	34,6%	0,8%
Bezdomność	87,0%	11,7%	1,3%
Niewystarczający poziom oświaty	77,0%	23,0%	0,0%
Trudna sytuacja osób starszych	70,1%	25,6%	4,3%
Trudna sytuacja osób niepełnosprawnych	72,8%	22,2%	5,0%
Ograniczony dostęp do przedszkoli/żłobków	62,6%	27,5%	9,9%
Niewystarczający dostęp do opieki nad osobami starszymi	67,1%	24,4%	8,5%
Niewystarczający dostęp do opieki nad osobami niepełnosprawnymi	66,7%	27,9%	5,5%
Brak poczucia bezpieczeństwa	80,5%	15,9%	3,5%

Niedobór instytucji lub organizacji społecznych działających na rzecz mieszkańców	66,7%	29,5%	3,8%
Inne	50,0%	50,0%	0,0%

[Źródło: badania własne]

Wśród innych wymienianych przez respondentów problemów, podobnie jak w przypadku całości gminy, znalazła się kwestia niewystarczającego dostępu do usług prawniczych na terenie Pawłowic.

Dalej zaprezentowano tabelę z wyszczególnieniem odpowiedzi „wysokie zagrożenie problemem” w podziale na sołectwa, zamieszkiwane przez poszczególnych respondentów.

Tabela 5. Jakie są Pana/Pani zdaniem najdotkliwsze problemy społeczne występujące na obszarze Pana/Pani sołectwa? – wysokie zagrożenie problemem

Wyszczególnienie	Golasowice	Jarząbkowice	Krzyżowice	Pawłowice Osiedle	Pawłowice	Pielgrzymowice	Pniówek	Warszowice
Zły stan dróg	22,7%	18,2%	27,8%	11,5%	8,3%	37,5%	22,2%	0,0%
Zły stan środowiska naturalnego	5,9%	0,0%	5,0%	15,8%	1,8%	0,0%	0,0%	0,0%
Słaba komunikacja	34,8%	54,5%	27,8%	0,0%	6,5%	68,2%	0,0%	0,0%
Rodziny niepełne	0,0%	0,0%	0,0%	12,5%	2,3%	0,0%	0,0%	0,0%
Alkoholizm	21,4%	9,1%	0,0%	22,1%	10,5%	3,0%	0,0%	5,0%
Narkomania	0,0%	0,0%	0,0%	6,7%	8,8%	0,0%	0,0%	0,0%
Bezrobocie	19,0%	9,1%	40,0%	16,5%	4,3%	5,0%	0,0%	5,3%
Przemoc w rodzinach	0,0%	0,0%	0,0%	4,8%	6,7%	0,0%	0,0%	0,0%
Przestępczość	0,0%	0,0%	0,0%	5,3%	4,3%	0,0%	0,0%	6,3%
Ubóstwo	5,6%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Bezdomność	0,0%	0,0%	0,0%	4,5%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Niewystarczający poziom oświaty	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Trudna sytuacja osób starszych	6,3%	18,2%	0,0%	0,0%	2,9%	11,1%	0,0%	0,0%

Trudna sytuacja osób niepełnosprawnych	0,0%	22,2%	0,0%	3,5%	0,0%	10,8%	0,0%	7,7%
Ograniczony dostęp do przedszkoli/ żłobków	0,0%	54,5%	9,1%	3,8%	5,0%	9,7%	0,0%	6,3%
Niewystarczający dostęp do opieki nad osobami starszymi	0,0%	27,3%	0,0%	0,0%	6,3%	15,2%	0,0%	28,6%
Niewystarczający dostęp do opieki nad osobami niepełnosprawnymi	0,0%	27,3%	0,0%	0,0%	0,0%	13,5%	0,0%	7,1%
Brak poczucia bezpieczeństwa	7,7%	0,0%	0,0%	3,4%	7,4%	0,0%	0,0%	0,0%
Niedobór instytucji lub organizacji społecznych działających na rzecz mieszkańców	0,0%	10,0%	0,0%	17,6%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Inne	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	2,2%	0,0%	0,0%

[Źródło: badania własne]

Dane zawarte w powyższej tabeli wskazują na zróżnicowanie postrzegania przez respondentów poziomu natężenia problemów społecznych w poszczególnych sołectwach. Na problem słabej komunikacji w największym stopniu wskazywali mieszkańcy Pielgrzymowic (68% wskazań mieszkańców tego sołectwa), Jarząbkowic (54%) , Golasowic (35%) oraz Krzyżowic (28%). Z kolei na zły stan dróg zwracały uwagę najczęściej osoby zamieszkujące Pniówek (22%), Pielgrzymowice (37%), Krzyżowice (28%) oraz Golasowice (23%).

Problem bezrobocia jest najbardziej dotkliwy dla mieszkańców Krzyżowic (40%), Golasowic (19%) i Pawłowic Osiedla (16%).

Respondenci z terenu Jarząbkowic najczęściej sygnalizowali ograniczony dostęp do żłobków i przedszkoli (54% wskazań). Na trudną sytuację osób starszych zwracali uwagę najczęściej respondenci z Jarząbkowic (18%) i Pielgrzymowic (11%), a na niewystarczający dostęp do opieki nad osobami starszymi – Warszowic (28%) i Jarząbkowice (27%). Zdaniem 27% jarząbkowiczanki niewystarczający jest także poziom opieki nad niepełnosprawnymi.

Najniższy poziom poczucia bezpieczeństwa sygnalizowali mieszkańcy Pawłowic (7%) i Jarząbkowic (8%). Problem alkoholizmu wskazywali najczęściej ankietowani zamieszkujący Pawłowice Osiedle (22%) i Golasowice (21%).

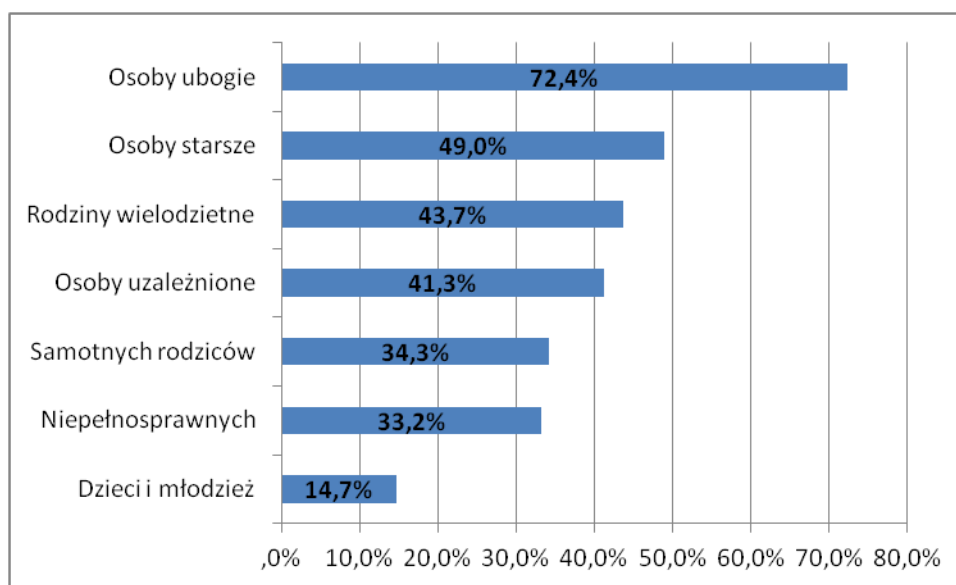
Zły stan środowiska naturalnego oraz rodziny niepełne w największym stopniu wskazywali mieszkańcy Pawłowic Osiedla (odpowiednio 16% i 12% wskazań). Zwracali oni także uwagę na niedobór instytucji lub organizacji społecznych działających na rzecz mieszkańców dzielnicy (18% wskazań).

Przedstawiciele lokalnych instytucji i organizacji zwracali także uwagę na problemy wśród młodzieży, występujące ich zdaniem zwłaszcza na terenie Pawłowic Osiedla:

- (...) wiem, że jest problem z przemocą wśród młodzieży na osiedlu. Oni mają dostęp do różnych używek, dopalaczy. Jest wiele działań skierowanych do maluchów, ale nie ma działań skierowanych do młodzieży. I co taka osoba ma ze sobą zrobić, gdzie się „wyżyć”? Nawet występuje przemoc w związkach tych młodych ludzi. I to nie jest młodzież z jakichś rodzin patologicznych, to są dzieci z dobrych domów.

Respondenci zostali także poproszeni o wskazanie grup społecznych, które najczęściej dotykają problemy społeczne. Niemal 3/4 badanych uznało, że na występowanie tego rodzaju problemów najbardziej narażone są osoby dotknięte ubóstwem. Kolejną wskazywaną grupą były osoby starsze (49% wskazań), co można wiązać z odsetkiem samotnych seniorów zamieszkujących gminę. Istotną część wypowiedzi dotyczyła także rodzin wielodzietnych (44%) oraz osób uzależnionych (41%).

Wykres 8. Kogo w gminie Pawłowice Pana/Pani zdaniem najbardziej dotykają problemy społeczne?

[Źródło: badania własne]

Po 1/3 respondentów wskazało samotnych rodziców oraz osoby niepełnosprawne. Dzieci i młodzież były najrzadziej wskazywaną grupą (przez 15% badanych).

Na grupę młodych osób wskazywali jednak lokalni eksperci podczas badania fokusowego:

- *Szczególnie młodzież. Często kończą szkołę na gimnazjum i już nie kontynuują nauki. Młodzi bezrobotni, na osiedlu występuje ten problem. Oni podpatrują jeden od drugiego, że ten nie pracuje, to drugi też nie będzie pracować. Problemem jest to, że bardzo często ci młodzi wchodzi w związki, nagle pojawia się ciąża i znów bezradność. Oni podejmują takie dorywcze prace, nie mają nawyku pracy. (...) My nie mamy pomysłu na to jak im pomóc, jak do nich dotrzeć.*

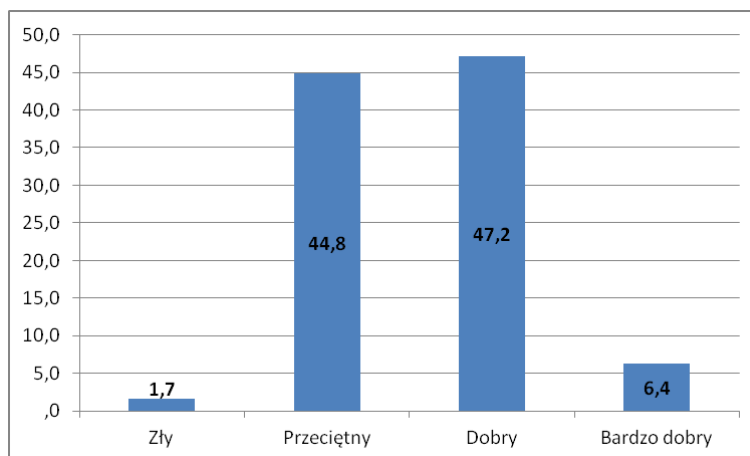
4 Kluczowe aspekty funkcjonowania gminy

Jednym z aspektów badania była ocena przez badanych mieszkańców wybranych, istotnych aspektów funkcjonowania gminy Pawłowice. Skupiono się na kwestiach związanych ze stanem środowiska naturalnego, komunikacją oraz bezpieczeństwem mieszkańców.

4.1 Środowisko naturalne

Ocena respondentów dotycząca stanu środowiska naturalnego na terenie gminy Pawłowice jest raczej pozytywna. Tylko 2% badanych uznało, że stan środowiska jest zły, natomiast aż 54% przyznało oceny dobre lub bardzo dobre. Zdaniem pozostałych osób stan środowiska należy ocenić jako przeciętny. Nikt z respondentów nie uznał, że stan środowiska naturalnego jest bardzo zły.

Wykres 9. Jak ocenia Pan/Pani ogólny stan środowiska naturalnego w gminie Pawłowice?

[Źródło: badania własne]

Oceny były zróżnicowane ze względu na miejsce zamieszkania respondentów. Najgorzej środowisko ocenili mieszkańcy Pniówka – 22% spośród nich uznało stan środowiska za zły, 78% – przeciętny. Stosunkowo słabe były też oceny mieszkańców Krzyżowic (5% – zły, 70% – przeciętny, 25% – dobry) oraz Pawłowic Osiedla (2,5% – zły, 59% – przeciętny, 36% – dobry, 2,5% – bardzo dobry). W przypadku wszystkich pozostałych sołectw ponad połowa mieszkańców oceniła stan środowiska jako dobry lub bardzo dobry (Jarząbkowice – 55%, Pawłowice – 64%, Pielgrzymowice – 67%, Golasowice – 73%, Warszowice – 74%).

Tabela 6. Jak ocenia Pan/Pani ogólny stan środowiska naturalnego w gminie Pawłowice? – statystyki opisowe

Statystyka	Pawłowice Osiedle	Pawłowice	Warszowice	Krzyżowice	Pniówek	Pielgrzymowice	Jarząbkowice	Golasowice
Średnia	3,38	3,74	3,91	3,20	2,78	3,70	3,55	3,75
Mediana	3,00	4,00	4,00	3,00	3,00	4,00	4,00	4,00

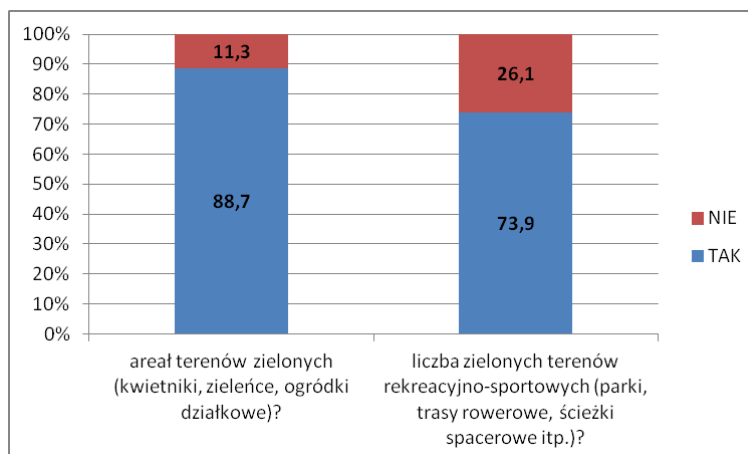
[Źródło: badania własne]

Analiza średnich ocen prowadzi do podobnych wniosków jak przytoczone powyżej dane dotyczące procentowego rozkładu odpowiedzi. Najniższe średnie oceny pojawiły się u mieszkańców Pniówka (2,78), Krzyżowic (3,20) oraz Pawłowic Osiedla (3,38). Również mediany w odniesieniu do tych sołectw były najniższe. Oznacza to, że w przypadku Pawłowic Osiedla, Krzyżowic i Pniówka połowa badanych wskazała na odpowiedź 3 lub niższą, natomiast w odniesieniu do pozostałych sołectw połowa respondentów wskazała na odpowiedź 4 lub niższą.

Podkreślić należy, że pytanie dotyczyło całej gminy – niższe lub wyższe oceny mieszkańców poszczególnych sołectw nie mogą więc być interpretowane jako gorsza lub lepsza ocena stanu środowiska naturalnego w tychże sołectwach. Oceny te należy odnosić do całej gminy.

Mieszkańcy pytani byli także o dostępność na terenie gminy zielonych terenów rekreacyjno-sportowych oraz areałów terenów zielonych (zieleńce, kwietniki, ogródki działkowe). W obydwu przypadkach odpowiedzi osób badanych były w większości pozytywne.

Wykres 10. Czy na terenie gminy Pawłowice występuje wystarczający Pana/Pani zdaniem areał terenów zielonych/liczba zielonych terenów rekreacyjno-sportowych?

[Źródło: badania własne]

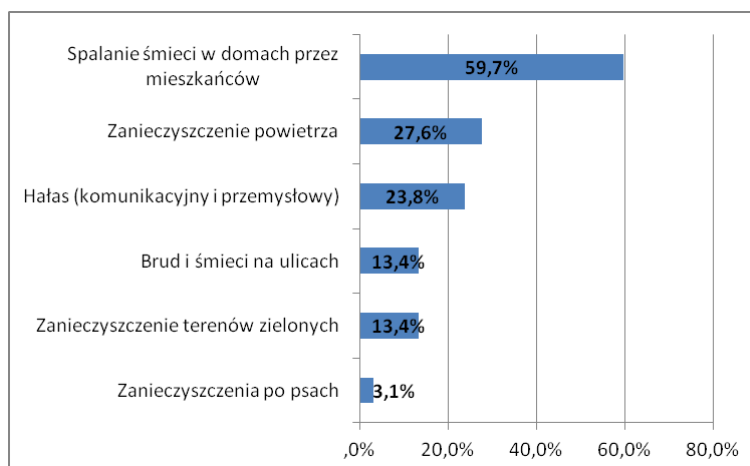
88,7% respondentów uznało, że areał terenów zielonych na terenie gminy jest wystarczający, 73,9% badanych udzieliło takiej odpowiedzi w odniesieniu do liczby zielonych terenów rekreacyjno-sportowych.

Ciekawe jest zestawienie odpowiedzi na pytanie o wystarczającą liczbę zielonych terenów rekreacyjno-sportowych z odpowiedzią na pytanie dotyczące korzystania z terenów rekreacyjnych na terenie gminy Pawłowice lub poza terenem gminy. Wśród osób korzystających z terenów rekreacyjnych w gminie Pawłowice 81% uważa, że ich liczba jest wystarczająca. Wśród osób korzystających z terenów zielonych wyłącznie poza gminą Pawłowice odsetek ten wynosi 68%. Dane te wskazują, że korzystaniu z terenów zielonych w gminie towarzyszy lepsza ocena dotycząca dostosowania liczby tych terenów do potrzeb mieszkańców. Może wynikać to po części z większej wiedzy osób z nich korzystających.

Interesujące jest także zestawienie odpowiedzi na pytanie o wystarczającą liczbę zielonych terenów sportowo-rekreacyjnych (parków, tras rowerowych, ścieżek sportowych) z pytaniem o korzystanie ze ścieżek rowerowych w gminie Pawłowice – gorszych ocen dokonywały osoby częściej korzystające z omawianych zasobów. Liczbę zielonych terenów sportowo-rekreacyjnych jako wystarczającą uznało 76% osób, które w ogóle nie korzystają ze ścieżek rowerowych w gminie; 84% osób korzystających rzadko; 67% korzystających dość często i 62% korzystających bardzo często. Wśród osób najczęściej korzystających ze ścieżek rowerowych w Pawłowicach udział mieszkańców niezadowolonych z liczby zielonych terenów sportowo-rekreacyjnych (w tym ścieżek rowerowych) był największy. Wyjaśnienie tej sytuacji nie stanowiło przedmiotu badania. Można jedynie domniemywać, że osoby często korzystające ze ścieżek lepiej znają dostępną infrastrukturę, mogą więc dokonać bardziej rzetelnej oceny. Może też być tak, że osoby częściej korzystające ze ścieżek to osoby bardziej aktywne fizycznie, w związku z czym ich potrzeby dotyczące infrastruktury są większe.

Respondentów proszono także o wskazanie najważniejszych problemów związanych z ochroną środowiska, występujących na terenie Gminy Pawłowice. Zdecydowanie najczęściej (60% badanych) wskazywano na spalanie śmieci w domach. W dalszej kolejności zwracano uwagę na zanieczyszczenie powietrza (28%), hałas komunikacyjny i przemysłowy (24%), zanieczyszczenie terenów zielonych oraz brud i śmieci na ulicach (po 13% badanych). 3% respondentów wskazało na zanieczyszczenia po psach.

Wykres 11. Jaki problem związany z ochroną środowiska w gminie Pawłowice uznaje Pan/Pani za najistotniejszy?

[Źródło: badania własne]

W każdym sołectwie najczęściej wskazywaną odpowiedzią było spalanie śmieci w domach przez mieszkańców. Problem ten w największym stopniu dostrzegali mieszkańcy Pawłowic – wskazało nań aż 77% respondentów z tego sołectwa. Nieco niższe, ale również bardzo wysokie, były odsetki osób dostrzegających omawiany problem w Pielgrzymowicach (70%) oraz Warszowicach (64%). We wszystkich pozostałych sołectwach na spalanie śmieci w domach uwagę zwróciła co najmniej połowa mieszkańców. Warto zauważyć, że w odniesieniu do pozostałych problemów odpowiedzi mieszkańców poszczególnych sołectw różniły się między sobą dość znacznie:

- dla mieszkańców Pawłowic Osiedla drugim istotnym problemem okazało się zanieczyszczenie powietrza – ta odpowiedź została wskazana przez 41% respondentów;
- hałas komunikacyjny i przemysłowy zauważany był przez mieszkańców Warszowic (55%) oraz Pawłowic (42%);
- ponad połowa (55%) mieszkańców Jarząbkowic zwróciła uwagę na brud i śmieci na ulicach;
- na problem zanieczyszczeń po psach wskazywali wyłącznie mieszkańcy Pawłowic Osiedla.

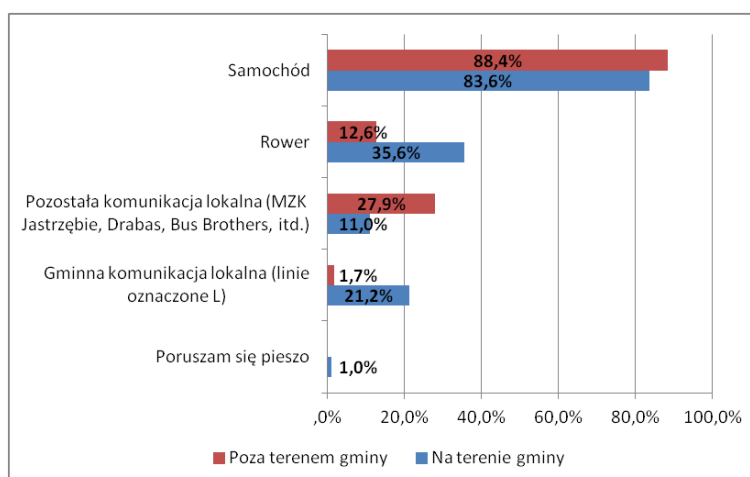
Opinie mieszkańców dotyczące problemów związanych z ochroną środowiska są w dużym stopniu zbieżne z opiniami lokalnych liderów i ekspertów. Zwracali oni uwagę, że problem zanieczyszczonego środowiska jest istotny: – *Nasze powietrze wydaje się czyste, ale wcale takie nie jest.* Podkreślali jednak, że niekoniecznie jest to spowodowane spalaniem śmieci, a raczej używaniem opału niskiej jakości: – *Z odpadami jest jeszcze jakoś dobrze, ludzie już nie palą śmieci, problemem jest to, że kupują tani opał, niskiej jakości. To, że ludzie palą odpadami nie jest aż tak nagminne jak ogrzewanie domów byle jakim opalem. Ludzie mają jakoś w mentalności, żeby kupić jak najtaniej, choć stać ich na to, żeby kupić opał droższy.* Poprawa mieszkańców w zakresie dotyczącym gospodarowania odpadami jest – zdaniem osób badanych – zauważalna. Zwracały one uwagę na spadek liczby dzikich

wysypisk śmieci, a także na coraz radsze spalanie odpadów. Jednocześnie podkreślano, że *świadomość [ekologiczna] jeszcze kuleje*, stąd niezbędne są działania edukacyjne.

4.2 Komunikacja

Mieszkańcy gminy Pawłowice najczęściej wykorzystują samochody do przemieszczania się. Dotyczy to zarówno poruszania się po terenie gminy (84%) jak i poza gminą (88%). Respondenci stosunkowo często korzystają także z roweru – szczególnie na terenie gminy, gdzie tego środka transportu używa 36% badanych. Komunikację publiczną wybiera mniej niż jeden na trzech mieszkańców – na terenie gminy dominuje korzystanie z gminnej komunikacji lokalnej (21% badanych), na wyjazdy poza gminę pawłowiczanie wybierają natomiast inne formy komunikacji lokalnej (np. MZK Jastrzębie, Drabas, Bus Brothers).

Wykres 12. Z jakich środków transportu korzysta Pan/Pani najczęściej?

[Źródło: badania własne]

Najczęstszym powodem wyjazdów poza teren gminy jest konieczność korzystania z usług medycznych – 63% respondentów. W dalszej kolejności wskazywano na odwiedzanie rodziny i znajomych (57%), a także na robienie zakupów (48%). Rzadziej pojawiały się odpowiedzi dotyczące dojeżdżania do pracy lub szkoły (28%), spędzania wolnego czasu (19%) oraz uczestniczenia w różnego rodzaju wydarzeniach (7%).

Tabela 7. Jakie są najczęstsze powody wyjazdów poza obszar gminy?

Odpowiedź	Procent badanych
Dojeżdżam do pracy/szkoły	28,0%
Spędzam czas wolny (kultura, sport, itp.)	19,0%
Korzystam z usług medycznych	62,7%
Odwiedzam rodzinę, znajomych	57,0%
Jeżdżę na zakupy	47,7%
Uczestniczę w wydarzeniach (np. kulturalnych, sportowych)	7,3%
Inne	0,3%

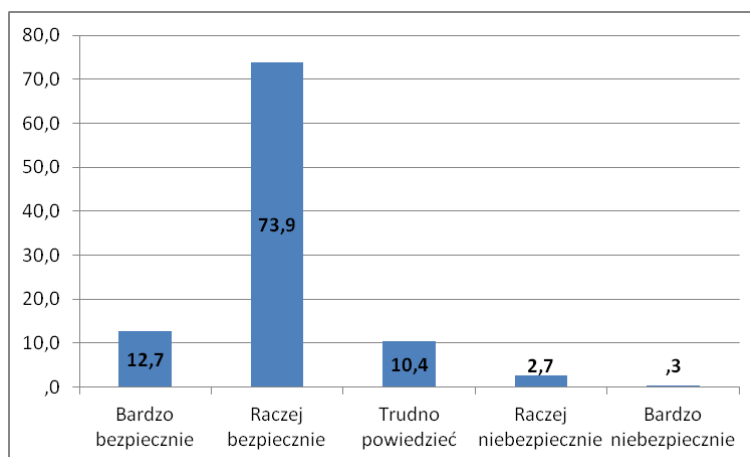
[Źródło: badania własne]

Dominujący cel wyjazdu był wyraźnie powiązany z wiekiem. Do pracy lub szkoły poza teren gminy dojeżdżają głównie osoby młodsze – wśród osób do 25 roku życia do pracy poza gminę dojeżdża 59% respondentów. Wśród najmłodszych respondentów najwyższy był też odsetek osób wyjeżdżających w celu spędzania wolnego czasu (54%). Im starsi respondenci tym rzadziej spędzanie wolnego czasu stanowiło dla nich powód wyjeżdżania poza teren gminy. Podobną zależność zaobserwowano w odniesieniu do uczestnictwa w różnego rodzaju wydarzeniach. Odwrotna sytuacja miała natomiast miejsce w przypadku korzystania z usług medycznych – w tym celu poza teren gminy wyjeżdża 18% osób do 25 roku życia i prawie 90% osób powyżej 65 roku życia, co prawdopodobnie wynika z częstszego korzystania przez osoby starsze z usług medycznych w ogóle. Do pracy lub szkoły poza teren gminy dojeżdża 40% mieszkańców.

4.3 Bezpieczeństwo

Kolejny aspekt badania stanowiło poczucie bezpieczeństwa mieszkańców. Zdecydowana większość (87%) respondentów twierdziła, że czuje się w Pawłowicach bardzo bezpiecznie lub raczej bezpiecznie. Tylko 3% badanych udzieliło odpowiedzi wskazujących na niskie poczucie bezpieczeństwa (niebezpiecznie lub bardzo niebezpiecznie). Pozostali (10%) nie potrafili udzielić odpowiedzi na omawiane pytanie.

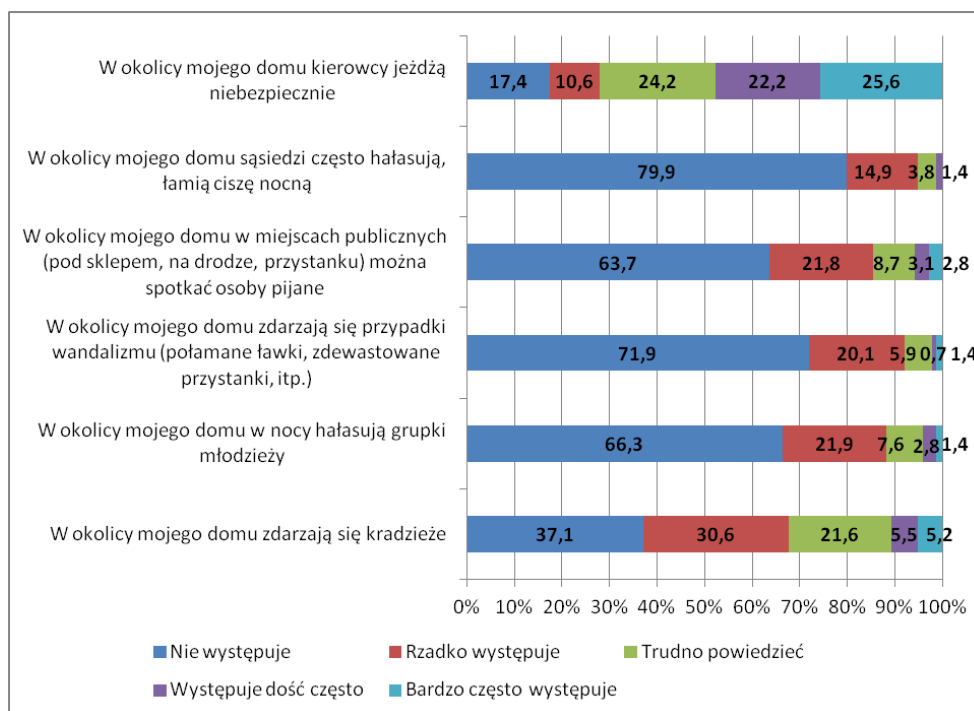
Wykres 13. Czy czuje się Pan/Pani bezpiecznie w gminie Pawłowice?

[Źródło: badania własne]

Mieszkańcy poproszeni zostali o ocenę stopnia bezpieczeństwa w odniesieniu do wybranych obszarów. Na poniższym wykresie widać, że nasilenie większości z badanych problemów jest niewielkie.

Wykres 14. Proszę odnieść się do stwierdzeń opisujących sytuacje dotyczące bezpieczeństwa w okolicy:

[Źródło: badania własne]

Respondenci najczęściej zgłaszali, że dostrzegają problemy związane z bezpieczeństwem na drogach. W odniesieniu do stwierdzenia „w okolicy mojego domu kierowcy jeżdżą niebezpiecznie” tylko 17% badanych stwierdziło, że tego rodzaju problem nie występuje. Problem ten wydaje się być najbardziej

dotkliwy dla mieszkańców Krzyżowic (85% respondentów wskazało na odpowiedzi „występuje dość często” lub „bardzo często występuje”). Co istotne, nikt z osób badanych z Krzyżowic nie uznał, że problem nie występuje lub że występuje rzadko. Nieco rzadziej na problem ten wskazywali mieszkańcy Pniówka (78% odpowiedzi „występuje dość często” lub „bardzo często występuje”), Pawłowic (58%), Pawłowic Osiedla (52%). Rzadsze były wskazania na dość częste lub bardzo częste występowanie omawianego problemu wśród mieszkańców Pielgrzymowic (40%), Golasowic (30%) i Warszowic (24%). Wśród mieszkańców Jarząbkowic jedynie 10% wskazało, że problem występuje dość często, nikt nie wskazał na odpowiedź „bardzo często”.

W odniesieniu do pozostałych kwestii odsetek osób wskazujących na dość częste lub bardzo częste występowanie poszczególnych problemów były zdecydowanie wyższe – wynosiły ponad 80% za wyjątkiem pytania dotyczącego kradzieży – na brak tego problemu wskazało 37% badanych, 31% na jego rzadkie występowanie, 22% wskazało odpowiedź „trudno powiedzieć”. Pozostali badani wskazali, że problem występuje dość często lub bardzo często. Najczęściej problem ten wskazywali mieszkańcy Pniówka – 11% stwierdziło, że kradzieże występują tu dość często, a kolejne 22%, że bardzo często.

Omówiony powyżej problem dotyczący niebezpiecznego jeżdżenia samochodem jest spójny z odpowiedziami respondentów na pytanie dotyczące miejsc niebezpiecznych w gminie. 14% badanych zgodziło się ze stwierdzeniem, że na terenie gminy Pawłowice występują miejsca, które można uznać za szczególnie niebezpieczne (kolejne 44% udzieliło odpowiedzi negatywnej, a 42% nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie). Osoby, które udzieliły odpowiedzi twierdzącej poproszone zostały o wskazanie takich miejsc. Zdecydowanie najczęstsze były tu wskazania związane z ruchem drogowym:

- 51% badanych wskazało na drogę krajową nr 81 (skrzyżowania z tą drogą, przejścia dla pieszych);
- 27% wskazało na inne drogi i przejścia dla pieszych;
- 14% wskazało na przestrzenie między blokami, alejki osiedlowe;
- 5% wskazało na ogródki działkowe.

Z zaprezentowanych powyżej danych wynika jednoznacznie, że zagrożenie dla poczucia bezpieczeństwa mieszkańcy gminy Pawłowice łączą głównie z ruchem drogowym.

5 Przejawy aktywności mieszkańców gminy Pawłowice

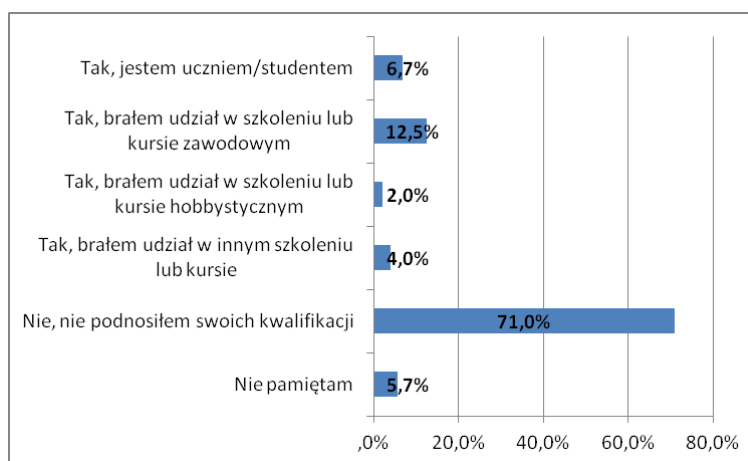
W rozdziale niniejszym omówiono różne rodzaje aktywności wykazywanej przez badanych mieszkańców Pawłowic. Przedstawiony został poziom ich aktywności zawodowej, społecznej oraz uczestnictwo w działaniach kulturalnych, sportowych itp.

5.1 Aktywność zawodowa mieszkańców

Gmina Pawłowice to obszar, gdzie rynek pracy jest w dużym stopniu dopasowany do poziomu aktywności zawodowej mieszkańców. Stopa bezrobocia na koniec 2013 roku wynosiła zaledwie 4,8%. Bezrobocie czy problemy związane z utrzymaniem pracy dotyczą stosunkowo niewielkiej grupy mieszkańców.

Ankietowani mieszkańcy gminy raczej nie podnoszą swoich kwalifikacji zawodowych – w ciągu ostatniego półrocza tylko 12% badanych brało udział w szkoleniu lub kursie zawodowym. W analogicznym okresie udział w szkoleniach i kursach hobbystycznych brało sześciu badanych mieszkańców gminy.

Wykres 15. Podnoszenie kwalifikacji przez mieszkańców gminy Pawłowice w ciągu 6 miesięcy poprzedzających badanie

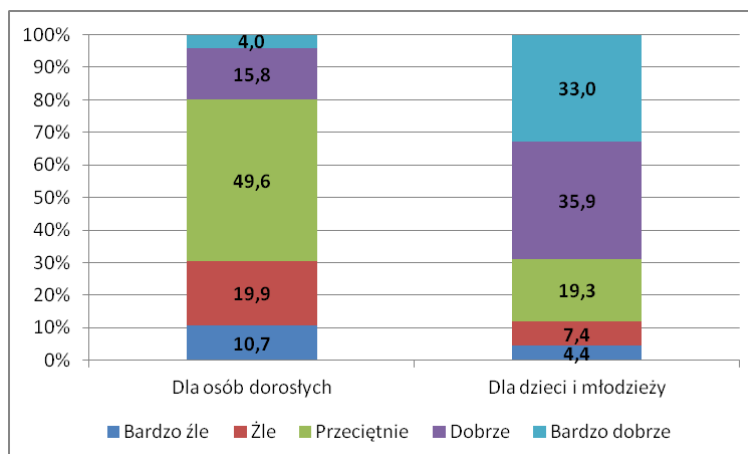

[Źródło: badania własne]

Nieco więcej osób deklarowało chęć podniesienia swoich kwalifikacji w najbliższym czasie – 7% badanych zamierza uzupełnić kwalifikacje formalne, szkołę lub studia, 4% zamierza skorzystać z kursu lub szkolenia o profilu zawodowym (najczęściej mówiono o kwalifikacjach medycznych), a 7% chce wziąć udział w szkoleniu lub kursie o charakterze hobbystycznym. Jako kursy i szkolenia o charakterze hobbystycznym respondenci wskazywali przede wszystkim naukę języka obcego (głównie języka angielskiego) oraz różnego rodzaju kursy komputerowe. Identyczną tematykę wskazywano w przypadku kursów i szkoleń zawodowych (językowe, komputerowe).

Ocena możliwości podnoszenia kwalifikacji na terenie gminy Pawłowice jest zróżnicowana ze względu na odbiorców. Dużo lepiej oceniana jest dostępność oferty dla dzieci i młodzieży (kółka zainteresowań, zajęcia pozalekcyjne) niż oferta skierowana do osób dorosłych (kursy, szkolenia). Szczegółowe porównanie ocen przedstawiono na wykresie.

Wykres 16. Jak ocenia Pan/Pani możliwość podnoszenia kwalifikacji na terenie gminy Pawłowice?

[Źródło: badania własne]

Osoby związane z gminnymi instytucjami kultury podkreślają, że oferta jest bardzo zróżnicowana: – Przy GOK działa 16 różnych grup artystycznych. Są to zróżnicowane grupy plastyczne, śpiewacze, dla różnych grup wiekowych od maluszków do osób starszych. Mamy kursy edukacyjne dla starszych. Młodzież ma już teraz inne rozrywki – telefony, Internet – i nie jest tak mocno zainteresowana działaniami kulturalnymi. Oferta plastyczna jest bardzo bogata, tańce. Prowadzimy spotkania, klub seniora powstał. Mamy cykl imprez plenerowych od Dni Pawłowic, są koncerty w parku, które cieszą się zainteresowaniem. Co miesiąc mamy teatryki dla dzieci – takie spotkania z teatrem dla dzieci. Powstały dwie grupy wolontariuszy i to się fajnie rozwija, jako działanie dla młodzieży, że oddajemy w ich ręce pewne inicjatywy.

5.2 Aktywność społeczna mieszkańców

W badaniu aktywności społecznej mieszkańców gminy Pawłowice koncentrowano się głównie na działalności w organizacjach pozarządowych. Respondenci pytani byli o to, czy są w jakikolwiek formalny sposób powiązani z tego rodzaju podmiotami.

- 93% badanych zadeklarowało brak formalnego powiązania z jakimkolwiek stowarzyszeniem, klubem sportowym lub fundacją. Odsetek osób powiązanych z tymi podmiotami najwyższy

był wśród osób w wieku od 36 do 45 lat (15%) oraz wśród osób w wieku od 26 do 35 lat (13%).

- 89% badanych zadeklarowało brak formalnych relacji ze związkiem zawodowym. Odsetek osób powiązanych z tymi podmiotami najwyższy był wśród osób w wieku od 36 do 45 lat (25%) oraz wśród osób w wieku od 26 do 35 lat (23%).
- 15% badanych zadeklarowało powiązanie z innego rodzaju organizacjami – wymieniano tu ochotniczą straż pożarną, koło gospodyń wiejskich i Polski Związek Emerytów i Rencistów.

Warto zauważyć, że formalne związanie z wymienionymi powyżej podmiotami deklarowały najczęściej osoby w wieku aktywności zawodowej – od 26 do 45 lat.

Badaniem objęto także aspekt rzeczywistego (nie tylko formalnego) zaangażowania w działalność społeczną. Większość badanych osób (69%) zadeklarowała, że nigdy nie angażowała się w tego rodzaju działalność; kolejne 20% twierdziło, że sytuacja u nich się zmieniła – kiedyś się angażowali, ale obecnie nie są już aktywni. Pozostali deklarowali działalność w stowarzyszeniu, klubie lub fundacji (5%) – wskazywano na kluby sportowe, ochotniczą straż pożarną, koła gospodyń wiejskich, chóry i orkiestry. W dalszej kolejności deklarowano działalność w Komitecie Rodzicielskim lub Radzie Rodziców (3%), działalność w organizacji przykościelnej (3%) oraz działalność w związku zawodowym (2%). Szczegółowe dane na ten temat zaprezentowano w poniższej tabeli.

Tabela 8. Czy (w ciągu ostatnich 6 miesięcy) angażował/a się Pan/Pani w którąś z poniższych form działalności społecznej?

Wyszczególnienie	Procent badanych
Nie, nigdy się nie angażowałem/am	69,1%
Nie, obecnie się nie angażuję, ale kiedyś się angażowałem/am	20,4%
Tak, w działalność w stowarzyszeniu, klubie sportowym lub fundacji	5,3%
Tak, w działalność w związku zawodowym	1,8%
Tak, w działalność w Komitecie Rodzicielskim/Radzie Rodziców	3,2%
Tak, w działalność w organizacji przykościelnej	3,2%
W innej formie	0,4%

[Źródło: badania własne]

Odsetek osób, które nigdy do tej pory nie angażowały się w działalność społeczną był najniższy wśród osób w wieku od 26 do 35 lat oraz od 36 do 45 lat – w obydwu kategoriach wiekowych respondenci nigdy nieangażujący się stanowili 61% badanych.

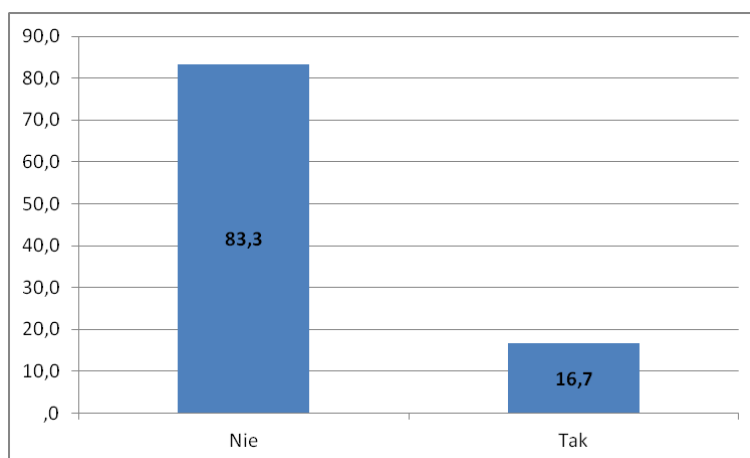
Przytaczane powody braku zaangażowania społecznego były różne. Aż połowa respondentów wskazała na brak czasu. Jest to zbieżne z opiniami lokalnych ekspertów i liderów: – *Nie każdy się angażuje, bo nie każdy ma czas*. Problem ten jest szczególnie istotny dla osób pracujących – 71% spośród nich wskazało, że nie mogą się angażować ze względu na ograniczenia czasowe. W pozostałych grupach znaczenie braku czasu było mniejsze: wśród osób uczących się – 44%, wśród rencistów – 23%, wśród emerytów – 46%.

Kolejny powód dotyczył braku potrzeby angażowania się w działalność społeczną – odpowiedź tę wskazało 23% badanych. Najrzadziej brak potrzeby podawany był przez osoby pracujące (17%). W pozostałych grupach na brak potrzeby angażowania się wskazywało od 27% do 33% badanych.

W dalszej kolejności wskazywano na ograniczenia wynikające z choroby i wieku (13%) – odpowiedzi te dominowały wśród osób od 66 do 75 lat (46%) oraz starszych (42%). Podobna część respondentów nie potrafiła podać powodu. 9% badanych z kolei stwierdziło, że nie wiedzą, co mogliby w ramach tego rodzaju działalności robić.

W trakcie badania weryfikowano także wiedzę respondentów dotyczącą działalności społecznej. Znajomość organizacji pozarządowych zadeklarowało 17% respondentów.

Wykres 17. Czy zna Pan/Pani organizacje pozarządowe działające na terenie gminy?

[Źródło: badania własne]

Wiedzę w omawianym zakresie deklarowały częściej osoby z wykształceniem wyższym – 34% spośród nich twierdziło, że zna jakieś organizacje pozarządowe. Wśród osób z niższym wykształceniem odsetek ten wynosił blisko 15%. Znajomość organizacji pozarządowych deklarowała co czwarta osoba w wieku od 26 do 45 lat, wśród osób młodszych i starszych odsetek ten był niższy (w poszczególnych grupach wiekowych wynosił od 12 do 18%).

Osoby deklarujące znajomość organizacji proszone były o podanie przykładów. Wskazywano na następujące organizacje:

- koło wędkarskie (20% osób deklarujących znajomość organizacji);
- Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze (20%);
- koła gospodyń wiejskich (14%);
- ochotnicze straże pożarne (14%);
- Stowarzyszenie „Aktywne Kobiety” w Krzyżowicach (12%);
- kluby sportowe (12%);
- Stowarzyszenie Kulturalno-Społeczne K. Miarki w Pielgrzymowicach (10%);
- Lokalna Grupa Rybacka „Żabi kraj” (8%);
- Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Wsi Warszowice (6%).

Co ciekawe, znajomość lokalnych organizacji jest ściśle powiązana z terenem ich działania. Prawie wszystkie wskazania na Stowarzyszenie „Aktywne Kobiety” pochodziły od mieszkańców Krzyżowic (na organizację tę wskazała ponadto jedna osoba zamieszkująca Pawłowice). Żadna z osób mieszkających poza Warszowicami nie wskazała na Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Wsi Warszowice. Na Stowarzyszenie Kulturalno-Społeczne K. Miarki wskazywali natomiast wyłącznie mieszkańcy Pielgrzymowic.

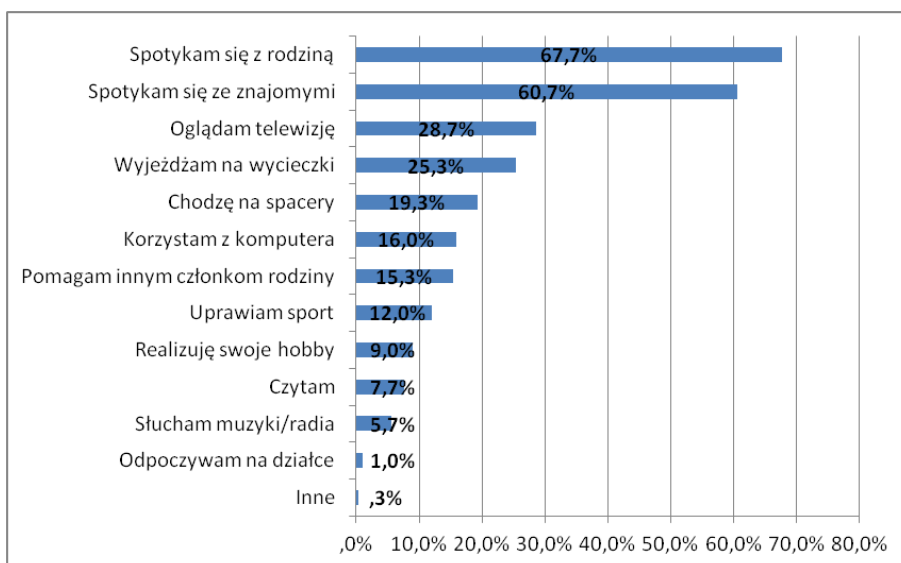
Należy zwrócić uwagę, że przytoczone powyżej wskazania osób deklarujących znajomość poszczególnych organizacji odnoszą się tylko do tych osób, które zadeklarowały, że znają pawłowickie organizacje. W stosunku do całości mieszkańców poziom wiedzy o lokalnym sektorze pozarządowym jest więc niski.

5.3 Aktywność mieszkańców w zakresie kultury i rekreacji

Mieszkańcy gminy Pawłowice zostali poproszeni o wymienienie, w jaki sposób spędzają czas wolny. Najwięcej, bo aż 2/3 badanych respondentów spędza czas wolny z rodziną. 60% spotyka się w tym czasie ze znajomymi. 29% badanych mieszkańców gminy w swoim czasie wolnym ogląda telewizję. Kolejne wskazania dotyczyły aktywnych form spędzania wolnego czasu – 25% badanych wyjeżdża na wycieczki, 19% spaceruje, 12% uprawia sport. Co ciekawe, aż 46 badanych zadeklarowało, że w wolnym czasie pomaga innym członkom rodziny. Niemal tyle samo (48 badanych) poświęca czas wolny na korzystanie z komputera.⁸ Pozostałe wskazania to: realizowanie swojego hobby (9%), czytanie (8%), słuchanie radia/muzyki (6% wskazań) oraz odpoczynek na działce (1%).

⁸ Wskazania nie sumują się do 100, ponieważ respondenci mieli możliwość wskazania kilku form spędzania czasu wolnego.

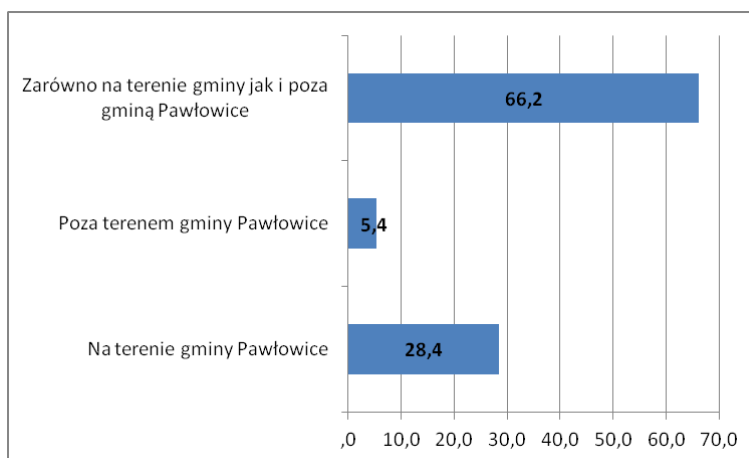
Wykres 18. W jaki sposób spędza Pan/Pani czas wolny?

[Źródło: badania własne]

Zdecydowana większość mieszkańców gminy spędza czas wolny na terenie Pawłowic. Co ciekawe, aż 28% badanych mieszkańców Pawłowic zadeklarowało, że spędza czas wolny wyłącznie na terenie gminy. Jest to szczególnie istotne biorąc pod uwagę fakt, że pytanie było bardzo ogólnie sformułowane, nie wskazywało na konkretne formy czy okres, którego dotyczy. Można zatem domniemywać, że spora część mieszkańców gminy wyjeżdża poza gminę tylko w konkretnych, praktycznych celach związanych z ochroną zdrowia, pracą czy edukacją. 2/3 badanych mieszkańców gminy Pawłowice zadeklarowało, że spędza czas wolny zarówno na terenie gminy, jak i poza nią.

Wykres 19. Gdzie najczęściej spędza Pan/Pani czas wolny?

[Źródło: badania własne]

Powyższy wykres koreluje z bardziej szczegółowymi danymi. Spośród wszystkich badanych aż 40% korzysta z terenów rekreacyjnych położonych wyłącznie na terenie gminy Pawłowice, niemal tyle samo spotyka się ze znajomymi tylko na terenie gminy, 34% respondentów korzysta wyłącznie

z obiektów sportowych położonych na terenie gminy, 30% uprawia sport wyłącznie na terenie gminy Pawłowice, a 1/4 badanych realizuje swoje hobby tylko na terenie gminy.

Tabela 9. Formy aktywności podejmowane przez mieszkańców gminy Pawłowice – procent wskazań

Wyszczególnienie	Na terenie gminy Pawłowice	Poza terenem gminy Pawłowice	Nie dotyczy	Na terenie gminy Pawłowice i poza nim
Uprawiam sport	30,1%	8,7%	57,2%	4,0%
Korzystam z terenów rekreacyjnych	40,0%	10,4%	43,2%	6,4%
Korzystam z obiektów sportowych	34,1%	4,5%	58,1%	3,4%
Uczestniczę w wydarzeniach kulturalnych	8,9%	42,5%	42,9%	5,7%
Dokształcam się	1,5%	17,4%	81,1%	0%
Realizuję swoje hobby	24,8%	11,6%	60,9%	2,6%
Spotykam się ze znajomymi	37,8%	7,9%	3,8%	50,5%

[Źródło: badania własne]

W tym kontekście dziwi nieco fakt dość nikłego wykorzystania konkretnej oferty przygotowanej przez gminę w zakresie spędzania czasu wolnego. Z wymienionych poniżej form największym zainteresowaniem wśród badanych mieszkańców cieszą się ścieżki rowerowe (często lub bardzo często korzysta z nich niemal 16% mieszkańców) oraz pływalnia (stałe korzysta z niej niemal 13% respondentów). Z oferty związanej ze sportem korzystają przede wszystkim najmłodsze grupy wiekowe (osoby do 35 roku życia). Wyjątkiem są ścieżki rowerowe, z których korzystają w dużej mierze także osoby w wieku 46-55 lat. Wśród osób korzystających z oferty związanej ze sportem dominują osoby zamieszkujące Pawłowice oraz Pawłowice Osiedle (przede wszystkim ze względu na usytuowanie miejsc użyteczności publicznej związanych ze sportem). Z hali sportowej, centrum multidyscyplinarnego korzysta stale niespełna 2% badanych mieszkańców, z siłowni na powietrzu, miasteczka ruchu drogowego i grotu solnej niecały 1% badanych. Uczestnicy wywiadu fokusowego powołując się na ankiety przeprowadzone przez Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji w Pawłowicach podkreślali, że 70% klientów GOSIR to osoby, które nie są mieszkańcami gminy:

– To jest taka przekora, nasi mieszkańcy wolą jechać do Rybnika, Żor. Z kolei mieszkańcy Żor przyjeżdżają do nas.

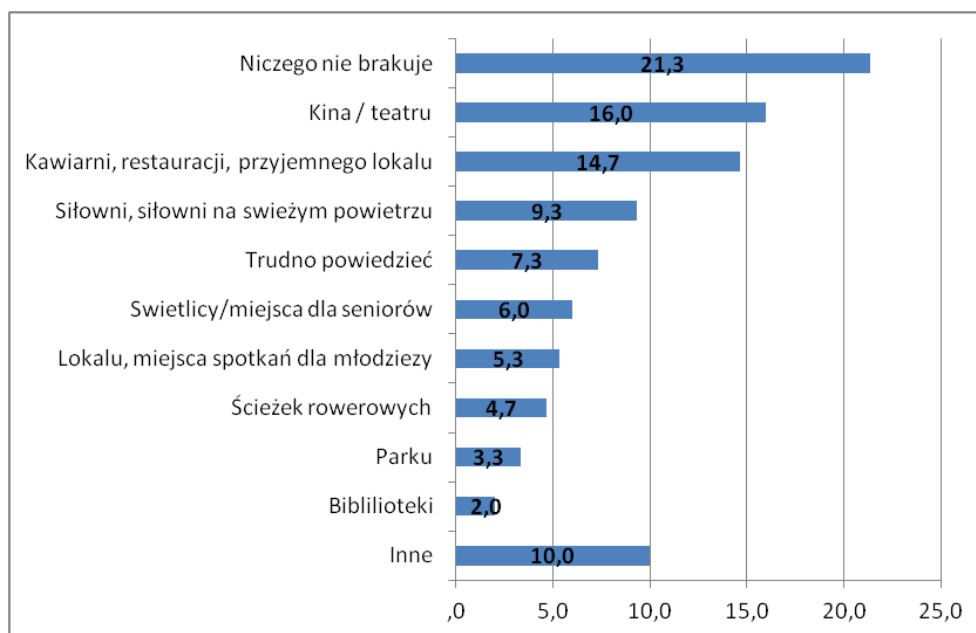
Tabela 10. Częstotliwość spędzania czasu wolnego w wymienionych poniżej miejscach na terenie gminy Pawłowice (procent wskazań)

Wyszczególnienie	W ogóle nie korzystam	Rzadko korzystam	Trudno powiedzieć	Korzystam dość często	Bardzo często korzystam
Hala sportowa	85,0%	9,1%	3,5%	0,7%	1,7%
Centrum multidyscyplinarne	70,7%	16,6%	9,0%	2,1%	1,7%
Kryta pływalnia	50,3%	18,8%	18,2%	6,2%	6,5%
Grota solna	88,1%	8,4%	2,8%	-	0,7%
Siłownia na świeżym powietrzu	91,3%	5,9%	1,7%	0,3%	0,7%
Miasteczko ruchu drogowego	94,4%	3,5%	0,7%	0,7%	0,7%
Ścieżki rowerowe	56,7%	15,4%	12,6%	6,5%	8,9%

[Źródło: badania własne]

Mieszkańców gminy, poza formami spędzania czasu wolnego, pytano również o możliwości uzupełniania oferty w tym zakresie. 1/5 badanych uznała, że w gminie nie brakuje żadnych obiektów o charakterze rekreacyjnym, kulturalnym, edukacyjnym czy sportowym. 15% uczestników badania uważa, że na terenie gminy brakuje miejsca, w którym można spotkać się ze znajomymi – kawiarni czy restauracji. 16% badanych zwróciło uwagę, że w gminie brakuje kina lub teatru. Pozostałe wskazania dotyczyły siłowni na świeżym powietrzu (10% wskazań), miejsca spotkań dla seniorów (6% wskazań), miejsca spotkań dla młodzieży oraz ścieżek rowerowych (po 5% wskazań).

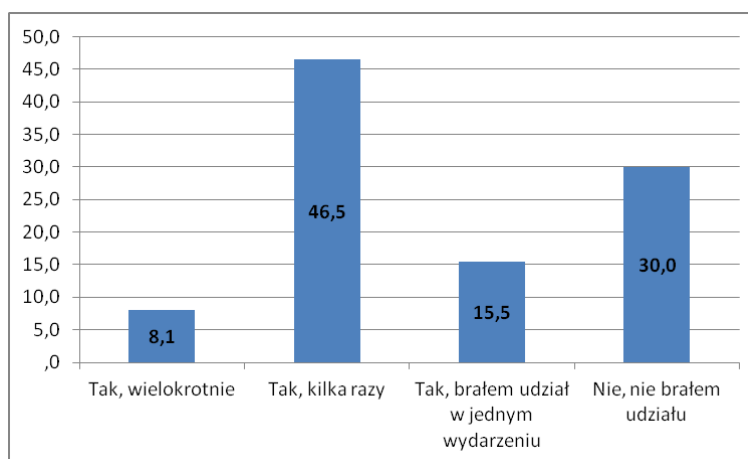
Wykres 20. Jakich obiektów sportowych, rekreacyjnych, kulturalnych lub edukacyjnych brakuje Pana/Pani zdaniem na terenie gminy Pawłowice?

[Źródło: badania własne]

Badani mieszkańcy gminy chętnie uczestniczą w wydarzeniach o charakterze kulturalnym organizowanych na terenie gminy Pawłowice. Tylko co trzeci z respondentów w ciągu ostatniego roku nie uczestniczył w żadnym wydarzeniu o charakterze kulturalnym lub artystycznym organizowanym w gminie Pawłowice.

Wykres 21. Czy w ciągu ostatniego roku uczestniczył/a Pan/Pani w wydarzeniach kulturalnych i artystycznych organizowanych na terenie Gminy Pawłowice?

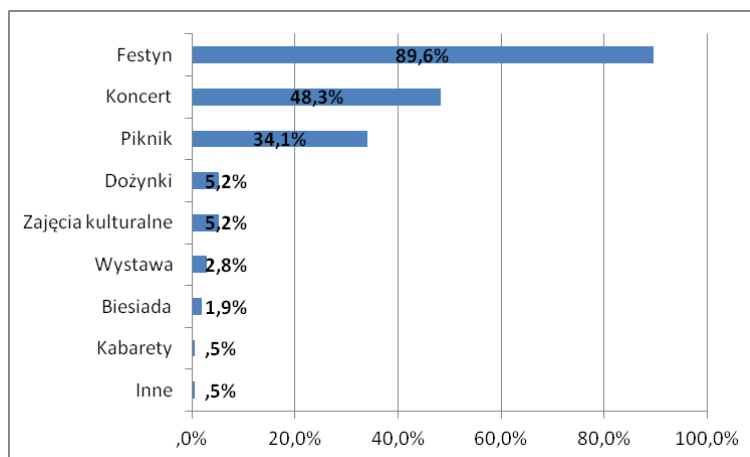

[Źródło: badania własne]

Co drugi badany uczestniczył w ciągu ostatniego roku w festynie organizowanym na terenie gminy, co czwarty w koncercie. 18% badanych brało udział w piknikach. Inne formy uczestnictwa, na które

wskazywali badani to: warsztaty o charakterze kulturalnym, wystawy, biesiady, dożynki i występy kabaretowe.

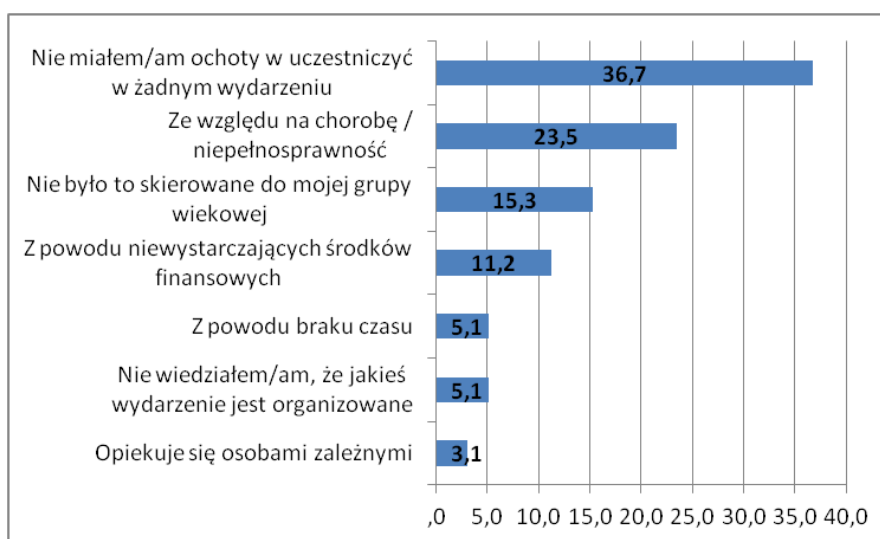
Wykres 22. Jaki był to rodzaj wydarzeń?

[Źródło: badania własne]

Tych respondentów, którzy w ciągu ostatniego roku nie uczestniczyli w żadnym z wydarzeń o charakterze kulturalnym na terenie gminy, zapytano o powody tych decyzji. Spośród wszystkich nieuczestniczących 37% stwierdziło, że nie mieli ochoty uczestniczyć w żadnym z dotychczas organizowanych wydarzeń; niemal co czwarty ankietowany stwierdził, że brak uczestnictwa był związany z przyczynami zdrowotnymi (chorobą lub niepełnosprawnością). 15% badanych stwierdziło, że organizowane wydarzenia były skierowane do innych grup wiekowych – tak twierdzili przede wszystkim respondenci najmłodszy (do 25 roku życia) oraz najstarsze grupy wiekowe (powyżej 66 roku życia).

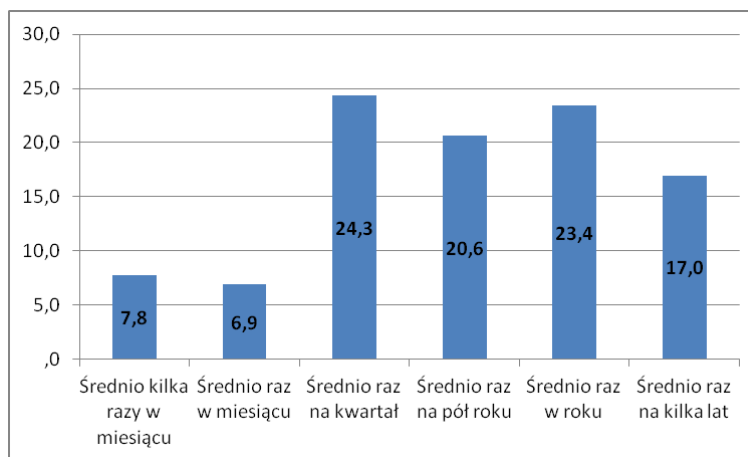
Wykres 23. Dlaczego nie uczestniczył/a Pan/Pani w żadnym wydarzeniu organizowanym na terenie Gminy Pawłowice?

[Źródło: badania własne]

Mieszkańcy gminy byli pytani także o częstotliwość korzystania z instytucji kultury. Biorąc pod uwagę, że na terenie gminy dostęp do kultury popularnej jest dość ograniczony (np. nie ma kina) deklaracje mieszkańców pozytywnie zaskakują: co czwarty odwiedza instytucję związaną z kulturą co najmniej raz na kwartał, 23% średnio raz w roku, a co piąty raz na pół roku.

Wykres 24. Jak często odwiedza Pan/Pani instytucje działające w sferze kultury na terenie gminy Pawłowice?

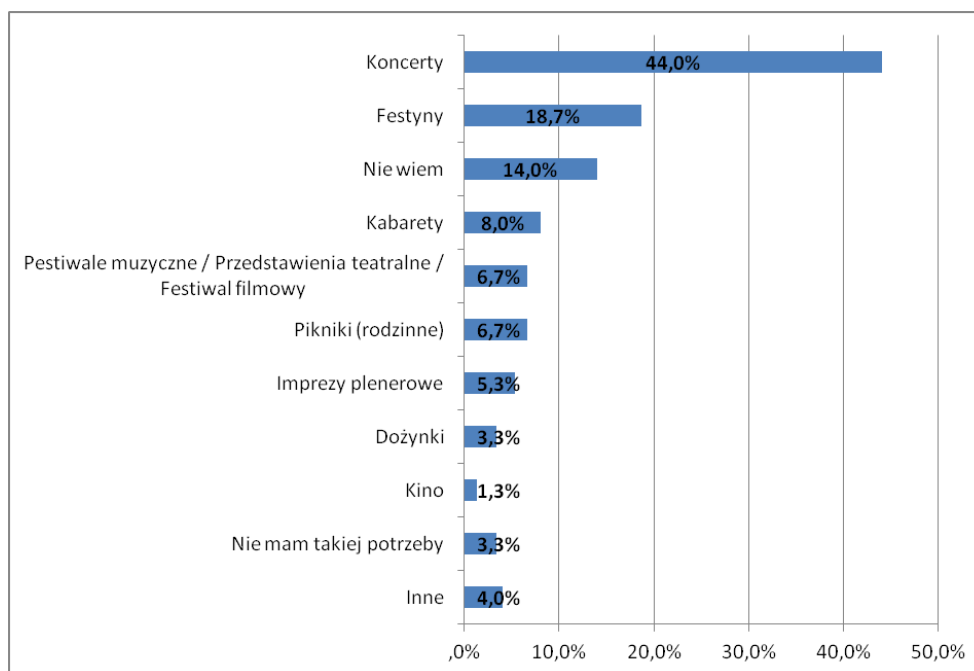
[Źródło: badania własne]

Wydarzenia kulturalne, w których aktualnie uczestniczą mieszkańcy w dużej mierze pokrywają się z tymi, w jakich chcieliby brać udział w przyszłości: 38% badanych chętnie uczestniczyłoby w koncertach organizowanych na terenie gminy, co piąty – w wydarzeniach plenerowych (festynach). Pozostałe, zdecydowanie mniej liczne wskazania, dotyczyły chęci uczestnictwa w występach kabaretów (7% wskazań), festiwalach muzycznych, filmowych lub teatralnych (6% wskazań) czy dożynkach (3% wskazań). Przedstawiciele instytucji związanych z kulturą w gminie podkreślają konieczność dbałości o jakość organizowanych wydarzeń:

– *Od 2 lat obserwujemy, że coraz mniej osób chodzi na festyny, my musimy zapraszać jakąś gwiazdę, żeby tych ludzi przyciągnąć.*

– *Mi się wydaje, że jest przesyt, bo gdyby sprawdzić terminarz imprez kulturalnych czy sportowych nie ma weekendu żeby się coś nie działo. A są takie weekendy, że się coś dzieje w dwóch czy trzech miejscach na raz (...). Mamy stowarzyszenia, rady sołeckie są bardzo aktywne, ta oferta jest teraz tak szeroka, że mieszkańcy mogą wybrać sobie co chcą robić. Każda impreza jest na wysokim poziomie, w dużej mierze są bezpłatne.*

Wykres 25. W jakich wydarzeniach kulturalnych na terenie gminy Pawłowice chętnie by Pan/Pani uczestniczył/a?

[Źródło: badania własne]

Respondenci zostali poproszeni także o ocenę dostępu do informacji na temat realizowanych na terenie gminy Pawłowice wydarzeń oraz o wskazanie kanałów, za pomocą których najczęściej czerpią tego rodzaju informacje.

Większość badanych pozytywnie oceniła dostępność informacji o odbywających się na terenie gminy Pawłowice wydarzeniach. Niemal 91% wypowiedzi to wskazania „dobry” oraz „bardzo dobry”.

Tabela 11. Jak ocenia Pan/Pani dostęp do informacji o wydarzeniach odbywających się na terenie gminy Pawłowice?

Wyszczególnienie	Procent odpowiedzi
Bardzo dobry	34,5%
Dobry	56,4%
Średni	7,8%
Słaby	0,3%
Bardzo słaby	1,0%
Ogółem	100,0%

[Źródło: badania własne]

Jedynie 1,3% respondentów wyraziło niezadowolenie z dostępności tego rodzaju informacji. Były to głównie osoby starsze, warto więc rozważyć położenie nacisku na upowszechnianie informacji kanałami adekwatnymi do tej grupy wiekowej.

Najpopularniejszym kanałem uzyskiwania informacji dla respondentów okazała się lokalna prasa – odpowiedź taką wskazało niemal 80% badanych.

Tabela 12. Skąd czerpie Pan/Pani informacje o wydarzeniach odbywających się na terenie gminy Pawłowice?

Wyszczególnienie	Procent odpowiedzi
Z prasy lokalnej	79,3%
Ze strony internetowej Urzędu Gminy	44,3%
Z innych stron internetowych	2,3%
Z ogłoszeń w Urzędzie Gminy	8,7%
Z gminnych informacji SMS wysyłanych przez Urząd	1,3%
Z newslettera wysyłanego mailowo przez Urząd	0,7%
Od organizacji pozarządowych działających w mieście	0,0%
Z ogłoszeń w kościele	37,7%
Z innych źródeł	1,7%
Od sąsiadów lub innych znajomych	7,0%
Z plakatów / tablicy ogłoszeń	3,7%

[Źródło: badania własne]

Popularnością cieszy się także strona internetowa gminy – informacje z niej czerpie 44% badanych. Kolejnym popularnym kanałem informacji są ogłoszenia przekazywane w kościołach przy okazji nabożeństw (38%).

Pozostałe kanały były wskazywane przez respondentów o wiele rzadziej – ogłoszenia w urzędzie gminy przez 9%, plakaty i tablice ogłoszeń przez 4%, inne strony internetowe przez 2%. Istotnym kanałem informacji okazała się także nieformalna sieć powiązań między mieszkańcami gminy (więzi rodzinne, sąsiedzkie itp.).

Preferowane kanały dystrybucji informacji różnią się w zależności od płci i wieku respondentów – w grupie użytkowników Internetu dominowali mężczyźni do 65 roku życia, zaś kobiety po 46 roku życia stanowiły większość w grupie osób wskazujących ogłoszenia podczas nabożeństw w kościołach.

Popularyzacji wśród mieszkańców wymagają elektroniczne, charakteryzujące się wysokim potencjałem kanały informacji – Gminna Informacja SMS oraz newsletter, które zostały wskazane przez 1,3% oraz 0,7% respondentów.

Warte rozważenia jest także propagowanie rozpowszechniania informacji o wydarzeniach organizowanych na terenie gminy przez działające na jej terenie organizacje pozarządowe (np. wśród swoich członków).

6 Preferencje mieszkańców w zakresie rozwoju strategicznego Pawłowic

Respondenci zostali także poproszeni o określenie swoich preferencji w zakresie obszarów rozwoju strategicznego gminy. Jako najbardziej istotne wskazali trzy obszary: działania na rzecz poprawy systemu ochrony zdrowia (64% wskazań), rozwój infrastruktury i transportu (52%) oraz rozwój potencjału społeczno-gospodarczego (48%).

Tabela 13. Które z poniższych obszarów Pana/Pani zdaniem powinny stanowić priorytet dla władz gminy Pawłowice w perspektywie najbliższych lat?

Wyszczególnienie	Bardzo mało istotne	Mało istotne	Trudno powiedzieć	Istotne	Bardzo istotne
Rozwój kultury	11,6%	21,7%	38,5%	17,0%	11,2%
Poprawa jakości i dostępu do edukacji	8,7%	27,3%	33,8%	14,6%	15,6%
Rozwój rekreacji i sportu	12,8%	27,3%	27,0%	17,9%	15,0%
Rozwój infrastruktury i transportu	8,0%	10,9%	29,3%	27,2%	24,6%
Rozwój potencjału społeczno-gospodarczego	6,5%	11,5%	33,5%	26,2%	22,3%
Rozwój potencjału turystycznego	29,6%	14,1%	31,4%	17,3%	7,6%
Poprawa bezpieczeństwa	5,8%	17,3%	37,0%	19,8%	20,1%
Poprawa jakości środowiska naturalnego	5,1%	17,5%	35,6%	25,8%	16,0%
Poprawa systemu ochrony zdrowia	2,5%	10,1%	23,1%	28,2%	36,1%
Poprawa jakości obsługi mieszkańców przez władze gminy	35,4%	20,1%	23,9%	10,1%	10,5%
Inne	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%

[Źródło: badania własne]

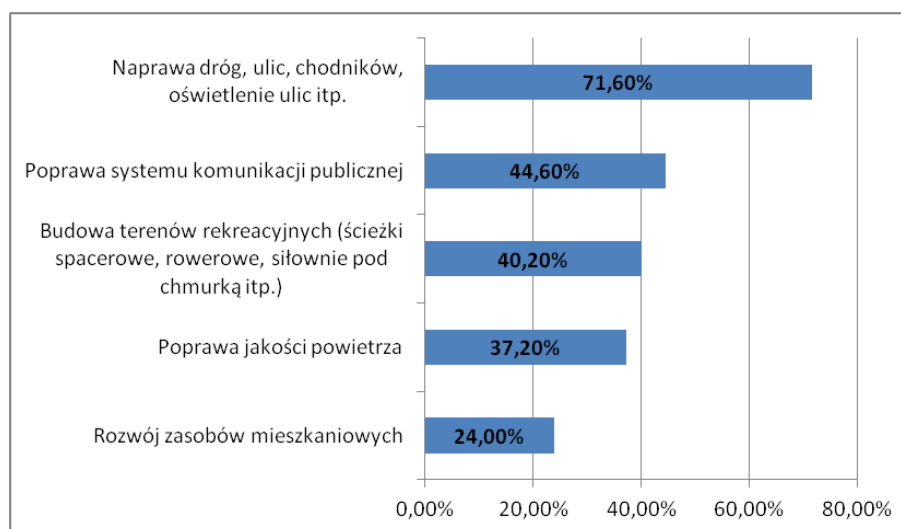
Istotną część wskazań otrzymały także obszary takie jak poprawa jakości środowiska naturalnego (42%) oraz poprawa bezpieczeństwa (40%). Blisko 1/3 badanych wskazała na rozwój sportu i rekreacji (33% wskazań), poprawę jakości i dostępu do edukacji (30% wskazań) oraz rozwój kultury (28%).

Za najmniej istotne badani mieszkańcy uznali rozwój potencjału turystycznego (44% wskazań) oraz poprawę jakości obsługi mieszkańców przez władze gminy (55%).

Proszeni o wskazanie konkretnych działań na rzecz poprawy jakości życia mieszkańców, respondenci najczęściej wymieniali zadania dotyczące naprawy dróg, ulic, oświetlenia ulic (72% wskazań). Skupili się więc głównie na kwestiach aktualnie utrudniających funkcjonowanie na terenie gminy.

Blisko 45% ankietowanych optowało za poprawą systemu komunikacji publicznej – 40% za budową lub rozbudową terenów rekreacyjnych, 37% za działaniami służącymi polepszeniu jakości powietrza.

Wykres 26. Jakie zadania należałoby Pana/Pani zdaniem zrealizować, aby mieszkańcom gminy Pawłowice żyło się lepiej?

[Źródło: badania własne]

Wśród innych zaproponowanych przez respondentów działań znalazły się: budowa chodników (szczególnie przy dużych placówkach handlowych), działania w sferze organizacji czasu osób starszych oraz zmiany w rozkładzie jazdy autobusów.

7 Podsumowanie

Poniżej zaprezentowano podsumowanie wyników badań w podziale na obszary odpowiadające poszczególnym rozdziałom raportu.

Postrzeganie gminy przez jej mieszkańców

Ocena warunków życia

- Badani mieszkańcy gminy Pawłowice wyrażali zadowolenie z jej estetyki – 83% doceniło to, że miejscowość jest zadbana i czysta, a 81% – dużą ilość terenów zielonych. Większość badanych ceni także spokój (70%) oraz fakt, że na terenie gminy jest dużo przestrzeni (68%). Ponad połowa respondentów jest zadowolona z poziomu bezpieczeństwa.
- Wśród czynników, które respondenci ocenili negatywnie, na pierwszym miejscu znalazły się kwestie związane z komunikacją (73% wskazań). Badani utrzymywali, że komunikacja jest słabo rozwinięta (32%) oraz że środkami komunikacji publicznej trudno dojechać do większych miast (41%). Negatywnie ocenianymi przez respondentów zjawiskami są także występujące na terenie gminy problemy społeczne – bezrobocie (59% wskazań), nadużywanie alkoholu (33%), fakt dużej ilości samotnych osób starszych (20%), niewystarczające wsparcie oferowane osobom niepełnosprawnym (10%) oraz ubóstwo (14%).
- W zakresie oceny warunków życia na terenie gminy, najwięcej – 91% respondentów pozytywnie oceniło estetykę przestrzeni publicznej. 85% badanych wyraziło zadowolenie z warunków mieszkaniowych, 84% dobrze oceniło oświatę. Dostęp do sportu i rekreacji został oceniony pozytywnie przez 78% respondentów, natomiast do kultury i rozrywki – przez 73% badanych. Bezpieczeństwo mieszkańców pozytywnie oceniło 70% respondentów. Ocena placówek handlowych i usługowych jest także w większości pozytywna (80% i 68% wskazań).
- Wśród aspektów, które uzyskały najniższe oceny respondentów, znalazły się: lokalny rynek pracy (oceniony przez 47% respondentów jako przeciętny, a przez niemal 1/3 badanych negatywnie), opieka zdrowotna (37% odpowiedzi – „przeciętna”, 20% – „zła” lub „bardzo zła”) oraz komunikacja (20% ocen – „zła” i „bardzo zła”).

Problemy społeczne

- Zdaniem respondentów w gminie nie ma dużego natężenia problemów społecznych. Wśród tych o największej dla badanych istotności znalazły się alkoholizm i bezrobocie (po 12% wskazań na „wysokie zagrożenie problemem”) oraz niewystarczający dostęp do opieki nad seniorami (8%). Nieco gorzej w ocenie badanych przedstawiają się poszczególne wchodzące

w skład gminy sołectwa. Oprócz wskazanego w odniesieniu do całości gminy bezrobocia i alkoholizmu, zwracano uwagę na kwestie słabo rozwiniętej komunikacji (27% wskazań) oraz złego stanu dróg (19%).

- Niemal $\frac{3}{4}$ badanych twierdziło, że na występowanie problemów społecznych najbardziej narażone są osoby dotknięte ubóstwem. Kolejną wskazywaną grupą były osoby starsze (49% wskazań), następnie rodziny wielodzietne (44%) oraz osoby uzależnione (41%).

Kluczowe aspekty funkcjonowania gminy

Środowisko naturalne

- Mieszkańcy dobrze oceniają stan środowiska naturalnego w gminie – 54% spośród nich stwierdziło, że stan środowiska jest dobry lub bardzo dobry. Zdecydowana większość respondentów oceniała dostępne na terenie gminy tereny zielone i rekreacyjne jako wystarczające.
- Do najważniejszych problemów związanych z ochroną środowiska mieszkańcy Pawłowic zaliczają: spalanie śmieci w domach (60%), zanieczyszczenie powietrza (28%), hałas komunikacyjny i przemysłowy (24%).

Komunikacja

- Najczęściej wykorzystywanym przez mieszkańców środkiem transportu są samochody. Do przemieszczania się po terenie gminy samochód jest wykorzystywany przez 84% mieszkańców, poza terenem gminy natomiast przez 88% mieszkańców.
- Wyjazdy poza teren gminy są najczęściej spowodowane koniecznością skorzystania z usług medycznych (67% badanych). Wskazywano także odwiedziny u rodziny i znajomych (57%), zakupy (48%), dojazd do pracy lub szkoły (28%).

Bezpieczeństwo

- Aż 87% mieszkańców twierdzi, że w gminie Pawłowice jest bezpiecznie.
- Wśród problemów związanych z bezpieczeństwem najbardziej dotkliwie dla mieszkańców gminy okazało się ryzykowne zachowanie kierowców. Tylko 17% badanych stwierdziło, że problem ten nie występuje. Najczęściej wskazywali go mieszkańcy Krzyżowic – 85% spośród nich uznało, że spotykają się dość często lub bardzo często z niebezpiecznym zachowaniem kierowców wokół ich domów.
- Występowanie na terenie gminy miejsc, które można uznać za szczególnie niebezpieczne dostrzegło 14% mieszkańców. Ponad połowa spośród nich twierdziła, że miejscem takim jest

droga krajowa nr 81 (m.in. skrzyżowania, przejścia dla pieszych), kolejne 27% badanych wskazało na inne drogi i przejścia dla pieszych.

Przejawy aktywności mieszkańców gminy

Aktywność zawodowa

- W zakresie oferty edukacji nieformalnej i pozaformalnej na terenie gminy dużo lepiej oceniana jest dostępność oferty dla dzieci i młodzieży (kółka zainteresowań, zajęcia pozalekcyjne) niż oferta skierowana do osób dorosłych (kursy, szkolenia).
- Mieszkańcy Pawłowic jedynie w niewielkim stopniu są zainteresowani podnoszeniem swoich kwalifikacji – jedynie kilka procent badanych zadeklarowało chęć poprawy umiejętności w zakresie obsługi komputera i posługiwania się językiem angielskim.

Aktywność społeczna

- Poziom zaangażowania społecznego badanych mieszkańców Pawłowic wydaje się być niski – tylko 7% zadeklarowało formalne związki z jakimkolwiek stowarzyszeniem, klubem sportowym lub fundacją, 11% – z klubem sportowym, a 15% – z innego rodzaju organizacjami. Faktycznie w działalność społeczną angażuje się natomiast co dziesiąty mieszkaniec. Najwyższą aktywność deklarują osoby w wieku od 26 do 45 lat.
- Jako powody braku zaangażowania się w działalność społeczną najczęściej wskazywano na brak czasu (50%), brak potrzeby angażowania się (23%), ograniczenia wynikające z choroby lub wieku (13%).
- Znajomość organizacji pozarządowych działających na terenie gminy zadeklarowało 17% badanych. Osoby te znały następujące organizacje: koło wędkarskie (20%), Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze (20%), koła gospodyń wiejskich (14%), ochotnicze straże pożarne (14%), Stowarzyszenie „Aktywne Kobiety” w Krzyżowicach (12%), kluby sportowe (12%), Stowarzyszenie Kulturalno-Społeczne K. Miarki w Pielgrzymowicach (10%), Lokalna Grupa Rybacka „Żabi kraj” (8%), Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Wsi Warszowice (6%).

Aktywność mieszkańców w zakresie kultury i rekreacji

- Zdecydowana większość mieszkańców gminy spędza czas wolny na terenie Pawłowic – 28% badanych zadeklarowało, że spędza czas wolny wyłącznie na terenie gminy.

- 40% badanych korzysta z terenów rekreacyjnych położonych wyłącznie na terenie gminy Pawłowice. Niemal tyle samo spotyka się ze znajomymi tylko na terenie gminy, 34% korzysta wyłącznie z obiektów sportowych położonych na terenie gminy, 30% uprawia sport wyłącznie na terenie gminy Pawłowice, 1/4 badanych realizuje swoje hobby tylko na terenie gminy.
- Największym zainteresowaniem wśród badanych cieszą się ścieżki rowerowe – często lub bardzo często korzysta z nich niemal 16% mieszkańców. Popularna jest także pływalnia – stale korzysta z niej niemal 13% respondentów. Z oferty związanej ze sportem korzystają przede wszystkim najmłodsze grupy wiekowe (osoby do 35 roku życia). Wyjątkiem są ścieżki rowerowe, z których korzystają w dużej mierze także osoby w wieku 46-55 lat.
- Co druga z badanych osób uczestniczyła w ciągu ostatniego roku w festynie organizowanym na terenie gminy, a co czwarta w koncercie. 18% badanych brało udział w piknikach.
- Wydarzenia kulturalne, w których uczestniczą mieszkańcy w dużej mierze pokrywają się z tymi, w jakich chcieliby brać udział także w przyszłości – 38% badanych chętnie uczestniczyłaby w koncertach organizowanych na terenie gminy, co piąty w wydarzeniach plenerowych (festynach).
- Co czwarty mieszkaniec deklaruje, że odwiedza instytucję związaną z kulturą co najmniej raz na kwartał, 23% średnio raz w roku, a co piąty mieszkaniec raz na pół roku.
- Dostępność informacji o odbywających się na terenie gminy Pawłowice wydarzeniach została pozytywnie oceniona przez niemal 91% badanych. Najpopularniejszym kanałem uzyskiwania informacji jest lokalna prasa (80% wskazań). Popularnością cieszy się także strona internetowa gminy (44%). Istotnym kanałem informacji są ogłoszenia w kościołach podczas nabożeństw (38%). Większej reklamy potrzebują kanały elektroniczne, takie jak sms czy newsletter.

Preferencje mieszkańców w zakresie rozwoju strategicznego gminy

- Jako najbardziej istotne w zakresie rozwoju strategicznego gminy respondenci wskazali trzy obszary: działania na rzecz poprawy systemu ochrony zdrowia (64% wskazań), rozwój infrastruktury i transportu (52%) oraz rozwój potencjału społeczno-gospodarczego gminy (48%). Istotną część odpowiedzi stanowiły także kwestie związane z poprawą jakości środowiska naturalnego (42%) oraz poprawą bezpieczeństwa (40%).
- Wśród preferowanych działań wpływających na poprawę jakości życia mieszkańców, respondenci najczęściej wymieniali naprawę dróg, ulic oraz zapewnienie oświetlenia ulic (72% wskazań). Blisko 45% z nich optowało także za poprawą systemu komunikacji publicznej, 40% za budową lub rozbudową terenów rekreacyjnych, 37% za działaniami służącymi polepszeniu jakości powietrza.

Spis tabel

Tabela 1. Liczba mieszkańców poszczególnych sołectw gminy.....	9
Tabela 2. Jaka jest Pana/Pani ocena warunków życia w gminie Pawłowice?	13
Tabela 3. Jakie są Pana/Pani zdaniem najdotkliwsze problemy społeczne na terenie gminy Pawłowice?.....	14
Tabela 4. Jakie są Pana/Pani zdaniem najdotkliwsze problemy społeczne w Pana/Pani sołectwie? ..	16
Tabela 5. Jakie są Pana/Pani zdaniem najdotkliwsze problemy społeczne występujące na obszarze Pana/Pani sołectwa? – wysokie zagrożenie problemem	17
Tabela 6. Jak ocenia Pan/Pani ogólny stan środowiska naturalnego w gminie Pawłowice? – statystyki opisowe	22
Tabela 7. Jakie są najczęstsze powody wyjazdów poza obszar gminy?	26
Tabela 8. Czy (w ciągu ostatnich 6 miesięcy) angażował/a się Pan/Pani w którąś z poniższych form działalności społecznej?	31
Tabela 9. Formy aktywności podejmowane przez mieszkańców gminy Pawłowice – procent wskazań.....	35
Tabela 10. Częstotliwość spędzania czasu wolnego w wymienionych miejscach na terenie gminy Pawłowice (procent wskazań)	36
Tabela 11. Jak ocenia Pan/Pani dostęp do informacji o wydarzeniach odbywających się na terenie gminy Pawłowice?.....	40
Tabela 12. Skąd czerpie Pan/Pani informacje o wydarzeniach odbywających się na terenie gminy Pawłowice?.....	41
Tabela 13. Które z obszarów Pana/Pani zdaniem powinny stanowić priorytet dla władz gminy Pawłowice w perspektywie najbliższych lat?	43

Spis wykresów

Wykres 1. Rozkład próby – płeć respondentów	7
Wykres 2. Rozkład próby – wiek respondentów	7
Wykres 3. Rozkład próby – wykształcenie respondentów	8
Wykres 4. Rozkład próby – status respondentów na rynku pracy	8
Wykres 5. Rozkład próby – długość zamieszkiwania respondentów na terenie gminy Pawłowice.....	9
Wykres 6. Co się Panu/Pani najbardziej podoba w gminie Pawłowice?	10
Wykres 7. Co najbardziej się Panu/Pani <u>NIE</u> podoba w gminie Pawłowice?.....	12
Wykres 8. Kogo w gminie Pawłowice Pana/Pani zdaniem najbardziej dotykają problemy społeczne?	19
Wykres 9. Jak ocenia Pan/Pani ogólny stan środowiska naturalnego w gminie Pawłowice?	21
Wykres 10. Czy na terenie gminy Pawłowice występuje wystarczający Pana/Pani zdaniem areał terenów zielonych/liczba zielonych terenów rekreacyjno-sportowych?.....	22
Wykres 11. Jaki problem związany z ochroną środowiska w gminie Pawłowice uznaje Pan/Pani za najistotniejszy?	24
Wykres 12. Z jakich środków transportu korzysta Pan/Pani najczęściej?	25
Wykres 13. Czy czuje się Pan/Pani bezpiecznie w gminie Pawłowice?	27
Wykres 14. Proszę odnieść się do stwierdzeń opisujących sytuacje dotyczące bezpieczeństwa w okolicy.....	27
Wykres 15. Podnoszenie kwalifikacji przez mieszkańców gminy Pawłowice w ciągu 6 miesięcy poprzedzających badanie	29
Wykres 16. Jak ocenia Pan/Pani możliwość podnoszenia kwalifikacji na terenie gminy Pawłowice?.	30
Wykres 17. Czy zna Pan/Pani organizacje pozarządowe działające na terenie gminy?	32
Wykres 18. W jaki sposób spędza Pan/Pani czas wolny?	34
Wykres 19. Gdzie najczęściej spędza Pan/Pani czas wolny?	34
Wykres 20. Jakich obiektów sportowych, rekreacyjnych, kulturalnych lub edukacyjnych brakuje Pana/Pani zdaniem na terenie gminy Pawłowice?	37
Wykres 21. Czy w ciągu ostatniego roku uczestniczył/a Pan/Pani w wydarzeniach kulturalnych i artystycznych organizowanych na terenie Gminy Pawłowice?	37
Wykres 22. Jaki był to rodzaj wydarzeń?.....	38
Wykres 23. Dlaczego nie uczestniczył/a Pan/Pani w żadnym wydarzeniu organizowanym na terenie Gminy Pawłowice?	38
Wykres 24. Jak często odwiedza Pan/Pani instytucje działające w sferze kultury na terenie gminy Pawłowice?.....	39
Wykres 25. W jakich wydarzeniach kulturalnych na terenie gminy Pawłowice chętnie by Pan/Pani uczestniczył/a?	40
Wykres 26. Jakie zadania należałoby Pana/Pani zdaniem zrealizować, aby mieszkańcom gminy Pawłowice żyło się lepiej?	44